

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI

**MESLEKİ EĞİTİM ÇALIŞMASI YÜRÜTÜLEN İŞLETMELERİN İŞ SAĞLIĞI VE
GÜVENLİĞİ DEĞERLENDİRİLMESİNDE DAYANAK OLUŞTURAN YASAL
MEVZUATIN KARŞILAŞTIRILMASI: AMERİKA - TÜRKİYE ÖRNEĞİ**

DÖNEM PROJESİ

BAHADIR ÇAKIROĞLU

PROJE DANIŐMANI

DOÇ. DR. YUNUS DÜĞER

BİLECİK, 2025

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI

**MESLEKİ EĞİTİM ÇALIŞMASI YÜRÜTÜLEN İŞLETMELERİN İŞ SAĞLIĞI VE
GÜVENLİĞİ DEĞERLENDİRİLMESİNDE DAYANAK OLUŞTURAN YASAL
MEVZUATIN KARŞILAŞTIRILMASI: AMERİKA - TÜRKİYE ÖRNEĞİ**

DÖNEM PROJESİ

BAHADIR ÇAKIROĞLU

PROJE DANIŐMANI

DOÇ. DR. YUNUS DÜĞER

BİLECİK, 2025

BEYAN

“Mesleki Eğitim Çalışması Yürütülen İşletmelerin İş Sağlığı ve Güvenliği Değerlendirilmesinde Dayanak Oluşturan Yasal Mevzuatın Karşılaştırılması: Amerika - Türkiye Örneği” adlı yüksek lisans/doktora/sanatta yeterlik tezi/dönem projesinin hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel araştırma ve etik kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmının Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını, aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Bu çalışmanın, Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP), TÜBİTAK veya benzeri kuruluşlarca desteklenmesi durumunda; projenin ve destekleyen kurumun adı proje numarası ile birlikte, ETİK KURUL onayı alınması durumunda ise ETİK KURUL tarih karar ve sayı bilgilerinin beyan edilmesi gerekmektedir.			
DESTEK ALINMIŞTIR	☐	DESTEK ALINMAMIŞTIR	X
Destek alındı ise;			
Destekleyen kurum;			
Desteğin Türü		Proje Numarası	
1- BAP (Bilimsel Araştırma Projesi)			
2- TÜBİTAK			
Diğer;			
ETİK KURUL onayı var ise;			
ETİK KURUL karar tarih/sayı:	/.....	

Bahadır ÇAKIROĞLU

Tarih

.../.../2025

İmza

ÖN SÖZ

Bu çalışma, mesleki eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü işletmelerde iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına temel oluşturan yasal mevzuatın Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye örnekleri üzerinden karşılaştırmalı bir değerlendirmesini sunmayı amaçlamıştır. Çalışma, iş sağlığı ve güvenliği politikalarının ve uygulamalarının iki farklı ülke bağlamında nasıl şekillendiğini anlamayı ve bu uygulamaların mesleki eğitime etkilerini ortaya koymayı hedeflemiştir. Araştırma sürecinde karşılaştırmalı analiz yöntemi, iki ülkenin mevzuat yapılarındaki benzerlikleri ve farklılıkları detaylı bir şekilde incelemeye olanak sağlamıştır. Çalışma, hem akademik literatüre katkı sunmayı hem de iş sağlığı ve güvenliği politikalarının geliştirilmesine yönelik öneriler sunmayı amaçlamaktadır. Bu süreçte elde edilen bulgular, işletmelerin yasal sorumluluklarını ve çalışanların güvenli çalışma ortamlarına erişimlerini daha kapsamlı bir perspektiften değerlendirme fırsatı sağlamıştır. Tüm bunlarla beraber çalışmamın her aşamasında bilgi ve deneyimleriyle bana rehberlik eden değerli görüşleriyle çalışmamı zenginleştiren ve her zaman desteklerini hissettiren danışmanım Doç Dr. Yunus DÜĞER'e en derin teşekkürlerimi sunarım. Onun özverili desteği, akademik gelişimim açısından büyük bir ilham kaynağı olmuştur.

BAHADIR ÇAKIROĞLU

2025

ÖZET

MESLEKİ EĞİTİM ÇALIŞMASI YÜRÜTÜLEN İŞLETMELERİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ DEĞERLENDİRİLMESİNDE DAYANAK OLUŞTURAN YASAL MEVZUATIN KARŞILAŞTIRILMASI: AMERİKA - TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Bu çalışma, Bu çalışma, mesleki eğitim çalışmaları yürütülen işletmelerde iş sağlığı ve güvenliği (İSG) uygulamalarının yasal dayanaklarını karşılaştırmalı olarak ele almakta ve Amerika Birleşik Devletleri ile Türkiye'deki düzenlemeleri analiz etmektedir. İş sağlığı ve güvenliği, çalışanların fiziksel ve psikolojik sağlıklarının korunmasını amaçlayan, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesine yönelik düzenlemeleri içermektedir. Mesleki eğitim faaliyetleri sırasında işyerinde bulunan öğrencilerin veya stajyerlerin iş sağlığı ve güvenliği kapsamında nasıl korunduğu, her iki ülkede de farklı yasal düzenlemelere tabi olmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde iş sağlığı ve güvenliği, temel olarak 1970 yılında yürürlüğe giren Occupational Safety and Health Act (OSHA) kapsamında düzenlenmekte ve Occupational Safety and Health Administration tarafından denetlenmektedir. Bu yasa, işverenlerin çalışanlarını güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamında bulundurmalarını zorunlu kılmakta ve eğitime katılan stajyerlerin de bu kapsama dahil edilmesini öngörmektedir. Türkiye'de ise iş sağlığı ve güvenliği alanındaki düzenlemeler, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile şekillenmektedir. Bu kanun, işverenlerin işyerindeki tüm çalışanlar ve stajyerler için güvenli bir çalışma ortamı sağlamalarını zorunlu kılmaktadır. Ayrıca mesleki eğitim faaliyetlerinde bulunan öğrenciler için özel hükümler içeren 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu da uygulanmaktadır. Türkiye'deki düzenlemeler, işyerlerinin eğitim gören öğrencilerin güvenliğini sağlama konusunda hem teorik hem de pratik uygulamalar açısından detaylı hükümler içermektedir. Çalışma, Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye'deki yasal düzenlemeleri İSG açısından kıyaslamakta ve mesleki eğitim programlarına katılan bireylerin güvenliğinin hangi yasal araçlarla sağlandığını incelemektedir. Özellikle mevzuatın kapsamı, denetim mekanizmaları, işverenlerin yükümlülükleri ve eğitime katılan bireylerin hakları bağlamında yapılan değerlendirmeler, mesleki eğitimin iş sağlığı ve güvenliği açısından nasıl ele alındığına dair somut veriler sunmaktadır. Çalışmanın sonuçları, mesleki eğitim ve İSG uygulamalarının geliştirilmesine yönelik önerilere ışık tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Eğitim, İş Sağlığı ve Güvenliği, Amerika, Türkiye, Eğitim

ABSTRACT

COMPARISON OF LEGAL LEGISLATION BASED ON OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY EVALUATION OF BUSINESSES CONDUCTING VOCATIONAL TRAINING: THE CASE OF AMERICA - TÜRKİYE

The legal basis of occupational health and safety practices in businesses where vocational training activities are carried out is comparatively addressed in this study, and regulations in the United States and in Turkey are analyzed. Occupational health and safety encompass regulations that aim to protect employees' physical and psychological health and prevent occupational accidents and occupational diseases. How students or trainees in the workplace are protected within the scope of occupational health and safety during vocational training activities is subject to different legal regulations in both countries. In the United States, occupational health and safety is regulated mainly under the Occupational Safety and Health Act (OSHA), which came into force in 1970, and is overseen by the Occupational Safety and Health Administration. It binds the employer to provide a safe and healthy environment to his employees, and it is foreseen that trainees who participate in training are also within this scope. In Turkey, regulations in the field of occupational health and safety take shape with the Occupational Health and Safety Law No. 6331. The law obliges the employer to provide a safe working environment for all employees and trainees who may be in the workplace. In addition, Vocational Education Law No. 3308, which contains special provisions with respect to students within the scope of vocational education activities, is also applied. In Turkey, regulations contain detailed provisions in terms of both theoretical and practical applications regarding the safety of students receiving education at workplaces. The given paper compares the legal arrangements related to OSH in the United States and Turkey and investigates the legal tools of ensuring the safety of individuals participating in vocational education programs. Especially the evaluations made in the context of the scope of legislation, mechanisms of control, the obligation of employers, and rights of persons who participated in education give concrete data regarding how vocational education was approached with regard to occupational health and safety. Some suggestions about the development of vocational education and practices regarding OSH have emerged based on the research.

Keywords: Occupational health and Safety, Vocational and Technical Anatolian High School, Emergency Action Plan, School Health and Safety

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	v
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Çalışmanın Amacı.....	5
1.2. Çalışmanın Önemi.....	7
1.3. Çalışmanın Kapsamı.....	11
1.4. Çalışmanın Sınırlılıkları.....	13
2. MESLEKİ EĞİTİM VE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ İLİŞKİSİ.....	15
2.1. Mesleki Eğitimin Tanımı ve Önemi.....	15
2.2. İş Sağlığı ve Güvenliği Kavramı.....	18
2.3. Mesleki Eğitim Çalışmalarında İş Sağlığı ve Güvenliğinin Rolü.....	21
3. TÜRKİYE’DE MESLEKİ EĞİTİM VE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ MEVZUATI.....	26
3.1. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve Yönetmelikleri.....	26
3.2. Mesleki Eğitimle İlgili Düzenlemeler.....	30
3.3. Türkiye’de İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Genel Bakış.....	33
4. AMERİKA’DA MESLEKİ EĞİTİM VE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ MEVZUATI.....	38
4.1. OSHA (Occupational Safety and Health Administration) ve Düzenlemeleri.....	38
4.2. Mesleki Eğitimle İlgili Düzenlemeler.....	42
4.3. Amerika’da İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Genel Bakış.....	45
5. TÜRKİYE VE AMERİKA MEVZUATLARININ KARŞILAŞTIRILMASI.....	48
5.1. Hukuki Temellerin Karşılaştırılması.....	48
5.2. İş Sağlığı ve Güvenliği Politikalarının Benzerlikleri ve Farklılıkları.....	52
5.3. Mesleki Eğitim ve İş Sağlığı ve Güvenliği İlişkisindeki Farklılıklar.....	56
6. SONUÇ.....	61
KAYNAKÇA.....	67

KISALTMALAR LİSTESİ

AB:	Avrupa Birliği
ILO:	International Labour Organization
ISG:	İş Sağlığı ve Güvenliği
KKD:	Kişisel Koruyucu Donanım
KOBİ:	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
MYK:	Türkiye Mesleki Yeterlilik Kurumu
OSGB:	Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri
OSHA:	Occupational Safety and Health Act
TMS19:	Türkiye Muhasebe Standardı 19
WHO:	World Health Organization
WIOA:	Workforce Innovation and Opportunity Act

1. GİRİŞ

İş sağlığı ve güvenliği (İSG), modern çalışma yaşamının temel unsurlarından birini oluşturmakta ve iş kazalarının önlenmesi ile çalışanların fiziksel ve ruhsal sağlığının korunmasını amaçlayan düzenlemelerden meydana gelmektedir. Her geçen gün artan iş kazaları ve oluşan maddi, manevi kayıplar oldukça ciddi boyutlara ulaşmaktadır. İş kazaları ve neden olduğu kayıpları en aza indirmek amacıyla güvenlik önlemlerinin belirlenmesi ve uygulanması konusunda yapılan çalışmalar sonucunda, çalışma ortamının düzenini kapsayan kurallar ve yasalar yürürlüğe girmiştir (Aker, 2019:vii). Mesleki eğitim çalışmaları ise bireylerin iş piyasasında ihtiyaç duyulan bilgi, beceri ve deneyimi kazanmalarını hedeflemekte olup işyerlerinde gerçekleşen bu faaliyetlerin İSG kapsamında güvenli bir şekilde yürütülmesi kritik bir öneme sahip bulunmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri iş alanında işlerin yürütümü sırasında çeşitli sebeplerden kaynaklanan sağlığa zarar verebilecek nedenlerden korunmak amacıyla yapılan bilimsel ve sistemsal çalışmalardır. İş güvenliği kavramının bir anlam taşıyabilmesi için çalışanların insan hakları bildirgesi kapsamında sağlık ve güvenlik haklarından faydalanmaları ve belirli bir bilgi düzeyinin oluşması sağlanmalıdır (Eraslan ve Cansaran, 2020: 358). Özellikle mesleki eğitim kapsamında işyerlerinde bulunan öğrenciler ve stajyerler, yasal düzenlemeler tarafından korunmakta ve bu kapsamda işverenlere çeşitli yükümlülükler getirilmektedir. İş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması, sadece çalışanların refahı açısından değil, aynı zamanda işyerlerindeki verimliliğin artırılması ve ekonomik kayıpların önlenmesi açısından da önem taşımaktadır. Dünya genelinde her yıl milyonlarca iş kazası meydana gelmekte ve bu kazaların bir kısmı ölümcül sonuçlara yol açmaktadır. Dünyada ve ülkemizde sanayileşme ve teknolojik gelişmelere paralel olarak, işyerlerinde çalışanların sağlık ve güvenliğini tehdit eden, işletmeyi ve iş verimini tehlikeye sokan birtakım sorunlar ortaya çıkmıştır. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar neticesinde “İş sağlığı ve güvenliği” kavramı doğmuş, konuya bilimsel açıdan yaklaşılmaya başlanmıştır (Aker, 2019:vii). Bu bağlamda, işyerlerinde alınan önlemlerin yanı sıra İSG’ye ilişkin yasal mevzuatın etkin bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Mesleki eğitim çalışmalarında yer alan bireylerin, henüz tam anlamıyla profesyonel bir çalışan statüsüne sahip olmamalarına rağmen, işyerinde aynı risklerle karşı karşıya oldukları bilinmektedir. Dolayısıyla bu bireylerin korunması amacıyla işletmelerin yasal düzenlemelere uygun hareket etmeleri büyük önem arz etmektedir.

İş sağlığı ve güvenliği, çalışanların beden ve ruh bütünlüklerinin korunmasını hedef edinen ve öncelikli olarak bu açıdan korunmaları gerektiğine inanan bir bilim dalıdır. İş sağlığı ve güvenliğinin önemi gerek dünyada gerekse ülkemizde hızla artmaktadır. 6331 sayılı İş

Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile iş sağlığı ve güvenliği konusu ilk kez özel bir kanunla düzenlenmiştir. Bu kanun ile birlikte işverenin yükümlülükleri artırılmış, işçi ve memur ayrımı kaldırılarak tüm çalışanlar kapsam içine alınmıştır (Karahan, 2014:i). Genel olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde ve Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliği konusundaki yasal düzenlemeler, işverenlerin sorumluluklarını, çalışanların haklarını ve eğitim faaliyetlerine katılan bireylerin güvenliğini sağlamayı hedefleyen farklı yapı ve uygulamalar içermektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde 1970 yılında yürürlüğe giren *Occupational Safety and Health Act (OSHA)*, iş sağlığı ve güvenliğinin yasal dayanağını oluşturmuş ve işyerlerinde uygulanacak standartları belirlemiştir. Bu yasa, tüm çalışanları kapsamakla birlikte mesleki eğitim kapsamında işyerinde bulunan bireyler için de belirli hükümlere yer vermektedir. Türkiye'de ise İSG alanındaki yasal düzenlemeler, 6331 sayılı *İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu* ile 3308 sayılı *Mesleki Eğitim Kanunu* çerçevesinde şekillenmiştir. Bu düzenlemeler, özellikle mesleki eğitim gören bireylerin güvenliğini sağlama noktasında işverenlere açık sorumluluklar yüklemektedir. Bu kapsamda çalışma, mesleki eğitim programlarının İSG bağlamında yasal dayanaklarını analiz etmekte ve iki ülke arasında ortaya çıkan benzerlikler ile farklılıkları belirlemektedir. Ayrıca yasal düzenlemelerin etkinliğine ilişkin çıkarımlarda bulunmakta ve işletmelerin mesleki eğitim sırasında uygulaması gereken önlemler değerlendirilmektedir. Bu bağlamda araştırma, hem İSG alanındaki yasal eksikliklerin giderilmesine hem de mesleki eğitimde güvenlik standartlarının yükseltilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu çalışma, iki ülkenin farklı yasal sistemlerinden kaynaklanan iş sağlığı ve güvenliği yaklaşımlarının, mesleki eğitim sürecinde yer alan bireylerin korunmasına nasıl yansıdığını da ortaya koymayı amaçlamaktadır. İş sağlığı ve güvenliği mevzuatının tarihsel gelişimi, kapsamı ve uygulanma şekli, ülkelerin sosyal, ekonomik ve kültürel yapıları ile yakından ilişkilidir. Amerika Birleşik Devletleri, iş sağlığı ve güvenliği standartlarını merkezi bir sistemle düzenleyen ve denetleyen bir yapıya sahipken Türkiye'de İSG düzenlemeleri, genellikle Avrupa Birliği mevzuatına uyum sürecinde şekillenmiştir. Bu durum, iki ülkenin iş sağlığı ve güvenliğini ele alış biçiminde önemli farklar yaratmıştır. Mesleki eğitim çalışmalarında işyerindeki bireylerin karşı karşıya kaldığı fiziksel, kimyasal ve ergonomik riskler, bu bireylerin deneyim eksikliği ve genellikle genç yaşta olmalarından kaynaklanan ek zorluklarla birleştiğinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasını daha karmaşık bir hale getirmektedir. İş güvenliği boyutunun gelişmesi aşamasında en önemli görevleri üstlenmesi gereken devlet, işveren ve çalışanın üç taraflı olarak riskleri en alt seviyeye indirilmesi gerekir. Sadece bununla kalmayıp, çalışan kesimin iş ortamlarındaki motivasyonlarını belli seviyede tutma, çalışma

saatlerinin uygunluğu, işe uyumları, tatil sürelerinin yeterliliği ve iş ortamında oluşabilecek psikolojik problemler ve bu problemlerle başa çıkabilme kolaylığı sağlanmalıdır. En önemli detay ise eğitimler yolu ile iş sağlığı ve güvenliği bilinci oluşturmak ve bu bilinçle birlikte güvenlik kültürünü etkili hale getirmektir (Eraslan ve Cansaran, 2020: 366). Bu noktada yasal düzenlemelerin kapsamlı ve etkin bir şekilde uygulanması, yalnızca işverenlerin sorumlulukları açısından değil, aynı zamanda eğitime katılan bireylerin bilinçlendirilmesi ve koruma altına alınması açısından da önem taşımaktadır. İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının etkinliği, yalnızca yasal düzenlemelerin varlığıyla değil, aynı zamanda bu düzenlemelerin pratikte nasıl uygulandığı ile de doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda, Amerika Birleşik Devletleri'nde OSHA kapsamında yapılan düzenlemeler, işyerlerinin stajyerler dahil tüm çalışanlar için güvenli bir çalışma ortamı sağlamasını zorunlu kılmaktadır. Türkiye'de ise 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu, mesleki eğitim alan bireylerin güvenliğini sağlama konusunda detaylı hükümler içermekte ama her iki ülkede de uygulama süreçlerinde karşılaşılan zorluklar, denetim mekanizmalarının etkinliği ve işyerlerinin mevzuata uyum düzeyleri, mesleki eğitimde İSG'nin sağlanması noktasında önemli tartışma alanları yaratmıştır.

Genel olarak bu doğrultuda mesleki eğitim süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliği (İSG) uygulamalarının etkin bir şekilde yürütülmesi, yalnızca çalışanların bireysel güvenliğini sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda işyerlerinde üretkenliğin artırılması ve ekonomik kayıpların en aza indirilmesi açısından da büyük bir önem taşımaktadır. Türkiye'de ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yürütülen yasal düzenlemeler, işverenlerin mesleki eğitim sürecinde yer alan bireylerin güvenliğini sağlamaya yönelik sorumluluklarını belirlemekte ancak bu yükümlülüklerin uygulamada nasıl yerine getirildiği konusu, ülkelerin hukuki ve denetim mekanizmalarına bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliği politikaları, merkezi bir yapı içinde oluşturulmakta ve bu doğrultuda denetimler Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile ilgili kurumlar tarafından yürütülmektedir. Bu çerçevede Amerika Birleşik Devletleri'nde ise iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının uygulanması, OSHA'nın federal düzeyde belirlediği standartlar çerçevesinde yürütülmekte ancak eyaletler arasındaki düzenleyici farklılıklar, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin ne derece etkin bir şekilde uygulandığını doğrudan etkilemektedir. Özellikle mesleki eğitim gören bireylerin işyerlerinde karşılaştıkları riskler, iş kazalarının önlenmesi açısından daha sıkı önlemler alınmasını gerektirmekte ancak eyaletler arasında farklı denetim mekanizmalarının bulunması, bazı bölgelerde iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının daha gevşek bir şekilde

yürütülmesine neden olmaktadır. Bu durum, mesleki eğitim süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliği bilincinin artırılması ve işverenlerin sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlayacak daha sıkı denetim mekanizmalarının oluşturulması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının mesleki eğitim süreçlerine entegre edilmesi, bireylerin çalışma hayatına daha bilinçli bir şekilde başlamalarını sağlamakta ve uzun vadede iş kazalarının önlenmesine yönelik kalıcı bir güvenlik kültürü oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır. Türkiye’de mesleki eğitim alan bireylerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilinç düzeylerini artırmak için teorik ve uygulamalı eğitim programları yürütülmekte ancak bu eğitimlerin işyerlerindeki pratik uygulamalarla ne derece örtüştüğü konusu, araştırmaların ele aldığı temel konular arasında yer almaktadır. Özellikle teknik ve mesleki eğitim kurumlarında verilen iş sağlığı ve güvenliği derslerinin içeriği, öğrencilerin gerçek iş ortamında karşılaşılabilecekleri tehlikelere karşı ne derece hazırlıklı olduklarını belirlemekte ancak bu eğitimlerin etkinliği, işyerlerinde gerçekleştirilen staj ve uygulamalı eğitim programlarının kalitesiyle doğrudan ilişkili olmaktadır. Bu noktada iş sağlığı ve güvenliği bilincinin artırılması için mesleki eğitim süreçlerinde daha fazla uygulamalı eğitim verilmesi, öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği prosedürlerini sahada doğrudan deneyimlemelerini sağlamaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri’nde iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının mesleki eğitim süreçlerine entegrasyonu, eyalet bazlı düzenlemeler doğrultusunda değişiklik göstermekte ancak OSHA’nın belirlediği genel çerçeveye, işyerlerinde güvenli çalışma ortamlarının sağlanmasını zorunlu kılmaktadır. Bununla birlikte mesleki eğitim gören bireylerin işyerlerinde karşılaştıkları risklerin azaltılması açısından işverenlerin yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmemesi, iş kazalarının önlenmesini zorlaştırmakta ve bu alanda daha sıkı denetim mekanizmalarının oluşturulması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Özellikle yüksek riskli sektörlerde çalışan stajyerler ve çıraklar açısından iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin daha titizlikle uygulanması gerekmekte ancak bazı işyerlerinde bu yükümlülüklerin yeterince yerine getirilmediği görülmektedir. Bu durum, iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının daha katı bir şekilde denetlenmesini ve işyerlerinde güvenli çalışma koşullarının sağlanmasını zorunlu kılmaktadır. Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri’nde iş sağlığı ve güvenliği politikalarının uygulanmasında karşılaşılan en önemli sorunlardan biri, işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği kurallarına tam anlamıyla uyum sağlamamalarından kaynaklanmaktadır. Türkiye’de iş sağlığı ve güvenliği politikalarının daha etkin bir biçimde uygulanabilmesi için işverenlerin yasal yükümlülüklerini yerine getirmelerini sağlayacak teşvik mekanizmalarının artırılması, işyerlerinde güvenli çalışma kültürünün yaygınlaştırılması ve mesleki eğitim süreçlerinde iş

sağlığı ve güvenliği bilincinin daha erken aşamalarda kazandırılması gerekmektedir. Özellikle sanayi sektöründe çalışan mesleki eğitim öğrencileri ve stajyerler açısından iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin yalnızca teorik bilgiyle sınırlı kalmaması, saha çalışmaları ve simülasyonlarla desteklenmesi gerekmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde iş sağlığı ve güvenliği politikalarının mesleki eğitim süreçlerinde daha etkin hale getirilmesi için federal düzeyde belirlenen OSHA standartlarının eyaletler arasında daha tutarlı bir şekilde uygulanması, işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki yükümlülüklerini tam anlamıyla yerine getirmelerini sağlayacak caydırıcı yaptırımların artırılması ve mesleki eğitim süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının daha fazla vurgulanması gerekmektedir. İşyerlerinde meydana gelen iş kazalarının önlenmesi açısından iş sağlığı ve güvenliği bilincinin artırılması, mesleki eğitim gören bireylerin iş güvenliği konusunda daha iyi eğitilmelerini gerektirmekte ve bu durum, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün daha yaygın hale getirilmesi için daha kapsamlı önlemlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır.

1.1. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, mesleki eğitim faaliyetleri yürüten işletmelerde iş sağlığı ve güvenliği (İSG) uygulamalarını belirleyen yasal düzenlemeleri Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye bağlamında karşılaştırmalı olarak incelemek ve bu düzenlemelerin etkinliğini değerlendirmektir. İş sağlığı ve güvenliği, çalışanların korunmasının yanı sıra işyerindeki üretkenliğin artırılmasında da kritik bir rol oynamakta ve bu durum mesleki eğitim çalışmalarında yer alan bireyler için özel bir önem arz etmektedir. Eğitim sürecinde işletmelerde bulunan bireylerin genç yaşta olmaları, deneyim eksikliği ve iş kazalarına daha açık olmaları, yasal düzenlemelerin kapsam ve uygulanabilirliğini sorgulamayı gerektirmektedir. Çalışma, Amerika Birleşik Devletleri'nde 1970 tarihli *Occupational Safety and Health Act (OSHA)* ve Türkiye'de 6331 sayılı *İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu* ile 3308 sayılı *Mesleki Eğitim Kanunu* gibi temel yasal mevzuatın, mesleki eğitim faaliyetleri açısından sunduğu koruma düzeyini ele almaktadır. Bu kapsamda, her iki ülkenin iş sağlığı ve güvenliğini düzenleyen yasal altyapısının benzerlikleri ve farklılıkları detaylı bir şekilde değerlendirilmektedir. Özellikle işverenlerin yükümlülükleri, çalışan ve stajyerlerin hakları, denetim mekanizmalarının işlevselliği ve yaptırımların uygulanabilirliği gibi unsurlar araştırmanın odak noktalarını oluşturmaktadır.

Çalışmanın bir diğer amacı, mesleki eğitim sürecinde işyerinde bulunan bireylerin, iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmasına yönelik alınan tedbirlerin yasal

düzenlemelerin etkinliği ile olan ilişkisini ortaya koymaktır. Yasal düzenlemelerin işletmelerde ne ölçüde uygulandığı ve uygulama süreçlerinde karşılaşılan sorunlar incelenmekte, bu süreçlerin iyileştirilmesine yönelik çıkarımlarda bulunmaktadır. Ayrıca mesleki eğitim sırasında alınması gereken İSG önlemlerinin kapsamlı bir çerçevesi çizilmekte ve her iki ülkedeki düzenlemeler ışığında öneriler geliştirilmektedir. Çalışma, aynı zamanda mesleki eğitimde İSG'nin sağlanması konusunda politika yapımcılar ve uygulayıcılar için somut bir kaynak oluşturmayı hedeflemektedir. Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye arasında gerçekleştirilen bu karşılaştırma, her iki ülkenin yasal düzenlemelerindeki güçlü ve zayıf yönlerin ortaya çıkarılmasına olanak tanımıştır. Bu bağlamda farklı yasal sistemlerden öğrenilen dersler doğrultusunda işletmelerin İSG uygulamalarını geliştirebileceği ve mesleki eğitimin güvenli bir ortamda gerçekleştirilebileceği bir model oluşturulması hedeflenmektedir.

Bu çalışma, mesleki eğitim süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliği (İSG) uygulamalarının ne ölçüde etkin bir şekilde sağlandığını incelemekte, yasal düzenlemelerin işletmeler üzerindeki etkilerini değerlendirmekte ve bu süreçlerin geliştirilmesine yönelik öneriler sunmaktadır. Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yürürlükte olan yasal çerçeveler, işyerlerinde çalışan stajyerlerin ve mesleki eğitim gören bireylerin güvenli bir çalışma ortamında bulunmalarını sağlamayı amaçlamakta ancak bu düzenlemelerin uygulanmasında çeşitli zorluklarla karşılaşılmaktadır. Özellikle işverenlerin yükümlülüklerini tam anlamıyla yerine getirip getirmediği, iş kazalarının önlenmesi için belirlenen tedbirlerin ne kadar etkin olduğu ve denetim mekanizmalarının caydırıcılık düzeyi gibi unsurlar, mesleki eğitim süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması açısından kritik bir öneme sahip olmaktadır. Türkiye'de 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu, mesleki eğitim gören bireylerin işyerlerinde korunmasını sağlayan temel yasal düzenlemeleri içermektedir. İşverenler, çalışanlara güvenli bir çalışma ortamı sağlamakla yükümlü tutulmakta, ancak bu yükümlülüklerin uygulanmasında bazı eksiklikler gözlemlenmektedir. Denetim mekanizmalarının etkinliği, işyerlerindeki risk değerlendirmelerinin düzenli olarak yapılması, çalışanların güvenlik kültürüne yönelik bilinç düzeylerinin artırılması gibi faktörler, Türkiye'de mesleki eğitim alan bireylerin İSG çerçevesinde daha iyi korunmasını sağlamaktadır. Ancak, sahadaki uygulamaların yasal düzenlemelerle tam anlamıyla örtüşmediği, bazı işletmelerin iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini yetersiz seviyede uyguladığı ve mesleki eğitim gören bireylerin işyerlerindeki risklere karşı tam olarak bilinçlendirilmediği görülmektedir. İş kazalarının önlenmesi açısından işverenlerin sorumluluklarının daha net tanımlanması, denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi ve çalışanların iş güvenliği konusunda daha kapsamlı

eğitimlerden geçirilmesi gerekmektedir. Türkiye’de İSG konusunda merkezi bir yapı benimsenmekte ve işyerlerinde alınması gereken önlemler standart bir biçimde belirlenmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri’nde ise iş sağlığı ve güvenliği politikaları, 1970 tarihli Occupational Safety and Health Act (OSHA) tarafından belirlenmekte ve federal düzeyde uygulanmakta fakat federal yapının getirdiği esneklik nedeniyle eyaletler arasında farklı standartlar ve uygulamalar benimsenmekte, bu durum iş sağlığı ve güvenliği konusunda uygulama birliğinin sağlanmasını zorlaştırmaktadır. Mesleki eğitim sürecinde bulunan bireylerin işyerlerinde korunmasına yönelik önlemler eyaletlere göre değişiklik göstermekte, bazı eyaletlerde iş sağlığı ve güvenliği konusunda daha katı kurallar uygulanırken bazı eyaletlerde bu kurallar daha esnek tutulmaktadır. İşverenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yükümlülüklerini yerine getirmeleri, OSHA tarafından düzenlenen denetimler ile sağlanmakta, ancak uygulamada bazı işletmelerin İSG kurallarını tam anlamıyla karşılamadığı gözlemlenmektedir. Özellikle yüksek riskli sektörlerde mesleki eğitim gören bireylerin korunması açısından iş sağlığı ve güvenliği standartlarının daha sıkı bir şekilde uygulanması, işyerlerinde alınması gereken önlemlerin belirli kriterlere göre değerlendirilmesi ve denetim mekanizmalarının daha caydırıcı hale getirilmesi gerekmektedir.

1.2. Çalışmanın Önemi

Bu çalışma, mesleki eğitim faaliyetleri sırasında işyerlerinde bulunan bireylerin iş sağlığı ve güvenliği açısından korunmasının hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli sonuçları olduğu gerçeğinden hareketle büyük bir öneme sahiptir. Mesleki eğitim, bireylerin iş hayatına hazırlık sürecinde temel beceriler kazanmasını sağlamakta ama bu süreçte karşılaşılabilecekleri iş kazaları ve meslek hastalıkları, fiziksel, psikolojik ve ekonomik açıdan ciddi sorunlara yol açabilmektedir. Özellikle genç yaşta ve deneyimsiz olan mesleki eğitim öğrencilerinin işyerlerinde karşılaşılabilecekleri riskler, iş sağlığı ve güvenliği politikalarının etkin bir şekilde uygulanmasını gerektirmektedir. Çalışmanın önemi, mesleki eğitimde iş sağlığı ve güvenliği konusundaki yasal düzenlemelerin yeterliliğini analiz etmesi ve bu düzenlemelerin pratikte nasıl uygulandığını sorgulamasından kaynaklanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye’nin iş sağlığı ve güvenliği alanındaki farklı yasal sistemleri, bu iki ülkenin karşılaştırılması yoluyla güçlü ve zayıf yönlerin belirlenmesine olanak tanımaktadır. Bu karşılaştırma, her iki ülkenin kendi yasal çerçevesinde yer alan eksiklikleri giderebilmesi ve uluslararası düzeyde daha etkin İSG standartları geliştirebilmesi açısından değerli bir katkı sunmaktadır.

Genel olarak mesleki eğitim sürecinde işyerlerinde alınması gereken İSG önlemleri, yalnızca bireylerin güvenliğini sağlamayı değil, aynı zamanda işletmelerin verimliliğini artırmayı ve iş kazalarından kaynaklanan ekonomik kayıpları önlemeyi hedeflemektedir. İş sağlığı ve güvenliği politikalarının etkin bir şekilde uygulanması, çalışanların ve eğitim alan bireylerin işyerlerine duyduğu güveni artırmakta ve bu durum uzun vadede iş barışını ve işletmelerin sürdürülebilirliğini desteklemektedir. Bu nedenle çalışmanın sunduğu bulgular, yalnızca mesleki eğitim sırasında bulunan bireyleri değil, tüm çalışma yaşamını olumlu yönde etkileyebilecek bir potansiyele sahiptir. Çalışmanın bir diğer önemli yönü, mesleki eğitim programlarına katılan bireylerin özel bir koruma gerektirdiği gerçeğine odaklanmasıdır. Stajyerler ve öğrenciler, çalışma ortamında karşılaştıkları riskler hakkında yeterince bilgi sahibi olmayabilmekte ve deneyim eksiklikleri nedeniyle iş kazalarına daha açık olabilmektedir. Bu durum, işverenlerin ve yasal düzenlemelerin, bu bireylerin korunması için daha kapsamlı ve titiz bir şekilde ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Çalışma, bu noktada mevcut düzenlemelerin ne ölçüde yeterli olduğunu değerlendirmekte ve olası iyileştirme alanlarını ortaya koymaktadır. Ayrıca bu çalışma, iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının, mesleki eğitim süreçlerine entegrasyonunun, genç nesillerin çalışma yaşamına daha bilinçli ve güvenli bir şekilde hazırlanmasına katkıda bulunabileceğini göstermektedir. Bu bağlamda mesleki eğitim sürecinde iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının ne ölçüde etkin bir şekilde yürütüldüğü, işyerlerinde bulunan bireylerin güvenliğini sağlamanın yanı sıra, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi açısından da kritik bir öneme sahip olmaktadır. İşyerlerinde meydana gelen iş kazaları, yalnızca bireysel düzeyde fiziksel ve psikolojik etkiler yaratmamakta, aynı zamanda işletmelerin üretkenliğini azaltmakta, iş gücü kayıplarına neden olmakta ve ekonomik maliyetleri artırmaktadır. Bu nedenle mesleki eğitim süreçlerinde yer alan bireylerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilinçlendirilmesi, koruyucu önlemler hakkında bilgi sahibi olması ve güvenli çalışma alışkanlıklarını erken yaşlarda edinmesi büyük bir önem taşımaktadır. Türkiye’de iş sağlığı ve güvenliği politikalarının mesleki eğitim sistemine entegrasyonu, daha merkezi ve standart bir yapı çerçevesinde şekillendirilmekte, işverenlerin ve eğitim kurumlarının yükümlülükleri yasalarla belirlenmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri’nde ise iş sağlığı ve güvenliği politikaları, federal ve eyalet düzeyinde şekillenmekte ve her eyaletin kendi düzenlemeleri doğrultusunda uygulamalar farklılık göstermektedir. OSHA tarafından belirlenen genel çerçeve, işyerlerinde belirli standartları sağlamakta ancak bu standartların her işletmede eşit seviyede uygulanmasını sağlamak konusunda bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Eyaletler arasındaki uygulama

farklılıkları, iş sağlığı ve güvenliği standartlarının bazı bölgelerde daha sıkı, bazı bölgelerde ise daha gevşek uygulanmasına neden olmakta ve bu durum iş kazaları oranlarını doğrudan etkilemektedir. Mesleki eğitim sürecinde bulunan bireyler açısından bakıldığında, işyerlerinde alınması gereken güvenlik önlemlerinin belirli bir standarda bağlanması, eğitim süreçlerinde bu konuların daha fazla vurgulanması ve işyerlerinde güvenlik kültürünün yaygınlaştırılması gerekmektedir. Amerika'da iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılan düzenlemeler, işyerlerinde çalışanların haklarını korumakta ancak mesleki eğitim gören bireylerin özel olarak korunmasına yönelik bazı eksiklikler barındırmaktadır. Bu durum, mesleki eğitim süreçlerine katılan bireylerin işyerlerinde yeterli güvenlik önlemleri ile korunmamasına neden olmakta ve deneyim eksiklikleri nedeniyle iş kazalarına karşı daha savunmasız hale gelmelerine yol açmaktadır.

Mesleki eğitim süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin daha etkin bir şekilde sağlanması, hem işverenlerin hem de çalışanların bilinç düzeyinin artırılması ile mümkün olmaktadır. Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin mesleki eğitim müfredatına entegre edilmesi, öğrencilerin teorik bilgi edinmelerini sağlamakta ancak pratik uygulamalara yeterince ağırlık verilmemesi, sahadaki risklerin tam olarak anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Öğrencilerin sanal simülasyonlar, uygulamalı eğitimler ve saha deneyimleri yoluyla iş sağlığı ve güvenliği konusunda daha kapsamlı bir bilgi edinmesi, iş kazalarının önlenmesi açısından büyük bir avantaj sunmaktadır. İşverenlerin bu süreçte daha fazla sorumluluk üstlenmeleri, mesleki eğitim gören bireylerin çalışma ortamlarında yeterli güvenlik önlemleri ile korunmalarını sağlamaları gerekmektedir. Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliği politikalarının uygulama süreçlerinde karşılaşılan en önemli sorunlardan biri, işverenlerin yasal yükümlülüklerini tam anlamıyla yerine getirmemeleri ve denetim mekanizmalarının bazı sektörlerde yeterince caydırıcı olmamasıdır. Bu durum, mesleki eğitim gören bireylerin işyerlerinde maruz kaldıkları riskleri artırmakta ve iş kazalarının önlenmesi konusunda daha sıkı denetimlerin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde ise mesleki eğitim süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının daha güçlü bir şekilde vurgulanması, özellikle tehlikeli sektörlerde çalışan stajyerler ve çıraklar için kritik bir gereklilik haline gelmektedir. Federal düzeyde belirlenen iş sağlığı ve güvenliği standartlarının eyalet düzeyinde farklılık göstermesi, bazı bölgelerde iş kazaları oranlarının daha yüksek olmasına neden olmakta ve bu durum işyerlerinde güvenli çalışma koşullarının sağlanmasını zorlaştırmaktadır. Mesleki eğitim sürecinde iş sağlığı ve güvenliği bilincinin artırılması, yalnızca işyerlerinde güvenliğin sağlanmasını değil, aynı

zamanda çalışanların uzun vadede daha bilinçli bireyler haline gelmesini de sağlamaktadır. Bu kapsamda, iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin daha kapsamlı hale getirilmesi, mesleki eğitim süreçlerine daha erken aşamalarda dahil edilmesi ve işyerlerinde uygulama mekanizmalarının daha güçlü hale getirilmesi gerekmektedir.

İş sağlığı ve güvenliği politikalarının etkinliği, işyerlerinde güvenlik kültürünün ne ölçüde benimsendiğiyle doğrudan ilişkilidir. Türkiye’de iş sağlığı ve güvenliği konusundaki yasal düzenlemeler, merkezi bir yapı içinde şekillenmekte ve işverenlerin yükümlülükleri açıkça tanımlanmaktadır. Çalışanların ve mesleki eğitim gören bireylerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilinçlendirilmesi, yalnızca zorunlu eğitimler yoluyla değil, aynı zamanda işyerlerinde düzenlenen atölye çalışmaları, saha uygulamaları ve simülasyonlarla desteklenmelidir. Türkiye’de iş sağlığı ve güvenliği konusundaki en önemli sorunlardan biri, küçük ve orta ölçekli işletmelerde İSG önlemlerinin tam olarak uygulanmaması ve işverenlerin bu konudaki yükümlülüklerini yerine getirme konusunda yeterince teşvik edilmemesidir. Bu durum, mesleki eğitim sürecinde bulunan bireylerin korunmasını zorlaştırmakta ve iş kazalarının önlenmesi konusunda yetersiz uygulamalara neden olmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri’nde ise iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılan düzenlemeler, genel çerçevede çalışanların haklarını korumakta ancak işyerlerinde güvenlik kültürünün yaygınlaştırılması konusunda bazı eksiklikler barındırmaktadır. İşverenlerin, iş sağlığı ve güvenliği politikalarına tam anlamıyla uyum sağlamaları için daha fazla teşvik edilmesi, işyerlerinde güvenli çalışma ortamlarının sağlanması için iş sağlığı ve güvenliği standartlarının daha sıkı denetlenmesi gerekmektedir. Mesleki eğitim süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin daha güçlü bir şekilde vurgulanması, iş kazalarının azaltılması açısından kritik bir gereklilik haline gelmektedir. Bu kapsamda, her iki ülkenin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki politika yapıcılarının, mevcut düzenlemeleri daha kapsamlı hale getirmesi, işverenlerin sorumluluklarını artırması ve çalışanların bilinç düzeyini yükseltmesi gerekmektedir. İlerleyen yıllarda, iş sağlığı ve güvenliği politikalarının daha etkin hale getirilmesi için teknolojik yeniliklerden faydalanılması, dijital eğitim programları ve sanal simülasyonlar aracılığıyla çalışanların risk farkındalığının artırılması, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesine yönelik daha kapsamlı çözümler sunmaktadır.

1.3. Çalışmanın Kapsamı

Bu çalışma, mesleki eğitim çalışmaları yürüten işletmelerde İSG uygulamalarını belirleyen yasal mevzuatın Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye bağlamında karşılaştırmalı olarak incelenmesini kapsamaktadır. Araştırmanın temel odağı, mesleki eğitim sürecinde işyerlerinde bulunan bireylerin güvenliğini sağlamaya yönelik düzenlemelerin etkinliğini ve uygulama biçimlerini ortaya koymaktır. Bu bağlamda çalışmada ele alınan temel mevzuat, Amerika Birleşik Devletleri'nde *Occupational Safety and Health Act (OSHA)* ve Türkiye'de 6331 sayılı *İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu* ile 3308 sayılı *Mesleki Eğitim Kanunu* gibi düzenlemeleri içermektedir. Çalışma, her iki ülkede de mesleki eğitim sırasında işyerlerinde bulunan bireylerin maruz kalabileceği fiziksel, kimyasal, biyolojik ve ergonomik risklere karşı alınması gereken önlemleri, bu önlemlerin yasal dayanaklarını ve işverenlerin sorumluluklarını kapsamaktadır. İş sağlığı ve güvenliği mevzuatının kapsamı, işletmelerin mesleki eğitim programlarında yükümlülüklerini ne ölçüde yerine getirdiği ile ilgili hükümleri de içermekte ve stajyerler ile mesleki eğitim öğrencilerinin işyerinde karşılaşılabilecekleri tehlikelere karşı ne ölçüde korunduğunu analiz etmektedir.

Çalışma kapsamında Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye'deki yasal düzenlemeler, hem teorik çerçeve hem de uygulama süreçleri açısından ele alınmaktadır. Bu bağlamda mevzuatın içerdiği hükümlerin detaylı bir analizi yapılmakta ve her iki ülkenin farklı sosyal, ekonomik ve kültürel yapılarından kaynaklanan uygulama farklılıkları incelenmektedir. Özellikle işverenlerin İSG ile ilgili yükümlülükleri, denetim ve yaptırım mekanizmalarının etkinliği ve bu mekanizmaların mesleki eğitimde nasıl uygulandığı, çalışmanın temel unsurlarını oluşturmaktadır. Araştırma, yalnızca mevzuatın içeriğiyle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda bu düzenlemelerin işyerlerinde pratikte nasıl uygulandığını ve bu süreçte karşılaşılan zorlukları da değerlendirmektedir. Özellikle mesleki eğitim sırasında karşılaşılan kazaların nedenleri, bu kazaların önlenmesine yönelik alınan tedbirler ve yasal düzenlemelerin bu süreçteki rolü, çalışmanın kapsamını genişletmektedir. Tüm bunlarla beraber bu çalışmada Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye'deki mevzuatın karşılaştırmalı olarak ele alınması, her iki ülkenin güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesine imkan tanımıştır. Ayrıca yasal düzenlemeler çerçevesinde eğitim gören bireylerin iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmasına yönelik uygulamaların etkinliği de değerlendirilmiştir. Mesleki eğitim sırasında İSG uygulamalarının işletmelere getirdiği mali ve operasyonel yükler, bu yüklerin eğitim ve iş güvenliği standartları üzerindeki etkisi de çalışmanın kapsamına dahil edilmiş fakat çalışma, uluslararası düzeyde bir perspektif sunmayı da hedeflemekte ve diğer ülkelerdeki uygulamalara dolaylı olarak ışık

tutmaktadır. Bu çerçevede araştırma, hem akademik düzeyde bir analiz sunmakta hem de uygulayıcılar ve politika yapıcılar için yol gösterici bir kaynak niteliği taşımaktadır. Bu yönüyle mesleki eğitim sırasında iş sağlığı ve güvenliği alanında daha etkin bir mevzuat ve uygulama sisteminin oluşturulmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Bu çalışma, mesleki eğitim süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliği (İSG) mevzuatının uygulanabilirliğini değerlendirirken, aynı zamanda işyerlerinde yer alan bireylerin korunmasına yönelik politikaların etkinliğini de incelemektedir. Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nde mesleki eğitim sırasında işyerlerinde karşılaşılan tehlikelerin boyutu ve bu tehlikelere karşı alınması gereken önlemler, ülkelerin hukuki ve kurumsal yapılarından etkilenmekte ve uygulamada farklılıklar göstermektedir. Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliği politikaları daha merkezi bir yapı çerçevesinde şekillenmekte, devletin belirlediği kurallar tüm işyerleri için standart bir şekilde uygulanmakta ve işverenlerin sorumlulukları net bir biçimde tanımlanmakta ama uygulama sürecinde karşılaşılan zorluklar, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerde denetimlerin yeterli seviyede olmaması ve işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini maliyet artırıcı bir unsur olarak görmesi, mesleki eğitim sürecinde iş kazalarının önlenmesini zorlaştırmaktadır. Mesleki eğitim gören bireyler, sahadaki uygulamalara henüz tam anlamıyla hakim olmadıkları için iş kazalarına karşı daha savunmasız kalmakta, bu da iş sağlığı ve güvenliği politikalarının daha etkin bir biçimde uygulanmasını zorunlu kılmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde ise iş sağlığı ve güvenliği politikaları, federal ve eyalet düzeyinde farklılaşan bir sistem içinde uygulanmakta ve bu durum, mesleki eğitim sırasında alınması gereken önlemler konusunda eyaletler arasında önemli farklar yaratmaktadır. OSHA tarafından belirlenen temel kurallar, işyerlerinde güvenli çalışma koşullarının sağlanmasını amaçlamakta ancak eyalet bazlı farklı düzenlemeler, bazı bölgelerde iş sağlığı ve güvenliği standartlarının daha esnek bir biçimde uygulanmasına yol açmaktadır. Özellikle sanayi ve inşaat gibi yüksek riskli sektörlerde mesleki eğitim gören bireylerin iş kazalarına maruz kalma olasılığı daha yüksek olmakta ve bu durum, mesleki eğitim süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin daha sıkı bir biçimde uygulanmasını gerektirmekte ama işverenlerin bu süreçteki yükümlülüklerini yerine getirmemesi, denetim mekanizmalarının yeterince caydırıcı olmaması ve bazı eyaletlerde iş güvenliği konusunda yeterli yaptırımların uygulanmaması, mesleki eğitim gören bireylerin korunmasını zorlaştırmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde iş sağlığı ve güvenliği politikalarının daha sıkı denetim mekanizmalarıyla desteklenmesi, mesleki eğitim sürecinde yer alan bireylerin iş kazalarına karşı daha iyi korunmasını sağlayacaktır.

Mesleki eğitim süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliği politikalarının daha etkin bir biçimde uygulanabilmesi için işverenlerin ve eğitim kurumlarının iş birliği içinde hareket etmeleri gerekmektedir. Türkiye’de mesleki eğitim gören bireylerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilinçlendirilmesi amacıyla verilen eğitimler, belirli standartlar doğrultusunda yürütülmekte ancak bu eğitimlerin uygulama süreciyle ne derece örtüştüğü konusu tartışmalı bir alan olarak kalmaktadır. Özellikle mesleki eğitim kurumlarında verilen iş sağlığı ve güvenliği derslerinin daha çok teorik bilgi aktarımı ile sınırlı kalması, öğrencilerin işyerlerinde karşılaşılabilecekleri tehlikelere karşı yeterince hazırlıklı olmamalarına neden olmaktadır. Bu nedenle mesleki eğitim süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin daha fazla pratik uygulamalar içermesi, iş kazalarını azaltma açısından önemli bir adım olacaktır. Türkiye’de iş sağlığı ve güvenliği politikalarının daha etkin bir biçimde uygulanabilmesi için işverenlerin yükümlülüklerini yerine getirmelerini sağlayacak teşvik mekanizmalarının oluşturulması ve denetim süreçlerinin daha sistematik hale getirilmesi gerekmektedir.

1.4. Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, mesleki eğitim faaliyetleri sırasında işyerlerinde bulunan bireylerin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yasal düzenlemelerin Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye bağlamında karşılaştırılmasını konu almakta olup, belirli sınırlılıklar içermektedir. Çalışmanın temel sınırlılıkları, ele alınan mevzuatın kapsamı, incelenen ülkeler, uygulamalardaki farklılıklar ve veri toplama yöntemleri ile ilişkilidir. Bu sınırlılıklar, araştırmanın odaklandığı belirli bir çerçeveye bağlı olarak şekillenmiş ve analiz edilen konuların sınırlarını belirlemiştir. Çalışmanın ilk sınırlılığı, yalnızca Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye’deki yasal düzenlemelere odaklanılmış olmasıdır. Farklı ülkelerdeki İSG düzenlemeleri ve uygulamaları dikkate alınmamış, bu nedenle uluslararası bağlamda daha geniş bir karşılaştırma yapılmamıştır. Amerika Birleşik Devletleri’nde *Occupational Safety and Health Act (OSHA)* ve Türkiye’de 6331 sayılı *İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu* ile 3308 sayılı *Mesleki Eğitim Kanunu* temel alınmıştır. Ancak bu düzenlemelerin yanında yerel yönetmeliklerin ve uygulamalara yön veren diğer düzenleyici metinlerin tümü kapsamamıştır.

Bir diğer sınırlılık, çalışmanın teorik bir çerçeve ile sınırlı kalması ve uygulama alanında detaylı bir saha çalışmasının yapılamamış olmasıdır. Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye’de İSG mevzuatının uygulanmasında karşılaşılan pratik sorunlar, işletmelerin bu mevzuata uyum süreçleri ve denetim mekanizmalarının etkinliği, daha çok ikincil kaynaklardan elde edilen bilgiler üzerinden analiz edilmiştir. İşyerlerinde gerçekleştirilen somut uygulamalara dair geniş kapsamlı bir veri toplama çalışması yürütülemediği, dolayısıyla araştırma bulguları mevzuatın

teorik çerçevesi ile sınırlı kalmıştır. Çalışmanın bir diğer sınırlılığı, mesleki eğitim çalışmaları sırasında iş sağlığı ve güvenliğine yönelik alınan önlemlerin ekonomik, kültürel ve sosyal bağlamdaki farklılıklarının yalnızca iki ülke özelinde ele alınmış olmasıdır. Özellikle ülkelerin ekonomik koşulları, işletmelerin büyüklüğü ve sektörel farklılıklar gibi değişkenlerin İSG uygulamaları üzerindeki etkisi detaylı olarak incelenememiştir. Mesleki eğitimin yaygın olduğu sektörlerdeki uygulamaların özel durumları, sektörel düzeyde daha derinlemesine bir analiz gerektirmektedir. Tüm bunlarla beraber Başoğlu (2007:7-9) çalışmasında Türkiye'deki küçük ve orta büyüklükteki işletmeleri (KOBİ'ler) destekleyen sistemlerin, Avrupa Birliği (AB) ile karşılaştırılması yapılmıştır. Çalışma, Türkiye'nin AB'ye giriş sürecinde KOBİ'ler için sağlanan desteklerin etkinliğini ve AB ile kıyaslandığında eksiklikleri incelemektedir.

Genel olarak veri kaynaklarına erişim de bir başka sınırlılık olarak karşımıza çıkmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye'deki İSG düzenlemeleri ile ilgili ikincil kaynaklara ve mevzuat metinlerine ulaşılmış olsa da bu düzenlemelerin sahada nasıl uygulandığına dair işletmelerden doğrudan veri toplama süreci mümkün olmamıştır. Özellikle iş kazaları ve meslek hastalıklarına ilişkin istatistiklerin ve uygulama süreçlerinin yerel düzeydeki farklılıklarının daha geniş bir perspektiften analiz edilmesi gerekmekte ama çalışmanın odaklandığı karşılaştırmalı yaklaşım, bu tür detayların incelenmesini sınırlamıştır. Son olarak İSG mevzuatının değişen ve gelişen bir alan olması, çalışmanın bir diğer sınırlılığı olarak öne çıkmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye'de İSG ile ilgili düzenlemeler sürekli olarak güncellenmekte ve değişiklikler yapılmaktadır. Bu durum, çalışmanın belirli bir zaman aralığında mevcut olan mevzuatı temel almasını zorunlu kılmıştır.

2. MESLEKİ EĞİTİM VE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ İLİŞKİSİ

2.1. Mesleki Eğitimin Tanımı ve Önemi

Bilir (2016), Türkiye'nin iş sağlığı ve güvenliği profilini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın analizleri doğrultusunda ele aldığı çalışmasında, mevcut durumu değerlendirmiş ve bu alandaki yasal düzenlemeler, uygulamalar ile sektörel farklılıkları kapsamlı bir şekilde incelemiştir. Mesleki eğitim, bireylerin belirli bir mesleği icra etmek için ihtiyaç duydukları bilgi, beceri ve deneyimleri kazanmalarını sağlayan sistemli bir öğrenme süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu eğitim süreci, teorik bilgilerle birlikte pratik uygulamaları da içermekte ve bireylerin iş piyasasına hazır hale gelmelerini amaçlamaktadır. Mesleki eğitim, yalnızca bireylerin mesleki yetkinliklerini geliştirmekle kalmamakta, aynı zamanda toplumun ekonomik ve sosyal kalkınmasına da önemli katkılar sunmaktadır. İş gücü piyasasının ihtiyaçlarına yanıt veren mesleki eğitim sistemleri, nitelikli iş gücü yetiştirerek istihdam oranlarını artırmakta ve ekonomik büyümeyi desteklemektedir.

Mesleki eğitimin önemi, bireysel ve toplumsal düzeyde birçok açıdan değerlendirilmektedir. Bireysel düzeyde mesleki eğitim, bireylere belirli bir alanda uzmanlaşma ve bu alanda kariyer yapma fırsatı sunmaktadır. Bu süreçte bireyler, yalnızca mesleki beceriler edinmekle kalmamakta, aynı zamanda işyerinde karşılaşılabilecekleri zorluklara karşı hazırlıklı hale gelmektedir. Özellikle genç bireylerin iş hayatına uyum sağlama sürecinde mesleki eğitim, hem teknik bilgilerin hem de işyeri ortamındaki davranış kurallarının öğrenilmesi açısından önemli bir rol oynamaktadır. Bu yönüyle mesleki eğitim, bireylerin özgüvenini artırmakta ve iş hayatında daha başarılı olmalarına katkıda bulunmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin lisans boyutundan, okul öncesi boyutuna indirgenmesi gerekmektedir; çünkü normal eğitim seviyesinin bile düşük olduğu ülkede sonradan gelen iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının benimsetilmesi ve çalışma hayatına geçirilmesi oldukça güç olacaktır. Ülkemizde iş sağlığı bilincinin çalışanın can güvenliğinden çok evrak bazında ilerlediği gerçekliğinden uzaklaşarak verilen eğitimlerin ciddi görsel bloklarla genişletilerek gerçekçi kaza örnekleriyle sunulması için gereken önlemler benimsenmelidir (Eraslan ve Cansaran, 2020: 366).

Toplumsal düzeyde mesleki eğitim, nitelikli iş gücü yetiştirerek üretim kalitesini artırmakta ve iş piyasasında rekabet gücünü yükseltmektedir. Mesleki eğitim sistemleri, iş gücü arzını piyasa ihtiyaçlarına göre şekillendirdiği için istihdamda uyum sorunlarının önlenmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca mesleki eğitim, işsizliğin azaltılmasında etkili bir araç olarak kullanılmakta ve bireylerin ekonomik bağımsızlıklarını kazanmasını sağlamaktadır. Bu durum,

gelir dağılımındaki dengesizliklerin azaltılmasına ve toplumsal refahın artırılmasına katkıda bulunmaktadır. Mesleki eğitim, bireylerin işyerindeki sorumluluklarını yerine getirirken iş sağlığı ve güvenliği bilincini kazanmalarını da sağlamaktadır. Özellikle tehlikeli veya riskli işlerde çalışmayı gerektiren mesleklerde bireylerin İSG kurallarını öğrenmesi ve uygulaması hayati bir önem taşımaktadır. Mesleki eğitim sürecinde kazandırılan İSG farkındalığı, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda mesleki eğitim, yalnızca meslek becerilerini öğretmekle kalmamakta, aynı zamanda bireylerin güvenli bir çalışma kültürüne sahip olmalarını sağlamaktadır. Günümüzde mesleki eğitimin önemi, hızla değişen teknoloji ve iş dünyasının ihtiyaçlarına uyum sağlama gerekliliği ile daha da artmaktadır. Günümüzde iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarının artmasına paralel olarak, ülkemizde konu ile ilgili hem kamu hem de özel sektörde alınan önlemlerin artmasına rağmen, iş kazaların önüne geçme çalışmaları yetersiz kalmaktadır. Büyük firmalar konuya her ne kadar ciddiyetle yaklaşırsa da, küçük firmalar henüz tam anlamıyla bilinçlenememiştir (Aker, 2019:98). Özellikle sanayi, teknoloji ve hizmet sektörlerindeki hızlı dönüşümler, mesleki eğitim sistemlerinin güncellenmesini ve bireylerin yeni becerilerle donatılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu durum, mesleki eğitimin dinamik bir yapıya sahip olmasını ve sürekli olarak gelişim göstermesini gerektirmektedir. Mesleki eğitimin iş sağlığı ve güvenliği ile ilişkilendirilmesi ise bu sürecin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

Genel olarak mesleki eğitim, bireylerin yalnızca belirli bir meslekte uzmanlaşmasını sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda onların iş gücü piyasasına uyum sağlayabilmesi için gereken kültürel, sosyal ve etik değerleri öğrenmelerine de katkıda bulunmaktadır. Türkiye’de mesleki eğitim süreci, 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu çerçevesinde düzenlenmekte ve bu süreçte bireylerin hem teorik bilgi edinmesi hem de uygulamalı deneyimler kazanması hedeflenmektedir. Kanununun 18. maddesi, mesleki eğitim sırasında öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği (İSG) kurallarını öğrenmesini zorunlu kılmakta ve bu sürecin güvenli bir ortamda yürütülmesi için işverenlere belirli sorumluluklar yüklemektedir. Bu kapsamda mesleki eğitim gören bireylerin çalışma ortamlarında karşılaşılabilecekleri risklere karşı korunmaları ve İSG bilinciyle donatılmaları, eğitim sürecinin ayrılmaz bir parçası haline gelmektedir. Bununla beraber mesleki eğitim, bireylerin ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarının yanı sıra iş gücü piyasasındaki talep değişimlerine uyum sağlamalarını kolaylaştırmaktadır.

Hızlı teknolojik değişimlerin ve endüstriyel dönüşümlerin yaşandığı günümüzde mesleki eğitim sistemleri bu değişimlere uyum sağlayacak şekilde yenilenmektedir. Bu bağlamda mesleki eğitim programlarında bireylerin dijital beceriler kazanması, otomasyon süreçlerini

öğrenmesi ve sürdürülebilir üretim yöntemlerine hakim olması gibi modern becerilere yer verilmektedir. Türkiye’de bu sürecin yasal altyapısı, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çıkarılan Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği ile desteklenmekte ve 3308 sayılı Kanun’un uygulanabilirliği artırılmaktadır. Yönetmelik, mesleki eğitimde uygulamalı öğrenme süreçlerine ağırlık verilmesi gerektiğini vurgulamakta ve öğrencilerin güvenli bir eğitim ortamında bilgi ve beceri kazanmalarını amaçlamaktadır.

Mesleki eğitim ve iş sağlığı ve güvenliği arasındaki ilişki, bireylerin güvenli bir şekilde meslek edinmesini ve bu süreçte sağlıklarını korumalarını sağlamaktadır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 4. maddesi, işverenlerin çalışanlarının yanı sıra mesleki eğitim gören bireylerin de sağlık ve güvenliğini sağlama yükümlülüğünü düzenlemektedir. Bu yükümlülük, işverenlerin mesleki eğitim sırasında risk değerlendirmesi yapmasını, tehlikeli durumlara karşı önlem almasını ve kişisel koruyucu donanım sağlamasını zorunlu kılmaktadır. Aynı zamanda Kanunun 17. maddesi, mesleki eğitim sürecindeki bireylerin İSG eğitimlerine tabi tutulmasını ve işyerinde güvenlik kültürüne uyum sağlamalarını şart koşmaktadır. Bu düzenlemeler, mesleki eğitimin yalnızca meslek becerilerini öğretmekle kalmayıp bireylerin güvenli bir çalışma kültürü kazanmalarını da sağlamasına olanak tanımaktadır. Bununla beraber mesleki eğitimin toplumsal önemi, iş gücü piyasasında verimliliği artırmasının yanı sıra toplumsal refahı desteklemesi ile de ortaya çıkmaktadır. Genel olarak Chatigny (2022:21-23) çalışmasında başlangıç mesleki eğitiminde iş sağlığı ve güvenliği konuları ele alınmıştır. Çalışma, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili öğretim ve öğrenim faaliyetlerinin nasıl entegre edileceği ve bu konuda karşılaşılan zorluklar üzerine bir düşünce geliştirmektedir. Ayrıca bu konuda yapılan uygulamalar ve öğretim stratejileri hakkında bir yansıma yapılmıştır. Mesleki eğitim, nitelikli iş gücü yetiştirerek üretim süreçlerinin daha verimli hale gelmesine katkıda bulunmakta ve bu durum ekonomik kalkınmayı desteklemektedir. Ayrıca mesleki eğitim sayesinde bireylerin işsizlik oranları düşmekte ve gelir dağılımında daha adil bir yapı oluşmaktadır.

Türkiye’de mesleki eğitim süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin bir odak noktası olarak ele alınması, bireylerin yalnızca ekonomik anlamda değil, aynı zamanda sosyal ve fiziksel anlamda da korunmasını sağlamaktadır. Bu durum, iş sağlığı ve güvenliği ile mesleki eğitim arasındaki güçlü bağın önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Günümüzde, iş sağlığı ve güvenliği alanına verilen önemin arttığı gözlemlenmektedir. İş sağlığı; her türlü işte çalışanların fizikî, ruhî ve sosyal açıdan tam iyilik durumlarının korunması ve geliştirilmesi, çalışma koşulları sebebiyle çalışanların sağlıklarının kaybedilmesinin önüne geçilmesi, çalışma esnasında sağlıklarına kötü olarak etki edecek etmenlerden korunmaları, fiziksel ve psikolojik

durumlarına uyan bir işe yerleştirilmelerini ve bunun devam ettirilmesini, kısaca işin çalışana, çalışanın da işe uygunluğunu hedefleyen çalışmaları kapsamaktadır (Karadağ, 2022:1).

“Türkiye’de Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği” ve “İnşaat İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği” gibi sektörel düzenlemeler, mesleki eğitim süreçlerinde güvenlik standartlarının yükseltilmesine katkı sağlamaktadır. Bu düzenlemeler, işverenlerin sektöre özgü risklere uygun önlemler almasını ve mesleki eğitim gören bireylerin güvenli bir ortamda bilgi ve beceri kazanmasını zorunlu hale getirmektedir. Bu çerçevede mesleki eğitim, bireylerin iş gücü piyasasında etkin bir şekilde yer almasını sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda iş sağlığı ve güvenliği bilinciyle donatılarak çalışma hayatına daha güvenli bir şekilde adım atmalarını sağlamaktadır. Türkiye’de 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, bu sürecin hukuki altyapısını oluşturmakta ve mesleki eğitim ile iş sağlığı ve güvenliği arasındaki entegrasyonu desteklemektedir. Mesleki eğitimin toplumsal ve bireysel faydaları, bu süreçte güvenliğin öncelikli bir unsur olarak ele alınmasıyla daha da belirgin hale gelmektedir. Mesleki eğitim ve iş sağlığı ve güvenliği arasındaki bu güçlü ilişki, hem bireylerin hem de toplumun refahını artıran bir etkiye sahiptir. Bu süreç bağlamında Eraslan ve Cansaran (2020) çalışmasında iş sağlığı ve güvenliği algısının değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışma, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili algıların çalışanlar ve yöneticiler arasındaki farklılıklarını inceleyerek, işyerlerinde güvenli bir çalışma ortamı yaratma adına bu algıların nasıl yönetilmesi gerektiğini tartışmaktadır.

2.2. İş Sağlığı ve Güvenliği Kavramı

İş sağlığı ve güvenliği kavramı, çalışma hayatında çalışanların sağlıklarının korunması, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi amacıyla alınan önlemleri ve uygulanan sistematik yaklaşımları kapsamaktadır. İş kazaları ile meslek hastalıklarını önlemek, iş sağlığı ve güvenliği alanında yaşanan sorunlara kalıcı çözümler getirmek amacıyla, yeni yasa ve buna bağlı birçok mevzuat, işverene önemli yükümlülükler getirmektedir. Bu yükümlülüklerin en başında ise, risk değerlendirmesi gelmektedir (Aker, 2019:1). Bu kavram, hem çalışanların fiziksel ve ruhsal sağlıklarının korunmasını hem de iş yerinde meydana gelebilecek risklerin önceden belirlenmesini ve bu risklerin bertaraf edilmesini içermektedir. İş sağlığı ve güvenliği, yalnızca çalışanların sağlığına yönelik bir yaklaşım olmayıp aynı zamanda işletmelerin verimliliğini artırmayı ve toplum sağlığını güvence altına almayı da hedeflemektedir. Bu kavram, modern çalışma hayatının karmaşık yapısına uygun olarak sürekli gelişim göstermektedir. Sanayileşmenin artması ve teknolojik gelişmelerin iş hayatına entegre edilmesi, iş yerlerinde karşılaşılan tehlike ve risklerin çeşitlenmesine neden olmuştur. Bu durum, iş

sağlığı ve güvenliğine yönelik daha kapsamlı düzenlemeler yapılmasını zorunlu kılmıştır. Özellikle iş kazalarının önlenmesi, meslek hastalıklarının kontrol altına alınması ve güvenli bir çalışma ortamının sağlanması gibi temel hedefler doğrultusunda iş sağlığı ve güvenliği kavramı, ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli mevzuatlarla desteklenmektedir.

İş sağlığı ve güvenliği, proaktif bir yaklaşımla ele alınmakta, olası risklerin önceden tespit edilerek önleyici tedbirlerin hayata geçirilmesini içermektedir. Bu kapsamda risk değerlendirme çalışmaları, iş sağlığı ve güvenliği politikalarının uygulanmasında temel bir araç olarak kullanılmaktadır. İşletmelerin iş süreçlerini ve çalışma ortamlarını değerlendirerek tehlikeli durumları minimize etmeleri gerekmektedir. İş güvenliği ise işin yapılması esnasında, çalışanın maruz kaldığı tehlikelerin minimize edilmesi veya tamamen ortadan kaldırılması için işverence yerine getirilmesi gereken yükümlere ilişkin teknik kurallardır. İş sağlığı ve güvenliği, iş yerlerinde çalışmanın devam ettirilebilmesi için çalışanları sağlıklarına ve güvenliklerine zarar verebilecek çeşitli durumlardan korumak maksadıyla yapılan ilmi ve sistematik çalışmalardır (Karadağ, 2022:1). İş sağlığı ve güvenliği önlemleri, yalnızca hukuki bir zorunluluk olmaktan ziyade etik bir sorumluluk ve sosyal bir yükümlülük olarak da görülmektedir. Çalışma hayatında iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının etkinliği, çalışanların bu süreçlere katılımıyla doğrudan ilişkilidir.

İşletmelerin çalışanlarına gerekli eğitimleri vermesi, farkındalık oluşturmaları ve iş sağlığı ve güvenliği kültürünü yaygınlaştırması büyük önem taşımaktadır. Bu durum, çalışanların haklarının korunmasına ve iş yerindeki risklerin azaltılmasına katkı sağlamaktadır. Bunun yanı sıra iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları, işletmelerin yasal yükümlülüklerini yerine getirmesine olanak tanımakta ve olası hukuki sorumlulukları azaltmaktadır. Bu kavram, iş dünyasının dinamik yapısına paralel olarak sürekli bir evrim süreci geçirmekte ve her geçen gün daha fazla önem kazanmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği, yalnızca yasal bir gereklilik değil, aynı zamanda çalışma hayatının vazgeçilmez bir parçası olarak görülmektedir. İş kazaları ve meslek hastalıkları, yaralanmalar, ölümler, işgünü kayıpları ve ek maliyetler başta olmak üzere, ülkemizde ve dünyada çeşitli şekillerde kayıplara neden olmaktadır. ILO kaynaklarına göre her yıl dünyada 250 milyon adet iş kazası meydana gelmekte ve bu iş kazaları neticesinde her yıl iki milyondan fazla insan hayatını kaybetmektedir. Her yıl yüz bine yakın iş kazasının meydana geldiği ülkemizde de binden fazla vatandaşımız hayatını kaybetmektedir (Aktay, 2014:1).

Genel olarak Türkiye’de bu kavram, özellikle 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu çerçevesinde ele alınmaktadır. Kanunun 4. maddesi, işverenlerin iş sağlığı ve güvenliğini sağlama konusundaki sorumluluklarını açık bir şekilde tanımlamaktadır. Bu maddeye göre

işverenler çalışanlarının sağlık ve güvenliğini korumak, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek için gerekli tüm önlemleri almakla yükümlü kılınmaktadır. İşverenlerin bu kapsamda risk değerlendirmesi yapması, gerekli eğitimleri sağlaması ve güvenlik kültürünü teşvik etmesi gerekmektedir. Risk değerlendirmesi, kimlerin ne derecede risk altında olduğu belirlenerek ve risklerin kontrolü için yapılması gerekenleri öncelik sırasına koyarak olumsuz sonuçları önleme ve olası kazalar ile ilgili önceden bilinçlenme konusunda yardımcı olmaktadır. İşyerinde tüm olumsuz etkileri azaltabilmek ve denetleyebilmek adına birçok kanun ve yönetmelik ışığında gereklilikleri yerine getirmek, iş kazaları ve meslek hastalıklarını azaltmaktadır. Risk değerlendirmesiyle iş kazası ve meslek hastalıkları önlenerek güvenli işyeri ortamı sağlanmaktadır (Aker, 2019:1).

6331 sayılı Kanununun 5. maddesi, işyerlerinde risklerin önlenmesi ve kontrol altına alınması için uygulanması gereken genel ilkeleri belirlemektedir. Bu madde, tehlikelerin kaynağında yok edilmesi, risklerin analiz edilmesi ve uygun koruyucu önlemlerin uygulanması gibi proaktif yaklaşımları zorunlu kılmaktadır. Ayrıca teknolojik yeniliklerin güvenli çalışma ortamları oluşturmak amacıyla kullanılmasını teşvik etmektedir. Bu bağlamda İSG kavramı teknolojik gelişmelerle birlikte daha da geniş bir çerçeveye oturmaktadır. Bunlarla beraber 6331 sayılı Kanununun 17. maddesi, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine erişimini güvence altına almaktadır. Çalışanların bilinçlendirilmesi ve tehlikelere karşı uygun davranış biçimlerini benimsemesi, İSG kavramının etkinliğini artırmaktadır. Eğitimler, iş yerindeki tehlikelerin tanımlanması, acil durumlarda uygulanacak prosedürler ve güvenli ekipman kullanımı gibi konuları kapsamaktadır. Eğitim süreçlerinin çalışanların aktif katılımını içermesi ve düzenli olarak yenilenmesi, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün iş yerlerinde yaygınlaşmasına katkıda bulunmaktadır. Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına katılımı, işyerilerindeki güvenlik önlemlerinin başarısını artırmakta ve risklerin daha etkili bir şekilde yönetilmesini sağlamaktadır. Tüm bunlarla beraber İSG kavramı, yalnızca ulusal düzeyde değil, aynı zamanda uluslararası standartlar çerçevesinde de şekillenmektedir.

1946 yılında sağlığın genel tanımını yapan Dünya Sağlık Örgütü (WHO) “yalnızca hastalık veya zayıflığın olmaması değil; fiziksel, zihinsel ve sosyal refahın da tamamlanması” olarak ifade etmiştir (Aker, 2019:4). Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) gibi kuruluşların belirlediği ilkeler, iş sağlığı ve güvenliği politikalarının geliştirilmesinde yol gösterici olmaktadır. 1950 yılında iş sağlığı ve güvenliği tanımını yapan Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), “çalışanların sağlık ve refahlarının en üst düzeye yükseltilmesi; işyeri koşullarının, çevrenin ve üretilen malların getirdiği sağlığa aykırı

sonuçların ortadan kaldırılması; çalışanların uygun işlere yerleştirilmesi ve gereksinimlere uygun iş ortamı yaratılması” gibi bir ifade olarak birçok unsuruna içine almaktadır (Aker, 2019:5). Tüm bunlarla beraber Yıldız (2014) çalışmasında çevre politikasının bütünleştirilmesi ve bölgesel gelişme konusu ele alınmıştır. Türkiye örneği üzerinden yapılan bu tez, çevre politikalarının ekonomik ve bölgesel gelişmeyle nasıl entegre edilebileceğini ve bu entegrasyonun sürdürülebilir kalkınma üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Türkiye, 6331 sayılı Kanun çerçevesinde bu uluslararası standartlara uyum sağlamış ve iş yerlerinde güvenli çalışma koşullarını oluşturma hedefini benimsemiştir. Bu düzenlemeler, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını azaltma yönünde önemli bir katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda iş sağlığı ve güvenliği kavramı, bireylerin sağlıklı ve güvenli bir şekilde çalışmasını sağlamayı hedefleyen, dinamik ve çok boyutlu bir yaklaşımı temsil etmektedir.

İSG'nin hukuki, etik ve ekonomik boyutları, bu kavramın modern çalışma hayatında vazgeçilmez bir yer edinmesini sağlamaktadır. Çalışma hayatının önemli yapı taşlarından biri olan iş sağlığı ve güvenliği kavramı son zamanlarda önemli araştırma konuları arasında yer almaktadır. İş yerlerinde oluşan olumsuz çalışma koşullarının çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehdit etmekte olduğu bilinmektedir. Bu sebepten ötürü, ilgili mevzuatlarla birlikte çalışanların algılarının biçimlendirilerek maddi ve manevi zararlarla birlikte iş kazaları ve meslek hastalıklarını en aza indirmek amaçlanmaktadır (Eraslan ve Cansaran, 2020: 357). Türkiye’de 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, bu kavramın yasal altyapısını oluşturarak, çalışanların sağlık ve güvenliğinin korunmasını, iş kazalarının önlenmesini ve güvenli çalışma ortamlarının yaygınlaştırılmasını hedeflemektedir. Bu kapsamda, İSG uygulamaları, iş yerlerindeki risklerin azaltılması, çalışanların bilinçlendirilmesi ve işletmelerin daha sürdürülebilir bir yapıya kavuşması açısından kritik bir öneme sahiptir.

2.3. Mesleki Eğitim Çalışmalarında İş Sağlığı ve Güvenliğinin Rolü

Mesleki eğitim, bireylerin iş gücü piyasasına hazırlanması, mesleki becerilerinin geliştirilmesi ve istihdam edilebilirliklerinin artırılması amacıyla yürütülen sistematik bir öğrenme sürecini kapsamaktadır. Bu süreçte iş sağlığı ve güvenliği, hem eğitim sürecinin güvenli bir şekilde yürütülmesi hem de meslek edinme sürecindeki bireylerin gelecekte karşılaşabilecekleri risklere karşı bilinçlendirilmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır. Mesleki eğitim çalışmalarında İSG'nin temel hedefi, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek, sağlıklı ve güvenli çalışma ortamları oluşturmak ve bireylerin çalışma hayatına güvenle adapte olmalarını sağlamaktır. Çalışma hayatında işçilerin maruz kaldıkları riskler, çalışma ortamından veya çevresel etkenlerden kaynaklı ortaya çıkabildiği gibi, çalışanların

bizzat kendileri de risk etkeni olabilmektedir. Bu risklere karşı gereken tedbirler alınmadığında meydana gelen iş kazaları ve meslek hastalıkları, çalışanı, ailesini, işvereni, ekonomiyi olumsuz etkilemekte ve can kaybı, uzuv kaybı, sakatlık gibi ciddi sonuçlar doğurmaktadır (Aker, 2019:1). Mesleki eğitim sırasında bireylerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki farkındalıkları artırılmakta ve bu alanda temel bilgiler kazandırılmaktadır. Eğitim süreçlerinde İSG'ye verilen önem, bireylerin hem eğitimi sırasında hem de mesleki yaşamlarında daha bilinçli bir şekilde hareket etmelerine olanak tanımaktadır.

Meslek öğrenimi sırasında karşılaşılabilecek tehlikeler ve riskler, bireylerin bilgi eksikliklerinden veya yanlış davranışlarından kaynaklanabileceği için, bu risklerin azaltılmasında İSG'nin önleyici rolü büyük bir önem taşımaktadır. Güvensiz çalışma ortamının neden olduğu iş kazaları ve meslek hastalıklarından dolayı oluşan ekonomik ve sosyal kayıpları önleme, çalışan ve bakmakla yükümlü oldukları kişiler için ne kadar önemliyse, kıyasıya rekabetin yaşandığı iş hayatındaki işveren içinde o kadar ekonomik önem sağlar. Dünya Sağlık Örgütü ve Uluslararası Çalışma Örgütü sıklıkla iş kazaları ve meslek hastalıklarından kaynaklanan sosyal ve ekonomik kayıpların önemini vurgulamaktadırlar. İş Sağlığı ve Güvenliği'nin önemini kavramak için çalışmamızda İSG hakkında genel bilgiler, faaliyet gösteren kuruluşlar ve yasal düzenlemeler hakkında kapsamlı bilgi verilmiştir (Karahan, 2014:i). Bu konuyla ilişkili olarak Demir (2016) çalışmasında insan kaynakları yönetiminin bir fonksiyonu olarak iş sağlığı ve güvenliği incelenmiştir. Çalışma, iş sağlığı ve güvenliğinin, insan kaynakları yönetimi perspektifinden nasıl ele alındığını ve bu alandaki stratejilerin çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlamadaki rolünü araştırmaktadır. Genel olarak iş sağlığı ve güvenliği, mesleki eğitim çalışmalarında bireylere risklerin tanınması, değerlendirilmesi ve önlenmesi konusunda gerekli yetkinlikleri kazandırmaktadır. Bu bağlamda, mesleki eğitim süreçlerinde İSG uygulamaları, bireylere teorik bilgi kazandırmanın ötesinde pratik deneyimler sunmayı da içermektedir. Örneğin bireylerin iş ortamında uygun kişisel koruyucu donanımların kullanımı, güvenlik prosedürlerine uyum ve acil durumlarda nasıl davranılması gerektiği gibi konularda pratik yapmaları sağlanmaktadır. Bu durum, bireylerin iş sağlığı ve güvenliği kültürünü benimsemelerine ve bu kültürü meslek hayatlarının bir parçası haline getirmelerine olanak tanımaktadır.

Mesleki eğitim çalışmalarında İSG'nin bir diğer önemli rolü, bireylerin çalışma ortamlarında karşılaşılabilecekleri riskleri önceden fark edebilmelerini ve bu risklere karşı uygun önlemleri alabilmelerini sağlamaktır. Bu süreçte özellikle tehlikeli işlerde çalışacak bireylerin mesleklerine özgü riskler konusunda bilinçlendirilmesi hayati bir önem taşımaktadır. Eğitim

sırasında İSG'ye yönelik yapılan uygulamalar, yalnızca bireylerin güvenliğini sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda üretkenliklerini artırmakta ve işletmelerin iş kazalarından kaynaklanabilecek maliyetlerini azaltmaktadır. İş kazalarını ve bunların neden oldukları kayıpları en aza indirmek amacıyla, bilimsel araştırmalara dayalı güvenlik önlemlerinin saptanması ve uygulanması doğrultusundaki çalışmalar kısaca iş güvenliği terimi içinde toplanmaktadır. Genel anlamda iş güvenliği kavramı çalışanların, işletmenin ve üretimin her türlü tehlike ve zararlardan korunmasını içermektedir (İri, 2007: 2).

Genel olarak mesleki eğitimde İSG'nin önemi, bireylerin sadece çalışma hayatında değil, günlük yaşamlarında da güvenlik odaklı bir yaklaşıma sahip olmalarını sağlamaktadır. Bu nedenle, mesleki eğitim programlarında İSG konuları, ilgili mevzuat çerçevesinde zorunlu bir içerik olarak yer almakta ve bu alandaki uygulamalar sürekli olarak geliştirilmektedir. Bununla beraber Demirtuyi (2013) çalışmasında TMS19 çalışanlara sağlanan faydalar standardının yasal mevzuat açısından incelenmesi yapılmıştır. Ayrıca çalışmada bu standardın işyerlerindeki uygulamaları üzerinde bir örnek vaka analizi yapılmış ve uygulamanın etkinliği değerlendirilmiştir. Özellikle sanayi, inşaat, tarım ve hizmet sektörlerinde verilen mesleki eğitimlerde İSG'nin kapsamlı bir şekilde ele alınması, sektörel ihtiyaçlara uygun yetkinliklerin kazandırılmasını kolaylaştırmaktadır. Bu durum, sadece bireylerin iş yaşamındaki güvenliğini değil, aynı zamanda işletmelerin ve toplumun genel refahını artırmayı hedeflemektedir. Mesleki eğitimde İSG'ye verilen önem, iş gücü piyasasına sağlıklı, güvenli ve sürdürülebilir bir katkı sağlama amacı taşımaktadır. Bu nedenle, mesleki eğitim çalışmalarında İSG'nin rolü her geçen gün daha da güçlenmekte ve meslek edinme süreçlerinin ayrılmaz bir parçası haline gelmektedir.

Mesleki eğitimde iş sağlığı ve güvenliğinin (İSG) rolü, bireylerin sadece mesleki bilgi ve beceriler kazanmasını değil, aynı zamanda güvenli bir çalışma kültürünü içselleştirmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu süreçte İSG uygulamaları, bireylerin mesleklerine yönelik tehlikeleri tanınmasını, riskleri değerlendirme becerisi kazanmasını ve bu risklere karşı uygun önlemleri alabilmesini sağlamaktadır. Özellikle tehlikeli iş kollarında verilen mesleki eğitimlerde İSG'nin kapsamlı bir şekilde ele alınması, bireylerin bu iş kollarında daha güvenli ve verimli bir şekilde çalışmasını mümkün kılmaktadır. Bu çerçevede Karadağ (2022) çalışmasında askeri birliklerde iş sağlığı ve güvenliğinin verimliliğe etkisi incelenmiştir. Doktora tezinde askeri ortamlarda iş sağlığı ve güvenliğinin nasıl iş performansı ve verimlilikle ilişkilendirilebileceği ele alınmış ve bu alanda karşılaşılan zorluklara çözüm önerileri sunulmuştur. Örneğin inşaat sektöründe verilen eğitimlerde yüksekten düşme, elektrik

çarpması ve ağır ekipman kullanımını gibi risklere karşı alınması gereken önlemler öğretilmekte, bu süreçte bireylerin kişisel koruyucu donanım kullanımını öğrenmeleri sağlanmaktadır. Mesleki eğitim çalışmalarında İSG'nin bir diğer önemli boyutu, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesine yönelik sistematik yaklaşımların kazandırılmasıdır. Bu kapsamda mesleki eğitim gören bireyler, yalnızca bireysel güvenliklerini sağlamak için değil, aynı zamanda iş yerindeki genel güvenlik kültürüne katkıda bulunmak için eğitilmektedir. İş sağlığı ve güvenliği, firmalardaki sağlık ve güvenlik tehlikelerini inceleyip, engelleyici önlemlerin planlanması ve uygulanması şeklindedir. İş kazası; istenmeyen bir anda birdenbire meydana gelen, ölüm, sakatlık veya yaralanmayla neticelenen, üretimin durmasına yol açan, hasara ve mal kaybına sebebiyet veren bir durumdur. Günümüzde iş kazaları yüzünden her sene meydana gelen yaralanma ve ölümler ciddi şekilde işgücü kayıplarına yol açmaktadır. Bu kayıplar hem ekonomik hem de toplumsal problemlerdir. Bu nedenle, işyerlerinde güvenliğin sağlanarak meydana gelebilecek iş kazalarının engellenmesi, daha az maliyetli olmasının yanı sıra daha insandır (Karadağ, 2022:1).

Çalışma ortamındaki tehlikelerin önceden tespit edilmesi, risklerin minimize edilmesi ve güvenli bir çalışma ortamının oluşturulması, bu eğitimin temel hedefleri arasında yer almaktadır. İSG'nin bu proaktif yaklaşımı, iş yerlerinde meydana gelebilecek kazaların önlenmesine yönelik farkındalığı artırmakta ve işletmelerin iş sağlığı ve güvenliği standartlarına uyum sağlamasını kolaylaştırmaktadır. Bununla beraber mesleki eğitim sırasında bireylerin İSG'ye yönelik bilinç kazanmaları, iş hayatına daha hazırlıklı bir şekilde başlamalarını sağlamaktadır. Eğitim sırasında kazandırılan bu bilinç, bireylerin yalnızca çalışma ortamında değil, günlük yaşamlarında da güvenlik odaklı bir yaklaşım sergilemelerine olanak tanımaktadır. Bu durum, bireylerin sağlıklı yaşam alışkanlıkları geliştirmesine ve risk farkındalığının toplumsal düzeyde artmasına katkı sunmaktadır. Örneğin kimya sektöründe verilen mesleki eğitimlerde kimyasallarla güvenli çalışma yöntemleri öğretilmekte ve bireylerin bu alanda yüksek bir bilinç seviyesine ulaşması hedeflenmektedir. Bu tür eğitimler, yalnızca bireylerin mesleklerinde daha yetkin olmalarını değil, aynı zamanda sağlıklarını koruma konusunda daha bilinçli davranmalarını sağlamaktadır. Tüm bunlarla beraber mesleki eğitimde İSG'nin entegrasyonu, aynı zamanda iş gücü piyasasında nitelikli iş gücünün oluşumuna katkı sağlamaktadır. İSG eğitimleri; çalışanlara güvenli davranış farkındalığı kazandırmak ve çalışanların işleri ile ilgili bilgi ve becerilerini arttırmak amacıyla çalışanlara verilen planlı ve programlı eğitim faaliyetlerini ifade etmektedir (Karaboğa, 2014:1). İşletmeler, İSG bilincine

sahip bireylerle çalışmayı tercih ederek iş kazalarından kaynaklanabilecek maliyetleri azaltmakta ve üretkenliklerini artırmaktadır.

Bu durum, mesleki eğitim çalışmalarında İSG'nin işletmeler açısından stratejik bir önem taşıdığını göstermektedir. Ayrıca mesleki eğitim sırasında bireylere İSG farkındalığı kazandırılması, iş yerlerindeki denetim süreçlerini de kolaylaştırmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği standartlarına uyum sağlamış çalışanların iş yerlerindeki güvenlik kurallarına uygun davranışlar sergilemesi, işverenlerin yasal yükümlülüklerini yerine getirmesini desteklemekte ve iş yerindeki genel güvenlik seviyesini artırmaktadır. Mesleki eğitimde İSG'nin geliştirilmesi, ulusal ve uluslararası standartlara uyum sağlama açısından da önem taşımaktadır. Türkiye'de 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, bu entegrasyonu sağlamaya yönelik yasal çerçeveyi oluşturmakta ve mesleki eğitim sırasında bireylerin İSG eğitimlerine tabi tutulmasını zorunlu kılmaktadır.

Avrupa Birliği standartlarına uyum sürecinde bu düzenlemeler, mesleki eğitim programlarında İSG konularının daha geniş bir şekilde ele alınmasını sağlamış ve bu sürecin sürekli iyileştirilmesine katkıda bulunmuştur. Benzer şekilde Amerika Birleşik Devletleri'nde Carl D. Perkins Career and Technical Education Act ve Occupational Safety and Health Act gibi düzenlemeler, mesleki eğitim ve İSG'nin entegrasyonunu desteklemekte ve bireylerin daha bilinçli bir şekilde iş gücü piyasasına katılmalarını hedeflemektedir. Genel olarak mesleki eğitim çalışmalarında iş sağlığı ve güvenliği, bireylerin sağlıklı ve güvenli bir çalışma hayatına hazırlanması için vazgeçilmez bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. İSG'nin mesleki eğitim süreçlerine dahil edilmesi, bireylerin yalnızca mesleki yetkinliklerini artırmakla kalmamakta, aynı zamanda risk farkındalığını geliştirerek çalışma hayatına daha bilinçli bir şekilde adapte olmalarını sağlamaktadır.

3. TÜRKİYE'DE MESLEKİ EĞİTİM VE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ MEVZUATI

3.1. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve Yönetmelikleri

Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliği (İSG) alanındaki düzenlemeler, çalışanların sağlık ve güvenliğini koruma amacına hizmet eden kapsamlı bir yasal çerçeve oluşturmakta ve bu kapsamda çeşitli kanun ve yönetmeliklerle desteklenmektedir. Bu alandaki temel yasal düzenleme, 20 Haziran 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6331 sayılı *İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu*dur. Kanun, işyerlerinde güvenli çalışma ortamları yaratmayı ve çalışanların sağlıklarını tehdit eden risklerin önlenmesini amaçlamaktadır. İşyerlerinde yapılması gereken; çağdaş sağlık ve güvenlik anlayışı ilkelerine uygun olarak, korumanın ve önlemenin daha etkili, kolay ve ucuz olduğu yaklaşımının benimsenmesi ve iş sağlığı ve güvenliği konusunda ilgili tüm tarafların birlikte hareket etmesiyle kaynakların en verimli biçimde kullanılmasıdır. Avrupa Birliği mevzuatı doğrultusunda çıkarılan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve bu Kanun çerçevesinde oluşturulan Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik bu konuda önemli düzenlemeleri içermektedir (Karaboğa, 2014:2). Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı, Avrupa Birliği direktiflerine uyum süreci çerçevesinde güncellenmiş ve modern bir yapıya kavuşturulmuştur. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, kamu ve özel sektördeki tüm işyerlerini kapsamına almakta ve işverenlere belirli yükümlülükler getirmektedir. Kanuna göre işverenler çalışanlarının sağlık ve güvenliğini korumak, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek için gerekli önlemleri almakla yükümlü kılınmıştır. İş kazalarındaki insan faktörünün öneminden hareketle, çalışanların konu ile ilgili eğitimlerini aksatmadan yerine getirmelidirler. Firmalar, iş güvenliği çalışmaları ile ilgili yeterli seviyede mali kaynak ayırmalıdır (Aker, 2019:101). Ayrıca risk değerlendirmesi yapılması, çalışanların İSG eğitimlerinin sağlanması ve işyerinde güvenlik kültürünün oluşturulması gibi hususlar işverenlerin temel sorumlulukları arasında yer almaktadır. İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda ise idari ve hukuki yaptırımlar uygulanmaktadır.

Kanun, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sağlanmasını zorunlu hale getirmiştir. Bu kapsamda, işyerlerinde iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personelinin görevlendirilmesi şartı getirilmiştir. İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yürütülmesi, ya işyerlerinde doğrudan istihdam edilen profesyoneller aracılığıyla ya da ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden (OSGB) hizmet alımı yoluyla sağlanmaktadır. Bu düzenleme, işyerlerinde profesyonel İSG hizmetlerinin etkin bir şekilde uygulanmasını hedeflemektedir.

Türkiye'deki İSG mevzuatının önemli bir parçasını, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na dayanılarak hazırlanan yönetmelikler oluşturmaktadır. Bu yönetmelikler, işyerlerinde uygulanacak detaylı kuralları ve standartları belirlemektedir. Örneğin Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, işyerlerinde çalışanların İSG konusundaki bilinç ve yetkinliklerini artırmayı hedeflemektedir. Buna ek olarak, *Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği*, işyerlerinde gerçekleştirilecek risk analizlerinin kapsamını ve yöntemlerini tanımlamaktadır. İşyerlerinin fiziksel koşulları, kullanılan ekipmanlar ve yürütülen faaliyetler gibi unsurlar, bu yönetmelik çerçevesinde değerlendirilmekte ve önleyici tedbirler planlanmaktadır. İSG eğitimleri konusundaki mevcut mevzuat henüz güvenlik kültürü oluşmamış bir toplum için oldukça kapalı ve geneldir. Uygulanabilirliğinin artırılması ve konunun önemine binaen tüm soruları yanıtlar nitelikte olması gerekmektedir (Karaboğa, 2014:60).

Bu tür yönetmelikler, sektörel ihtiyaçlara uygun çözümler geliştirilmesini sağlamakta ve çalışanların güvenliğini artırmaya yönelik tedbirleri detaylandırmaktadır Sağlık hizmetleri, bireylerin sağlığının korunması, tanı, tedavi ve bakımı için kişisel ve kurumsal olarak, kamu ya da özel kurumların vermiş olduğu hizmetler olarak tanımlanabilir. Sağlık çalışanları, hastalara ve/veya doku parçaları, kontamine tıbbi malzeme ve donanım, kontamine çevre yüzeyleri ya da hava dahil olmak üzere bulaşıcı malzemelere maruz kalma potansiyeline sahip, sağlık bakım alanlarında çalışan tüm ücretli ve ücretsiz kişiler olarak tanımlanır (Meydanlıoğlu, 2013:193). İSG mevzuatı, yalnızca işverenler için değil, çalışanlar için de belirli sorumluluklar öngörmektedir. Çalışanlar, işyerindeki güvenlik kurallarına uymak, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili verilen eğitimlere katılmak ve işyerinde kullanılan ekipmanları güvenli bir şekilde kullanmakla yükümlüdür. Bu yükümlülükler, iş kazalarını önlemeye ve işyerinde güvenlik kültürünün gelişmesine katkı sağlamaktadır. Bu düzenlemeler, çalışanların sağlık ve güvenliklerini korumakla kalmayıp aynı zamanda işletmelerin üretkenliğini ve sürdürülebilirliğini desteklemeyi hedeflemektedir. İSG mevzuatının etkin bir şekilde uygulanması, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının azaltılmasında önemli bir rol oynamıştır ve bu alandaki gelişmelerin devam etmesi öngörülmektedir. Bununla beraber Alicioğlu (2018) çalışmasında sağlık bakım hizmetleri personelinin meslek hastalıkları ve iş kazalarına karşı bilinç düzeyleri incelenmiştir. Ankara'daki eğitim ve araştırma hastanelerinde yapılan araştırma, personelin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilgi seviyesini ve farkındalıklarını değerlendirmiştir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, işyerlerinde güvenli çalışma ortamlarının oluşturulmasını sağlamak amacıyla detaylı hükümler içermektedir. Kanunun 4. maddesi, işverenlerin temel sorumluluklarını belirlemektedir. Bu maddeye göre işverenler, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tüm önlemleri almak, gerekli araç ve gereçleri sağlamak ve çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehdit eden riskleri ortadan kaldırmakla yükümlü kılınmaktadır. İnsan sağlığını koruyanların sağlığını korumak iş kazaları ve meslek hastalıkları ile ilgili farkındalık çalışmaları ile sağlanacaktır. Bu sebeple önceliğimiz bu konudaki toplumsal farkındalığı arttırmak olmalıdır (Alicioğlu, 2018:94). Ayrıca çalışanların sağlık gözetiminden geçirilmesi, özellikle tehlikeli iş kollarında çalışanların düzenli periyodik muayenelerinin yapılması, işverenlerin yerine getirmesi gereken önemli bir görev olarak vurgulanmaktadır. Bununla beraber kanunun 5. maddesi, işyerlerinde risklerin önlenmesi veya kontrol altına alınması konusunda işverenlerin uygulaması gereken genel ilkeleri düzenlemektedir. Buna göre tehlikelerin kaynağında yok edilmesi, risklerin analiz edilmesi ve önleyici tedbirlerin öncelik sırasına göre uygulanması gerektiği ifade edilmektedir. Aynı zamanda teknolojinin gelişimine uygun olarak güvenli ekipman ve çalışma yöntemlerinin tercih edilmesi zorunlu tutulmaktadır. Bu hüküm, işyerlerinde daha güvenli teknolojilerin kullanılmasını teşvik etmekte ve iş kazalarını önlemeye yönelik bir yaklaşımı benimsemektedir. Bununla beraber kanunun 6. maddesi, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunulması için işyerlerinde gerekli personelin görevlendirilmesini şart koşmaktadır. Bu kapsamda iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personelinin atanması gerekmektedir. Birinci basamak koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmeti veren işyeri hekimliği, gerekli eğitimi almış istekli hekimlerin temel uğraş alanı olarak belirlenmelidir. SGK bünyesinde çalışan uzman ve pratisyen hekimler başta olmak üzere birinci basamak sağlık hizmetlerinde yer alan tüm hekimlerin meslek hastalıkları ve ilgili mevzuatı öğrenmelerine yönelik eğitimler, sürekli tıp eğitimi anlayışı ile yapılmalıdır (Şişli, 2007:218).

İşverenler, bu hizmetlerin sunulmasını doğrudan kendi personeli aracılığıyla sağlayabileceği gibi bu hizmetleri ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden almayı da tercih edebilmektedir. Bu düzenleme, küçük ve orta ölçekli işletmelerde de profesyonel iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerine erişimi kolaylaştırmaktadır. Bu çerçevede kanunun 10. maddesi, işyerlerinde yapılması gereken risk değerlendirmelerini ele almakta ve işverenlerin bu konuda yükümlülüklerini detaylandırmaktadır. Risk değerlendirmesi sürecinin işyerindeki fiziksel, kimyasal, biyolojik ve psikososyal risk unsurlarını içerecek şekilde yapılması gerektiği belirtilmektedir. Mesleki sosyal risklerin mümkün olduğunca az ortaya çıkması sadece yeterli mevzuat ve denetim ile de mümkün değildir. Ayrıca, kâğıt üstünde değil gerçek anlamda

uygulanan çalışan ve işveren eğitimleri ile ilgilileri bilinçlendirmek ve dinamik bir yapıya sahip olan iş sağlığı ve güvenliğinde yaşanan gelişmeleri sürekli takip ederek gerekli güncellemeleri yapmak büyük önem arz etmektedir. İş sağlığı ve güvenliğinin en önemli unsurlarından olan meslek hastalığı, uygulama ve akademik çalışmalar yönüyle ele alınması ve ayrıntılı olarak analiz edilmesi gereken bir konudur (Bulut, 2022:71).

Güvenli, nitelikli ve verimli sağlık hizmetlerinin sunulması, sağlık çalışanlarının kapasitesine ve performansta mükemmelliği destekleyen bir çalışma ortamına bağlı olmasına karşın, sağlık çalışanlarının sağlığı uzun yıllar ihmal edilen bir konu olmuştur (Meydanlıoğlu, 2013:193). Risk değerlendirmesi yapılmadan işyerinin faaliyetlerine devam etmesi durumunda, işverenler idari yaptırımlarla karşılaşabilmektedir. Ayrıca kanunun 17. maddesi, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine erişimini güvence altına almaktadır. Bu maddeye göre işverenler çalışanlarına iş sağlığı ve güvenliği konusunda düzenli aralıklarla eğitim verme yükümlülüğü taşımaktadır. Eğitimlerin çalışanların karşı karşıya kalabilecekleri risklere uygun bir şekilde düzenlenmesi ve güncel bilgilere dayalı olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Çalışanların işyerinde güvenlik kurallarını anlamalarını ve bu kurallara uygun davranmalarını sağlamak, eğitimlerin temel amaçları arasında yer almaktadır. Ayrıca çalışanların eğitim maliyetleri işverenler tarafından karşılanmakta ve eğitim süreleri çalışma saatinden sayılmaktadır. Tüm bunlarla beraber kanunun 26. maddesi, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili kurallara uyulmaması durumunda uygulanacak idari yaptırımları düzenlemektedir. İşverenlerin risk değerlendirmesi yapmaması, çalışanlara eğitim verilmemesi veya sağlık gözetimlerinin ihmal edilmesi gibi durumlarda idari para cezaları ve işin durdurulması gibi yaptırımlar öngörülmektedir.

Bu yaptırımların amacı, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak ve işverenlerin yükümlülüklerini yerine getirmesini teşvik etmektir. Genel olarak Türkiye'deki iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı, hem işverenlerin hem de çalışanların yükümlülüklerini detaylı bir şekilde düzenlemekte ve işyerlerinde güvenli bir çalışma ortamının sağlanmasını hedeflemektedir. Nitekim bedensel veya ruhsal bir rahatsızlığın hastalık veya meslek hastalığı olarak nitelendirilmesi, kazanılması muhtemel haklar açısından büyük farklılıklar göstermektedir. Ancak Türkiye'de hastalık ile meslek hastalığı arasındaki ince çizgi çoğu zaman hastalık lehine yönelmektedir. Çalışanların ve işverenlerin bu konudaki bilinç düzeylerinin yanı sıra uygulayıcıların ve kural koyucuların yaklaşımları da burada etkili olmaktadır (Bulut, 2022:71).

3.2. Mesleki Eğitimle İlgili Düzenlemeler

Türkiye’de mesleki eğitimle ilgili düzenlemeler, bireylerin nitelikli bir şekilde iş gücü piyasasına kazandırılmasını sağlamak ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunmak amacıyla oluşturulmuştur. Mesleki eğitime ilişkin yasal çerçeve, hem eğitim alanında yürütülen faaliyetleri hem de iş hayatında uygulanması gereken kuralları kapsamaktadır. Bu düzenlemeler, bireylerin meslek edinme sürecinde güvenli ve sağlıklı bir şekilde çalışabilmelerini sağlayan bir yapıya sahiptir. Mesleki eğitimle ilgili kanun ve yönetmelikler, iş sağlığı ve güvenliği boyutunu da içerecek şekilde geniş bir yelpazede hazırlanmıştır. Mesleki eğitimde temel yasal dayanak, 5 Haziran 1986 tarihinde yürürlüğe giren 3308 sayılı *Mesleki Eğitim Kanunu*dur. Bu kanun, çıraklık, kalfalık ve ustalık gibi mesleki eğitim süreçlerini düzenlemektedir. Kanuna göre mesleki eğitim örgün eğitim kurumlarında, işletmelerde ve diğer yetkili kuruluşlarda yürütülmekte olup bireylerin hem teorik hem de pratik bilgi edinmesini sağlamaktadır. Bu süreçte iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri zorunlu bir içerik olarak yer almakta ve öğrencilerin çalışma hayatına hazırlanırken bu konularda bilinç kazanmaları hedeflenmektedir. Sağlık hizmetleri üretimi çok farklı meslek gruplarının ya da uzmanlık alanlarının bir arada çalışmasını gerektiren emek yoğun hizmetlerdir ve sağlık çalışanları iğne yaralanmaları, bulaşıcı hastalıklar, bel ve sırt sorunları, lateks alerjisi, şiddet ve stres gibi geniş bir yelpazede sağlık sorunu ile karşılaşmaktadır. Güvenli, nitelikli ve verimli sağlık hizmetlerinin sunulması, aynı zamanda sağlık çalışanlarının sağlığına, kapasitesine ve performansına bağlı olduğu için, sağlık çalışanlarının sağlığı ve güvenli üzerinde dikkatle durulması gereken bir konudur (Mutlu & Altuntaş, 2017:198).

3308 sayılı Kanun, mesleki eğitim uygulamalarının bir parçası olarak işletmelerde beceri eğitimi ve staj yapılmasını zorunlu kılmıştır. İşletmelerde mesleki eğitim alan öğrencilerin çalışma ortamlarında karşılaşabilecekleri risklere karşı korunmasını sağlamak amacıyla işverenlere ve eğitim veren kurumlara belirli yükümlülükler getirilmiştir. İşverenler, mesleki eğitim gören öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini almalarını sağlamakla yükümlü kılınmıştır. Bu durum, mesleki eğitim sürecinde iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesine katkıda bulunmuştur. Meslek hastalığı, iş hayatında sigortalıların sıkça karşılaştıkları, ancak sağladığı haklardan çok az kişinin yararlandığı, önemli bir sosyal sigorta kolu ve iş sağlığı ve güvenliğinin asli bir unsurudur. Türkiye’de meslek hastalığı sigortacılık edimlerinden yararlanma sıklığının düşük seviyede kalmasının birçok nedeni bulunmakla birlikte akademik çalışmaların derecesi ve üniversiteler ile uygulayıcıların işbirlikleri, üzerinde durulması gereken bir husustur (Bulut, 2022:70). Mesleki eğitimle ilgili düzenlemeler, 4857

sayılı *İş Kanunu* ve 6331 sayılı *İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu* ile desteklenmektedir. Bu kanunlar, mesleki eğitim sırasında bireylerin maruz kalabilecekleri risklerin en aza indirilmesi amacıyla işletmelere rehberlik etmektedir. Özellikle 6331 sayılı Kanun, mesleki eğitim sürecindeki bireylerin de iş sağlığı ve güvenliği kapsamında değerlendirilmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu kapsamda, mesleki eğitim gören öğrenciler, çalışanlarla aynı düzeyde korunmakta ve işletmelerde iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uyulması zorunlu tutulmaktadır.

Mesleki eğitimle ilgili diğer önemli düzenlemelerden biri de *Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği*dir. Bu yönetmelik, mesleki ve teknik eğitim programlarının çerçevesini belirlemekte ve işletmelerde gerçekleştirilecek beceri eğitimlerinin usul ve esaslarını düzenlemektedir. Yönetmelik, mesleki eğitim sırasında öğrencilerin güvenliğini ön planda tutmakta ve iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınmasını zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda, öğrencilere mesleki yeterlilik kazandırılırken, aynı zamanda güvenli çalışma alışkanlıklarının da geliştirilmesi hedeflenmektedir. Mesleki eğitimle ilgili düzenlemelerde öğrencilerin eğitimi sırasında iş kazalarına ve meslek hastalıklarına karşı sigortalanması da önemli bir yer tutmaktadır. 5510 sayılı *Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu*, mesleki eğitim gören öğrencilerin sigortalı olarak değerlendirilmelerini öngörmüştür. Bu düzenleme, hem öğrencilerin haklarının korunmasını sağlamakta hem de mesleki eğitim sürecinde karşılaşılabilecek olumsuz durumlara karşı güvence oluşturmaktadır. Özellikle ülkemizde, hastanelerin teknik donanım, personel ve hizmet kalitesi olarak bölgeler arasında farklılığın fazla olması nedeniyle, ulusal yasa ve prosedürlerle çerçevesi belirlenen, hem kamu hem de özel sağlık sektörünü içeren, ülke çapındaki düzenlemelerin ivedilikle sağlanarak, sağlık çalışanlarının mesleki risklere maruziyeti azaltılmalıdır (Mutlu & Altuntaş, 2017:198).

Genel olarak mesleki eğitimle ilgili düzenlemeler, aynı zamanda Türkiye'nin Avrupa Birliği müktesebatına uyum sürecinde de önemli bir rol oynamıştır. AB normlarına uyum sağlamak amacıyla, mesleki ve teknik eğitim programları güncellenmiş ve bu programlarda iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine özel bir yer verilmiştir. Bu süreçte mesleki yeterliliklerin standartlaştırılması ve güvenli çalışma kültürünün yaygınlaştırılması hedeflenmiştir. Ayrıca Türkiye Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) tarafından belirlenen ulusal yeterlilikler, mesleki eğitimle iş sağlığı ve güvenliği arasındaki bağı güçlendirmiştir. Bu düzenlemeler, sadece bireylerin meslek hayatına hazırlanmasını değil, aynı zamanda güvenli bir çalışma ortamında görev yapmalarını amaçlamaktadır. Mesleki eğitim süreçlerinde İSG'ye verilen önem, bireylerin hem eğitim hem de çalışma hayatlarında daha bilinçli ve sorumlu davranmalarını

sağlamıştır. Türkiye’de mesleki eğitimle ilgili mevzuat, sürekli olarak güncellenmekte ve mesleki eğitimde kaliteyi artırmaya yönelik yeni yaklaşımlar benimsenmektedir. İşletmelerde meydana gelen iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucunda ciddi maddi ya da manevi kayıplar yaşanabilmektedir. Oysaki gerek iş kazaları, gerekse meslek hastalıklarının nedenleri, proaktif bir yaklaşımla ve aynı zamanda reaktif yaklaşıma göre daha önceden yaşanan kazalar veya ramak kala olaylarla öngörülebilir (Olçay, 2019:31). 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu’nun 25. maddesi, mesleki eğitim sırasında öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini alma zorunluluğunu detaylandırmaktadır. Bu maddeye göre öğrencilerin çalışma ortamlarında güvenli bir şekilde bulunmalarını sağlamak amacıyla eğitim içeriklerinin iş sağlığı ve güvenliği konularını kapsamaması gerektiği belirtilmektedir. Eğitim içerikleri, tehlike kaynaklarının tanımlanmasını, bu tehlikelerden korunma yöntemlerini ve güvenli çalışma davranışlarının kazandırılmasını hedeflemektedir. Ayrıca öğrencilerin staj yaptığı veya beceri eğitimi gördüğü işletmelerde bu eğitimlerin işverenler tarafından sağlanması şart koşulmaktadır. Bununla beraber mesleki eğitim sürecinde iş sağlığı ve güvenliğine verilen önem, 4857 sayılı İş Kanunu’nun 78. maddesinde de desteklenmektedir. Bu madde, genç işçilerin ve stajyerlerin korunmasını esas almakta ve onların güvenli çalışma koşullarına sahip olmalarını zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda genç işçilerin fiziksel ve zihinsel sağlıklarını koruyacak tedbirlerin alınması, işverenlerin temel yükümlülükleri arasında yer almaktadır. Özellikle tehlikeli iş kollarında beceri eğitimi veya staj gören öğrencilerin 16 yaşından küçük olmamaları ve eğitimlerinin sıkı bir gözetim altında yapılması gerektiği ifade edilmektedir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 16. maddesi, mesleki eğitim sırasında iş sağlığı ve güvenliği eğitimi alan bireylerin bu konuda bilgi sahibi olmasını bir hak olarak tanımlamaktadır. Bu maddeye göre çalışanlar gibi mesleki eğitim gören bireyler de işyerinde karşılaşılabilecekleri risklere karşı bilgilendirilmekte ve gerekli eğitimlerle donatılmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği çalışmalarının yürütüldüğü işyerlerinde, insan kaynakları departmanlarının günlük iş akışında, iş sağlığı ve güvenliği konusunun yer alması kaçınılmaz olmuştur. Dolayısıyla insan kaynakları departmanı çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği hakkında sahip oldukları bilgi düzeyleri de önem kazanmıştır. Öyle ki iş sağlığı ve güvenliği konusu; iş hukuku ve sosyal güvenlik hukukunun alanına girmesinden ötürü, insan kaynakları departmanının mevzuatla ilgili gelişmeleri yakından takip etmesini gerekli kılmaktadır (Demir, 2016:iii).

Eğitimlerin tehlike türlerine göre özelleştirilmesi ve öğrencilerin uygulamalı olarak eğitilmesi gerektiği belirtilmektedir. Aynı zamanda bu eğitimlerin sadece bir formalite olarak değil, öğrencilere gerçek anlamda güvenli çalışma alışkanlıkları kazandırmayı amaçlayan bir

süreç olarak görülmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu çerçevede mesleki eğitimde öğrencilerin iş kazalarına ve meslek hastalıklarına karşı korunması, sigorta uygulamalarıyla da desteklenmektedir. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 5. maddesi, mesleki eğitim gören öğrencilerin sigortalı sayılmasını düzenlemektedir. Bu maddeye göre mesleki eğitim sırasında meydana gelebilecek iş kazaları veya meslek hastalıkları durumunda öğrencilerin sigorta kapsamına alınması sağlanmaktadır. Günümüzde iş yerlerinde etkin bir iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin uygulanmasının, o iş yerinde çalışanların iş verimini arttırdığı, iş kazaları ve meslek hastalıklarını azalttığı ve işçi-işveren ilişkilerini olumlu yönde etkilediği herkesçe bilinen bir gerçektir. Sağlıklı, güvenli işyerleri ve çalışma ortamları sağlamak, ülkemizdeki iş kazasını önlemek ve mesleki hastalıkların önüne geçebilmek için iş sağlığı ve güvenliği kültürünün yaygınlaştırılması gerekmektedir (Özgüler vd., 2016:76).

İşverenler, bu sigorta primlerini ödemekle yükümlü kılınmakta ve bu sayede öğrencilerin herhangi bir mağduriyet yaşamalarının önüne geçilmektedir. Tüm bunlarla beraber Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri, mesleki eğitim süreçlerinin hem teorik hem de pratik boyutunda iş sağlığı ve güvenliğinin önemine dikkat çekmektedir. Yönetmelik, mesleki eğitim gören bireylerin uygulamalı eğitimlerde maruz kalabilecekleri tehlikelerin önceden tespit edilmesini ve bu tehlikelerin önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda Türkiye'de mesleki eğitimle iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı, Avrupa Birliği standartlarına uyum süreci çerçevesinde sürekli geliştirilmektedir. Bu uyum süreci, Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) tarafından belirlenen ulusal yeterlilikler yoluyla desteklenmektedir. Meslek hastanesinde görevli hekimlerin, iş sağlığı ile ilgili tespit ve önerileri, bizzat bu alanda çalışmaları sebebi ile değerlidir. Buna göre; işyeri hekimliği başlı başına bir hekimlik uğraşı olarak kabul edilmeli, kısmi süreli ek bir işte çalışma sistemi kaldırılmalı ve işyeri koşulları ile işçi sayıları gözetilerek iş sağlığı örgütlenmesi sağlanmalıdır (Şişli, 2007:218). Genel olarak Türkiye'de mesleki eğitimle ilgili düzenlemeler, bireylerin hem mesleki yetkinlik kazanmalarını hem de güvenli çalışma alışkanlıkları edinmelerini hedeflemektedir. Mevzuatta yer alan hükümler, mesleki eğitim süreçlerinin iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uygun olarak yürütülmesini sağlamaktadır. Bu düzenlemeler, bireylerin eğitim hayatından iş hayatına geçişlerinde karşılaşılabilecekleri riskleri en aza indirmekte ve güvenli bir çalışma kültürünün oluşmasına katkıda bulunmaktadır.

3.3. Türkiye'de İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Genel Bakış

Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliği (İSG) uygulamaları, çalışanların sağlığını ve güvenliğini koruma amacıyla yürütülen çok boyutlu faaliyetleri kapsamaktadır. Bu uygulamalar, yasal

mevzuat çerçevesinde belirlenen standartlar doğrultusunda işyerlerinde güvenli çalışma ortamları oluşturmayı ve iş kazalarını önlemeyi hedeflemektedir. İSG uygulamaları, hem çalışanların refahını sağlamak hem de işletmelerin üretkenliğini ve sürdürülebilirliğini artırmak açısından büyük bir öneme sahiptir. Türkiye'deki İSG uygulamalarının temel dayanağı, 6331 sayılı *İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu*dur. Bu kanun, kamu ve özel sektör ayrımı yapmaksızın tüm işyerlerini kapsamakta ve çalışanların iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinden yararlanmasını zorunlu kılmaktadır. Kanun, işyerlerinde risk değerlendirmesi yapılmasını, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine tabi tutulmasını ve gerekli önlemlerin alınmasını öngörmektedir. Bu düzenleme, İSG'nin sadece bir yasal yükümlülük olarak değil, aynı zamanda bir iş kültürü olarak benimsenmesini sağlamayı amaçlamaktadır. İş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması çalışanlar açısından temel bir gereksinimdir. Bu gereksinim çalışanların iş kazası ve meslek hastalıkları riski karşısında korunmasını gerektirmektedir. Bu anlamda iş sağlığı ve güvenliği kavramı işyerinde işten, iş ortamından, çalışma çevresinden ve çalışmaktan doğan bütün risklere karşı çalışanların korunması amacıyla alınması gereken önlemleri içermektedir (Soy, 2010:3).

Türkiye'deki İSG uygulamaları, işyerlerinde risklerin belirlenmesi ve yönetilmesi süreçlerine odaklanmaktadır. İşverenler, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini sağlamakla yükümlü kılınmıştır. Bu kapsamda, iş güvenliği uzmanları, işyeri hekimleri ve diğer sağlık personeli, işyerlerinde güvenli bir çalışma ortamı oluşturulması için gerekli çalışmaları yürütmektedir. Günümüzde insana verilen önemin artması, iş ortamında sağlıklı ve güvenli çalışma koşullarının sağlanması hususunda bilinçlenmeye yol açmış, iş sağlığı ve güvenliği konusu büyük önem kazanmıştır. İş güvenliğini sağlamak, hem insani bir zorunluluk, hem de yasal bir yükümlülüktür. İş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve sürdürülebilmesi için çalışma düzenini kapsayan bir takım yasal mevzuatlar ve standartlar düzenlenmiştir (Aker, 2019:1).Risk değerlendirmesi, işyerlerindeki potansiyel tehlikelerin tespit edilmesi ve bu tehlikelere yönelik önleyici tedbirlerin alınması açısından kritik bir role sahiptir. Türkiye'de bu uygulamalar, İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği çerçevesinde yürütülmektedir. Çalışanların İSG konusunda bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi, Türkiye'deki İSG uygulamalarının önemli bir boyutunu oluşturmaktadır.

Çalışanların işyerindeki tehlikeler ve alınması gereken önlemler konusunda bilgilendirilmesi yasal bir zorunluluk haline getirilmiştir. Bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı iş birliği ile yürütülen projeler, İSG bilincinin yaygınlaştırılmasında etkili olmuştur. Ayrıca işletmelerin İSG kültürünü oluşturmak için

çalışanların aktif katılımını sağlamaları hedeflenmektedir. Bu çerçevede Türkiye’de İSG uygulamaları, sektörel bazda da farklılık göstermektedir. Tehlike sınıflarına göre yüksek risk taşıyan sektörlerde örneğin madencilik, inşaat ve kimya sanayinde İSG uygulamaları daha sıkı bir denetime tabi tutulmaktadır. Bu sektörlerdeki işyerleri, hem fiziki hem de organizasyonel düzeyde özel tedbirler almak zorundadır. Özellikle maden kazaları ve inşaat iş kazalarının sıklığı nedeniyle bu alanlarda yürütülen denetim ve iyileştirme çalışmaları yoğunlaşmıştır. Denetim ve izleme faaliyetleri, Türkiye’de İSG uygulamalarının bir diğer önemli unsurunu oluşturmaktadır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yürütülen iş müfettişi denetimleri, işyerlerindeki İSG kurallarına uyumu kontrol etmekte ve eksiklikleri gidermek için rehberlik sağlamaktadır. İş kazalarının ve meslek hastalıklarının kayıt altına alınması ve bu verilerin analiz edilmesi, İSG politikalarının geliştirilmesi açısından önemli bir bilgi kaynağı oluşturmaktadır. Türkiye, bu kapsamda İSG uygulamalarını ulusal düzeyde bir sisteme entegre ederek daha etkin bir yönetim modeli oluşturmayı hedeflemiştir. Son yıllarda güvenlik kültürü ve iş sağlığı ve güvenliği eğitimi üzerine yapılan çalışmalar sadece çalışanların iş sağlığı ve güvenliği yönünden gelişmesini sağlamakla kalmamış aynı zamanda işletmelerin ilerlemelerini ve rekabet avantajı elde etmelerini de sağlamıştır (Aktay, 2014:145). Türkiye, iş sağlığı ve güvenliği alanında Avrupa Birliği normlarına uyum sağlama yolunda önemli adımlar atmıştır. Bu süreçte, İSG uygulamalarında standartların yükseltilmesi ve uluslararası iş güvenliği uygulamalarının benimsenmesi sağlanmıştır.

İş güvenliği kavramı, işin yapıldığı esnada meydana gelen teknik özellikteki tehlike ve kazalardan çalışanların korunması anlamında kullanılırken, iş sağlığı ise sağlıklı bir yaşam çevresi içinde, çalışanın sağlığını ve vücut bütünlüğünün, çalışma ortamında mevcut olası bütün risklerden korunması şeklinde ifade edilebilir. Sağlık ve güvenlik birbiri ile ilişkili kavramlar oldukları gibi, iş sağlığı ve güvenliği kavramları da bir birini tamamlayan kavramlardır (Aker, 2019:4). Özellikle Türkiye’nin Avrupa Birliği adaylık süreci, bu alandaki düzenlemelerin güncellenmesini ve iyileştirilmesini hızlandırmıştır. Bunun bir sonucu olarak işyerlerinde güvenli çalışma ortamlarının oluşturulmasına yönelik uygulamalar modern bir yapıya kavuşmuştur. Uygulamalar, yasal düzenlemeler, denetimler, eğitim faaliyetleri ve sektörel farkındalık çalışmaları ile desteklenmekte ve sürekli bir gelişim süreci içerisinde bulunmaktadır. Türkiye’de İSG alanında yapılan çalışmalar, çalışma hayatının standartlarını yükseltmiş ve güvenli bir iş ortamı oluşturma konusunda önemli katkılar sağlamıştır.

İş sağlığı ve güvenliği işyerindeki tehlikeli çalışma koşullarını ortadan kaldırarak iş kazası ve meslek hastalıklarının kontrolünü sağlamayı ve önlemeyi amaçlamaktadır. Böylece

çalışanların sağlıkları korunmakta ve bu konuda ilerleme sağlanmaktadır (Soy, 2010:3). Türkiye’de iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun farklı maddeleriyle daha kapsamlı bir şekilde ele alınmaktadır. Kanunun 11. maddesi, ciddi ve yakın tehlike durumlarında çalışanların işyerinden uzaklaşma hakkını güvence altına almaktadır. Bu maddeye göre çalışanlar işyerinde hayati tehlike arz eden bir durumla karşılaştığında, işvereni bilgilendirerek çalışma alanından ayrılabilir. Bu düzenleme, çalışanların can güvenliğini korumayı hedeflemekte ve işverenlerin tehlikeleri hızlı bir şekilde bertaraf etmesini sağlamaktadır. Aynı zamanda işverenlerin bu durumlarda çalışanları mağdur etmemesi gerektiği hükme bağlanmaktadır. Ayrıca kanunun 13. maddesi, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği süreçlerine katılımını düzenlemekte ve çalışan temsilcilerinin bu alandaki rolünü vurgulamaktadır. Çalışan temsilcileri, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği politikalarının oluşturulmasına katkıda bulunmakta ve çalışanların güvenli çalışma haklarını savunmaktadır. İşverenler, çalışan temsilcilerinin görevlerini yerine getirmesi için gerekli ortamı sağlamakla yükümlü kılınmaktadır. Bununla beraber iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarında denetim faaliyetleri, 6331 sayılı Kanunun 24. maddesi ile detaylandırılmaktadır. Bu maddeye göre, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği denetimleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş müfettişler tarafından gerçekleştirilmektedir. Denetimler sırasında işyerlerinin mevzuata uygunluğu kontrol edilmekte, eksikliklerin tespiti halinde işverenlere rehberlik sağlanmakta ve ciddi ihlaller durumunda idari yaptırımlar uygulanmaktadır.

Denetim mekanizması, iş sağlığı ve güvenliği politikalarının etkin bir şekilde uygulanmasını desteklemektedir. Bu bağlamda İSG uygulamalarında önemli bir diğer konu ise meslek hastalıklarının ve iş kazalarının kayıt altına alınmasıdır. İş sağlığı ve güvenliği kavramının doğuşu ve gelişmesi sanayileşme süreciyle yakından ilgilidir. Bu nedenle, işçilerin iş kazası ve meslek hastalıklarına karşı koruma için alınması gereken önlemler gerek bireysel, gerekse toplu çalışma ilişkilerinin başlıca konularından biri olmuştur (Soy, 2010:3). Bu husus, 6331 sayılı Kanunun 14. maddesi ile düzenlenmektedir. İşverenler, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının tespit edilmesi durumunda derhal yetkili kurumlara bildirimde bulunmakla yükümlü kılınmaktadır. Bildirimler, ulusal istatistiklerin oluşturulması ve iş sağlığı ve güvenliği politikalarının geliştirilmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda bu süreç iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesine yönelik koruyucu önlemlerin alınmasını kolaylaştırmaktadır. Bu çerçevede Türkiye’de İSG uygulamalarının temel taşlarından biri de eğitim faaliyetleridir. 6331 sayılı Kanunun 17. maddesi, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği

eğitimlerini düzenlemekte ve işverenlere bu konuda yükümlülükler getirmektedir. Bu maddeye göre işverenler, çalışanlarına işe başlamadan önce ve işin devamı süresince düzenli aralıklarla iş sağlığı ve güvenliği eğitimi sağlamakla yükümlüdür. İş sağlığı kavramı; çalışanların çalışma ortamı ve koşullarından kaynaklanan sağlıklarını kaybetmelerini önleyici tedbirlerin alınması olarak tanımlanmaktadır. İş güvenliği kavramı ise çalışma ortamında kullanılan her türlü araç, gereç ve malzemelerin kullanımı ve varlığından oluşabilecek risklere karşı çalışanların korunması ve gerekli önleyici tedbirlerin alınmasıdır (Alicioğlu, 2018:1).

Eğitimlerin içeriği, işyerindeki tehlikeler ve alınması gereken önlemler doğrultusunda şekillendirilmekte ve çalışanların risklere karşı daha bilinçli hale gelmeleri hedeflenmektedir. Bu bağlamda Türkiye’de İSG uygulamaları sektörel düzeyde de farklılıklar göstermektedir. Örneğin maden sektörüne yönelik İSG düzenlemeleri, 6331 sayılı Kanunun yanı sıra Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği ile desteklenmektedir. Yönetmelik, madenlerde çalışanların karşılaşılabileceği özgün riskleri ele almakta ve bu risklere yönelik özel tedbirler alınmasını zorunlu kılmaktadır. Özellikle gaz ölçüm sistemlerinin düzenli olarak kontrol edilmesi, patlama riski taşıyan alanlarda önlemler alınması ve acil durum planlarının oluşturulması, bu sektörün İSG uygulamalarında öncelikli alanlar arasında yer almaktadır. Bu çerçevede inşaat sektöründe ise benzer şekilde sıkı İSG önlemleri alınmaktadır. İnşaat İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği, bu alandaki çalışanların iş kazalarına karşı korunmasını hedeflemektedir. Yönetmelik, yüksekten düşme, malzeme çarpması ve makine kullanımı gibi riskleri minimize etmek için özel prosedürler içermektedir.

4. AMERİKA'DA MESLEKİ EĞİTİM VE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ MEVZUATI

4.1. OSHA (Occupational Safety and Health Administration) ve Düzenlemeleri

Amerika Birleşik Devletleri'nde iş sağlığı ve güvenliği (İSG) uygulamalarını düzenleyen temel kurum, Occupational Safety and Health Administration (OSHA)'dır. OSHA, 1970 yılında kabul edilen *Occupational Safety and Health Act* (İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası) kapsamında kurulmuş ve iş yerlerinde güvenli çalışma koşullarını sağlamayı, çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumayı hedeflemiştir. Bu kurum, federal düzeyde iş sağlığı ve güvenliği standartlarını belirlemekte, iş yerlerinde bu standartlara uyulmasını sağlamakta ve bu alandaki denetimleri yürütmektedir. OSHA'nın temel amacı, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek, işyerlerinde güvenli çalışma ortamları oluşturmak ve çalışanların hayatlarını korumaktır. "Önlemek, ödemekten ucuzdur." prensibi ile işin ucuza mal edilmesi amacıyla, yapılacak her türlü tasarrufun olası bir kaza sonucunda, daha büyük bir mali zarar olarak geri dönebileceği unutulmamalıdır. İşin güvenliğini sağlamak ve iş kazalarını önlemek, olası maddi manevi kayıpları ödemekten daha basit ve insancıl bir yaklaşımdır (Aker, 2019:101). Bu hedef doğrultusunda OSHA, çeşitli düzenlemeler, rehberlik materyalleri ve standartlarla iş yerlerindeki tehlike ve risklerin önlenmesine yönelik bir çerçeve sunmaktadır. İşverenlerin, çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlamaları ve OSHA'nın belirlediği kurallara uygun hareket etmeleri zorunlu tutulmuştur. Bu düzenlemeler, hem çalışanların güvenlik seviyesini yükseltmekte hem de iş yerlerinde meydana gelebilecek kazaların ekonomik ve sosyal maliyetlerini azaltmaktadır.

OSHA, iş sağlığı ve güvenliği konusunda ulusal standartlar belirlemekte ve bu standartların uygulanmasını sağlamaktadır. Kurumun düzenlemeleri, genel sanayi, inşaat, tarım ve denizcilik gibi farklı sektörlerde uygulanmakta ve sektörel bazda risklerin minimize edilmesine yönelik detaylı önlemler sunmaktadır. İşyerlerinde tehlikeli kimyasalların kullanımı, makine koruma önlemleri, yangın güvenliği, gürültü seviyeleri ve ergonomik riskler gibi konular, OSHA'nın standartlarıyla düzenlenmektedir. Bu standartlar, hem işverenlerin yükümlülüklerini hem de çalışanların haklarını ayrıntılı bir şekilde tanımlamaktadır. OSHA düzenlemeleri kapsamında işverenler, çalışanlarına güvenli bir çalışma ortamı sağlamakla yükümlü kılınmıştır. İşverenler, iş yerlerinde risk değerlendirmesi yapmak, tehlikeleri ortadan kaldırmak veya kontrol altına almak ve çalışanların İSG eğitimlerini sağlamaktan sorumludur. Ayrıca kişisel koruyucu donanımların (KKD) temin edilmesi, acil durum planlarının hazırlanması ve tehlikeli durumlarda çalışanların korunması gibi önlemler alınması

gerekmektedir. İşverenlerin iş kazalarını ve meslek hastalıklarını kayıt altına alması ve OSHA'ya rapor etmesi zorunlu tutulmuştur. Bu raporlar, iş sağlığı ve güvenliği politikalarının geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Küreselleşme sürecinin etkisi ile yeniden şekil alan üretim biçimindeki uygulamalar sağlık güvenlik alanında da etkisini göstermiştir. Süreçte kuralsızlaştırma hareketlerinin etkisi sağlık ve güvenlik politikalarında devletin etkinliğini azaltmış, bu durum çalışanların korunmasını olumsuz bir şekilde etkilemiştir. Etkin bir güvenlik politikasının uygulanması sağlık ve güvenlik yönetim sistemi sertifikasına sahip olmakla kıyaslanmıştır (Soy, 2010:86).

Genel olarak OSHA'nın düzenlemeleri, işyerlerinde çalışanların da belirli sorumluluklara sahip olmasını öngörmektedir. Çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uymak, işyerinde kullanılan ekipmanları doğru şekilde kullanmak ve potansiyel tehlikeleri işverenlere bildirmekle yükümlüdür. Bu düzenlemeler, iş yerinde ortak bir güvenlik kültürünün oluşturulmasına katkı sağlamıştır. Çalışanlar, OSHA'nın belirlediği standartlara aykırı durumlar tespit ettiklerinde, işverenlere veya doğrudan OSHA'ya şikayette bulunma hakkına sahiptir. OSHA, işyerlerinde düzenli denetimler yaparak iş sağlığı ve güvenliği standartlarının uygulanmasını sağlamaktadır. Denetimler, işyerlerinde mevcut tehlikelerin tespit edilmesi ve bu tehlikelere yönelik çözümler geliştirilmesi açısından önemli bir rol oynamaktadır. İşverenlerin OSHA standartlarına uymaması durumunda, para cezaları ve diğer hukuki yaptırımlar uygulanmaktadır. Bu durum, işverenlerin güvenli bir çalışma ortamı sağlamaları konusundaki sorumluluklarını artırmıştır.

OSHA, aynı zamanda iş sağlığı ve güvenliği konularında farkındalığı artırmayı ve çalışanların bu konudaki bilgi düzeylerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Özellikle çalışanların bilgi düzeylerini artırarak güvenlik iklimi ve güvenlik kültürü kavramlarının benimsetilmesiyle birlikte ülkemizdeki iş sağlığı ve güvenliği kültürünün yerleştirilmesi gereklidir. Çalışan kesimin iş ortamındaki motivasyonlarını belli seviyede tutarak iş ortamında oluşabilecek psikolojik durumlar ve bu durumlarla başa çıkabilme kolaylığı yaratabilme gücü sağlanmalıdır (Eraslan ve Cansaran, 2020: 357). Kurum, eğitim programları, bilgilendirme kampanyaları ve rehberlik hizmetleriyle hem işverenlere hem de çalışanlara destek sunmaktadır. Ayrıca iş sağlığı ve güvenliği alanında bilimsel araştırmaları teşvik etmekte ve bu araştırmaların sonuçlarını uygulamaya aktarmaktadır. Bu çalışmalar, İSG politikalarının güncel ve etkili bir şekilde sürdürülmesine katkı sağlamaktadır. Kurumun belirlediği standartlar, iş yerlerinde güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamının sağlanmasında önemli bir rol oynamıştır. OSHA'nın denetim ve eğitim faaliyetleri, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının azaltılmasında etkili olmuştur.

İşverenlerin ve çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusundaki sorumluluklarını artıran bu düzenlemeler, Amerika'daki çalışma hayatında İSG kültürünün gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır.

OSHA'nın düzenlemeleri, iş sağlığı ve güvenliği (İSG) standartlarının uygulanmasında işverenlere ve çalışanlara açık sorumluluklar yüklemektedir. OSHA Yasası'nın 5(a)(1) maddesi, işverenlerin çalışanlarına tehlikelerden arındırılmış güvenli bir çalışma ortamı sağlama yükümlülüğünü açıkça belirtmektedir. Bu yükümlülük, işyerindeki tüm fiziksel, kimyasal, biyolojik ve ergonomik tehlikelerin ortadan kaldırılması veya kontrol altına alınmasını zorunlu kılmaktadır. İşverenlerin bu kapsamda yürütmesi gereken temel faaliyetlerden biri de risk değerlendirmesi yapmaktır. OSHA standartlarına göre işyerlerinde tehlike kaynaklarının tespit edilmesi, bu tehlikelerin olasılığı ve şiddeti değerlendirilerek önleyici tedbirlerin planlanması gerekmektedir. Risk değerlendirmesi sonuçlarına dayalı olarak işyerinde gerekli iyileştirmelerin yapılması, çalışanların güvenliğini artırmakta ve iş kazalarının önlenmesine katkı sağlamaktadır. Bununla beraber OSHA düzenlemeleri, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının kayıt altına alınması ve raporlanması konularında da işverenlere önemli yükümlülükler getirmiştir. OSHA'nın 1904 numaralı yönetmeliği, işverenlerin işyerinde meydana gelen ciddi iş kazalarını, meslek hastalıklarını ve ölümleri belirli süreler içinde rapor etmelerini zorunlu kılmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği yönetim sertifikasına sahip olmak, çalışan odaklı bir sistemden işletme odaklı bir sisteme geçişi de beraberinde getirmiştir. OHSAS 18001 standardı, işletmelerin, ekonomik ve iş sağlığı ve güvenliğine yönelik amaçlarına ulaşabilmeleri konusunda yardımcı olmak için, diğer yönetim gerekleriyle bütünleştirilmiş olan etkin bir iş sağlığı ve güvenliği yönetim sisteminin başlıca unsurlarını sağlama amacıyla düzenlenmiştir (Soy, 2010:86). Bu raporlar, OSHA tarafından ulusal düzeyde analiz edilmekte ve İSG politikalarının geliştirilmesi için bir temel oluşturmaktadır. Ayrıca OSHA, bu raporların kamuya açık hale getirilmesini sağlayarak işyerlerinin şeffaflığını artırmaktadır. Raporlama yükümlülükleri, işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği standartlarına uyum sağlaması üzerinde caydırıcı bir etki yaratmaktadır. Bu çerçevede denetim faaliyetleri, OSHA'nın iş sağlığı ve güvenliği politikalarının uygulanmasında kritik bir öneme sahiptir. OSHA müfettişleri, işyerlerinde düzenli aralıklarla denetimler gerçekleştirmekte ve bu denetimlerde işyerinin yasal standartlara uygunluğunu değerlendirmektedir. Denetim süreci, işyerindeki potansiyel tehlikelerin belirlenmesi, işverenlerin yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğinin incelenmesi ve eksikliklerin giderilmesine yönelik önerilerin sunulmasını içermektedir. İşverenlerin OSHA standartlarına aykırı hareket etmesi durumunda, para cezaları ve diğer

hukuki yaptırımlar uygulanmaktadır. Bu yaptırımlar, hem ekonomik hem de hukuki sonuçlar doğurmakta ve işverenlerin güvenli çalışma koşulları sağlama konusundaki sorumluluğunu artırmaktadır.

Genel olarak OSHA, iş sağlığı ve güvenliği alanında eğitim ve farkındalık artırma faaliyetlerine de büyük önem vermektedir. Kurumun 21(d) maddesi, işverenlere ve çalışanlara yönelik eğitim programlarının düzenlenmesini öngörmekte ve bu programların işyerlerindeki güvenlik kültürünün güçlendirilmesine katkı sağlamasını hedeflemektedir. OSHA, hem işverenlere hem de çalışanlara yönelik rehberlik materyalleri, video eğitimleri ve çevrimiçi kurslar sunarak iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgi düzeyini artırmayı amaçlamaktadır. Özellikle yüksek riskli sektörlerde çalışanlar için özel olarak tasarlanan eğitim programları, bu kişilerin karşılaşılabilecekleri tehlikelere karşı daha bilinçli ve hazırlıklı olmalarını sağlamaktadır. İş sağlığı ve güvenliği eğitiminin işyerlerinde güvenlik kültürünü olumlu yönde etkilediği yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır. Hatta pozitif güvenlik kültürünün oluşmasında etkili olan faktörlerin en önemlisi iş sağlığı ve güvenliği eğitimleridir (Aktay, 2014:143). Eğitimlerin yanı sıra OSHA, iş sağlığı ve güvenliği alanında bilimsel araştırmaları teşvik etmekte ve bu araştırmalardan elde edilen sonuçları politika geliştirme süreçlerine entegre etmektedir. Tüm bunlarla beraber OSHA'nın iş sağlığı ve güvenliği standartları, sektörlere özgü düzenlemelerle desteklenmektedir. Örneğin 1926 numaralı yönetmelik inşaat sektöründeki güvenlik standartlarını detaylandırmakta ve bu sektörde çalışanların karşılaşılabileceği yüksekten düşme, makine kazaları ve malzeme taşıma risklerine yönelik önlemler sunmaktadır. Benzer şekilde 1910 numaralı genel sanayi standartları, kimyasal madde kullanımı, gürültü maruziyeti ve ergonomik tehlikeler gibi konuları ele almakta ve işverenlerin bu alanlarda gerekli önlemleri almasını zorunlu kılmaktadır. Sektörlere özgü bu düzenlemeler, iş sağlığı ve güvenliği politikalarının uygulanmasında esneklik ve etkinlik sağlamaktadır. Bu çerçevede Amerika Birleşik Devletleri'nde OSHA'nın en dikkat çekici özelliklerinden biri, çalışanlara tanıdığı haklardır. Çalışanlar, işyerindeki tehlikeleri işverene bildirme ve bu tehlikelerin giderilmediği durumlarda doğrudan OSHA'ya şikayette bulunma hakkına sahiptir. OSHA, bu şikayetleri gizlilik prensibiyle değerlendirmekte ve şikayette bulunan çalışanların işverenler tarafından herhangi bir şekilde cezalandırılmasını önlemek amacıyla yasal koruma sağlamaktadır. Bu mekanizma, işyerlerindeki güvenlik kültürünü güçlendirmekte ve çalışanların İSG politikalarının uygulanmasındaki rolünü artırmaktadır. Bunlarla beraber OSHA'nın düzenlemeleri, Amerika Birleşik Devletleri'nde iş sağlığı ve güvenliği kültürünün oluşturulmasında önemli bir rol oynamaktadır.

İş kazalarının ve meslek hastalıklarının azaltılmasında etkili olan bu düzenlemeler, hem işverenlerin hem de çalışanların sorumluluklarını belirlemekte ve uygulamaları denetlemektedir. Eğitim, denetim ve yaptırım faaliyetleri, OSHA'nın iş sağlığı ve güvenliği politikalarını destekleyen temel unsurlar olarak öne çıkmaktadır. OSHA, iş sağlığı ve güvenliği alanındaki bilimsel gelişmeleri yakından takip etmekte ve bu gelişmeleri uygulamaya aktararak işyerlerinde daha güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarının sağlanmasına katkıda bulunmaktadır. Bu süreçler, Amerika Birleşik Devletleri'nin iş sağlığı ve güvenliği standartlarını küresel ölçekte örnek gösterilecek bir seviyeye yükseltmiştir. Bu sayede işyerinde çalışan işçilerin korunmasıyla meslek hastalıkları ve iş kazaları sonucu ortaya çıkan iş günü kayıpları azalacak, dolayısıyla üretim korunacak ve daha sağlıklı ve güvenli çalışma ortamının işçiye verdiği güvenle verimlilikte artış olacaktır. Bu anlamda işletmenin asıl amacı olan karlılık da gerçekleştirilmiş olacaktır. Günümüzde OHSAS 18001 sistemini dünyada 80 ülkede 16 bin işletme uygulamaktadır. Belgeye sahip olan işletmeler piyasa rekabetinde avantaj sağlamakta ve firma imajları kamuoyunda olumlu bir etki yaratmaktadır. Çalışanlar, müşteriler, hissedarlar ve tedarikçiler ile genel olarak işletmelerle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olan bütün kesimlerin duyarlılığı önemli hale gelmektedir (Soy, 2010:86).

4.2. Mesleki Eğitimle İlgili Düzenlemeler

Amerika Birleşik Devletleri'nde mesleki eğitimle ilgili düzenlemeler, bireylerin iş gücü piyasasında ihtiyaç duyulan becerilere sahip nitelikli çalışanlar olarak yetiştirilmesini sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. Bu düzenlemeler, hem federal hem de eyalet düzeyinde geliştirilen yasalar ve politikalarla desteklenmekte ve mesleki eğitimin kalitesini artırmayı hedeflemektedir. Mesleki eğitim, bireylerin kariyer yolculuklarında gelişim göstermelerini desteklerken, aynı zamanda işverenlerin iş gücü ihtiyaçlarını karşılamak için bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu kapsamda mesleki eğitim programları, iş sağlığı ve güvenliği (İSG) boyutunu da içerecek şekilde kapsamlı bir yapıya sahiptir. İş sağlığı ve güvenliği kültüründe eğitimin ön plana çıkarılmasıyla iş memnuniyeti ve tatmini artırılıp, bilinçli ve kaliteli çalışma ortamı oluşturulması sağlanır. Bunun yanında eğitimin sosyal hayatımıza etkisiyle birlikte çalışma hayatında da çalışan kesimin yaşam kalitesi artırılarak yaptıkları işlerden zevk almaları sağlanmalıdır. Ayrıca, çalışma alanlarında bulunan işçilerin İSG hizmetlerinden yararlanmaları önem arz etmektedir (Eraslan ve Cansaran, 2020: 366). Amerika'da mesleki eğitim politikalarının temel dayanaklarından biri olan *Carl D. Perkins Career and Technical Education Act* (Perkins yasası), mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesine yönelik önemli bir yasal çerçeve sunmaktadır. İlk olarak 1984 yılında kabul edilen ve zamanla güncellenen bu yasa,

federal fonların eyaletlere dağıtılması yoluyla mesleki eğitim programlarının desteklenmesini sağlamıştır. Perkins yasası, bireylerin hem akademik hem de teknik beceriler geliştirmesini teşvik etmekte ve bu süreçte iş sağlığı ve güvenliği farkındalığını artırmayı hedeflemektedir. Yasa, mesleki eğitimin iş piyasası ihtiyaçlarıyla uyumlu hale getirilmesini zorunlu kılmıştır.

Mesleki eğitimle ilgili düzenlemelerde iş sağlığı ve güvenliği önemli bir yer tutmaktadır. Mesleki eğitim alan bireylerin eğitim süreçleri sırasında güvenlik kurallarına uymaları, işyerlerinde karşılaşılabilecekleri risklere karşı hazırlıklı olmaları ve güvenli çalışma yöntemlerini öğrenmeleri temel bir hedef olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda, *Occupational Safety and Health Administration* (OSHA) ile iş birliği yapılarak, mesleki eğitim programlarında İSG eğitimlerinin verilmesi zorunlu hale getirilmiştir. Öğrencilerin iş yerlerinde pratik eğitim alırken iş kazalarına karşı korunması, işletmelere belirli yükümlülükler getirilmesiyle sağlanmıştır. Amerika'daki mesleki eğitim düzenlemeleri, bireylerin belirli mesleki yeterlilikleri kazanmalarını sağlamak için ulusal standartlara dayalı bir yapı sunmaktadır. Mesleki eğitimde ulusal standartların belirlenmesi, *National Skills Standards Board* gibi kuruluşların iş birliğiyle gerçekleştirilmiştir. Bu standartlar, öğrencilerin eğitimi sırasında iş sağlığı ve güvenliği konularına uyumlu beceriler kazanmalarını ve işyerlerindeki güvenlik gerekliliklerini anlamalarını sağlamaktadır. Bu süreçte öğrencilerin yalnızca teknik beceriler değil, aynı zamanda güvenli çalışma kültürünü benimsemeleri de hedeflenmiştir.

Mesleki eğitim programlarında staj ve çıraklık gibi uygulamalı öğrenme modelleri önemli bir yere sahiptir. Bu modeller, öğrencilerin iş yerindeki gerçek çalışma ortamlarını deneyimlemelerine olanak tanımaktadır. Çıraklık programları, federal düzeyde *Registered Apprenticeship Program* kapsamında düzenlenmekte ve işverenler ile eğitim kurumları arasında iş birliğini teşvik etmektedir. Bu programlar, öğrencilerin hem pratik beceriler kazanmasını hem de iş sağlığı ve güvenliği prosedürlerini öğrenmelerini sağlamaktadır. İş yerlerinde staj yapan öğrenciler, OSHA standartlarına uygun bir şekilde korunmakta ve işletmelerin bu öğrenciler için güvenli bir çalışma ortamı sağlaması zorunlu tutulmaktadır. Amerika'da mesleki eğitimle ilgili düzenlemeler, özellikle yüksek riskli sektörlerde güvenlik önlemlerini daha sıkı bir şekilde uygulamayı gerektirmektedir. İnşaat, tarım ve sanayi gibi sektörlerde mesleki eğitim alan bireylerin, bu sektörlerde özgü risklere karşı bilinçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Çalışanların güvenli çalışma için yeterli bilgi seviyesine ulaşması, güvenli çalışma davranışını bir refleks haline getirmesi, yaptıkları işi bilinçli ve emniyetli şekilde yapması ve çevresindeki çalışanları da olumlu yönde etkilemesi, iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin önemli katkısı ile gerçekleşmektedir (Aktay, 2014:143). Bu alanlarda eğitim gören

öğrenciler, iş sağlığı ve güvenliği konusunda kapsamlı bilgi edinmekte ve sektöre özgü güvenlik standartlarını öğrenmektedir. Bu durum, iş kazalarının azaltılmasına ve güvenli çalışma kültürünün yaygınlaştırılmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca federal düzeyde kabul edilen *Workforce Innovation and Opportunity Act (WIOA)*, mesleki eğitimi teşvik eden bir diğer önemli düzenleme olarak öne çıkmaktadır. Bu yasa, bireylerin iş gücü piyasasında rekabetçi bir şekilde yer alabilmesi için eğitim ve istihdam fırsatlarını artırmayı hedeflemektedir. WIOA kapsamında mesleki eğitim programlarının iş sağlığı ve güvenliği standartlarına uygun bir şekilde tasarlanması ve uygulanması öngörülmüştür. Bu düzenleme, öğrencilerin sadece teknik beceriler değil, aynı zamanda güvenli çalışma koşullarına uyum sağlama konusunda da donanımlı hale gelmesini sağlamıştır. Federal ve eyalet düzeyindeki düzenlemeler, mesleki eğitim programlarının kalitesini artırmış ve İSG boyutunu eğitim süreçlerinin ayrılmaz bir parçası haline getirmiştir. Bu durum, hem bireylerin hem de işletmelerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki sorumluluklarını artırmış ve mesleki eğitim ile İSG arasındaki bağın güçlenmesine katkı sağlamıştır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde mesleki eğitimle ilgili düzenlemeler, federal ve eyalet düzeyinde yapılan çalışmalarla sürekli olarak güncellenmekte ve modern iş piyasasının ihtiyaçlarına uyum sağlamaktadır. Bu düzenlemeler, bireylerin nitelikli iş gücüne dönüşmesini sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda iş sağlığı ve güvenliği farkındalığını artırmayı da hedeflemektedir. Özellikle yüksek riskli sektörlerde eğitim alan bireyler için güvenlik bilincinin geliştirilmesi, mesleki eğitim politikalarının ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmektedir. Federal düzeyde kabul edilen *Workforce Innovation and Opportunity Act (WIOA)*, mesleki eğitim ile istihdam arasındaki bağın güçlendirilmesi için önemli bir yasal çerçeve sunmaktadır. Bu yasa, bireylerin iş gücü piyasasında daha rekabetçi hale gelmesini ve eğitim süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliği standartlarına uyum sağlamasını hedeflemektedir. Bu bağlamda WIOA, iş piyasasına giriş yapacak bireylerin hem teknik hem de güvenlik becerileriyle donatılmasını şart koşmakta ve işverenlerin bu becerilere sahip çalışanlara erişimini kolaylaştırmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği, temelde çalışanların korunması ihtiyacı sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu noktada en başta beden ve ruh bütünlüğünün korunması ve buna ilişkin yükümlülükler ön planda tutulmaktadır. Hukuk sistemlerinin temelinde yatan, kişinin beden ve ruh bütünlüğü üzerindeki hakkın korunması için zarar vermeme ilkesi, modern çalışma ilişkilerinden doğan riskler karşısında yeterli olmamaktadır. Bu nedenle zaman içerisinde çalışma ilişkilerinde aktif güvenlik ve koruma yükümlülükleri ortaya çıkmıştır ve iş sağlığı ve güvenliğinin temelinde de bu yaklaşım yatmaktadır (Bulut, 2022:71).

Yasa, mesleki eğitim kurumlarının ve işletmelerin, öğrencilerin İSG standartlarına uygun şekilde eğitim almasını sağlamalarını zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda özellikle tehlikeli sektörlerde mesleki eğitim gören öğrenciler için güvenlik eğitimleri, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Öğrencilere, işyerinde tehlikeleri tanıma, riskleri değerlendirme ve güvenli çalışma yöntemlerini uygulama konularında bilgi kazandırılmakta ve bu süreç federal denetim mekanizmaları ile desteklenmektedir. Perkins yasasının getirdiği düzenlemeler, özellikle genç bireylerin hem teknik beceriler kazanmasını hem de güvenli bir çalışma kültürünü benimsemesini hedeflemektedir. Tüm bunlarla beraber mesleki eğitimde çıraklık ve staj programları, bireylerin işyerlerindeki gerçek koşulları deneyimlemelerine olanak tanımakta ve iş sağlığı ve güvenliği standartlarının uygulanabilirliğini artırmaktadır. Mesleki eğitimde uygulamalı öğrenme süreçlerinin güvenli bir şekilde yürütülmesi, Occupational Safety and Health Administration (OSHA) tarafından belirlenen standartlarla desteklenmektedir. OSHA'nın 1910 ve 1926 numaralı yönetmelikleri, özellikle yüksek riskli sektörlerde iş sağlığı ve güvenliği standartlarını belirlemekte ve bu standartların mesleki eğitim süreçlerinde uygulanmasını zorunlu hale getirmektedir. Bu kapsamda, işverenler, mesleki eğitim gören bireylere güvenli bir çalışma ortamı sunmak, kişisel koruyucu donanımlar sağlamak ve risk değerlendirmesi yapmakla yükümlü tutulmaktadır. Bu konuyla ilişkili olarak Aker (2019) çalışmasında iş sağlığı ve güvenliği alanında risk değerlendirme tekniklerinden 5x5 matris ve Fine-Kinney yöntemi ele alınmış ve metal sektöründe bu yöntemlerin uygulanabilirliği ile etkinliği incelenmiştir. Ayrıca öğrencilerin staj yaptıkları işletmelerde karşılaşabilecekleri olası tehlikeler hakkında bilgilendirilmeleri ve bu tehlikelerin ortadan kaldırılması için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. İş sağlığı ve güvenliği önlemleri, kişinin temel bir hakkı olarak ele alınmalıdır ve bu doğrultuda çalışanların mesleki risklerden mümkün olduğunca uzak bir ortamda çalışmalarını sağlamak amaç edinilmelidir. İş sağlığı ve güvenliği riskler bakımında ele alındığında en belirgin unsurların iş kazaları ve meslek hastalıkları olduğunu görmekteyiz. Sosyal devletin, bu mesleki sosyal risklerin meydana gelmesini önlemek amacıyla yükümlülükleri çok çeşitlidir. Bu yükümlülüklerin başında ise mevzuatı yeterli seviyede düzenlemek ve uygulamayı denetlemek gelmektedir (Bulut, 2022:71).

4.3. Amerika'da İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Genel Bakış

Amerika Birleşik Devletleri'nde iş sağlığı ve güvenliği (İSG) uygulamaları, çalışanların sağlıklarını korumayı, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemeyi amaçlayan kapsamlı bir yapı içerisinde yürütülmektedir. Bu uygulamalar, federal düzeyde Occupational Safety and

Health Administration (OSHA) tarafından belirlenen standartlar doğrultusunda düzenlenmekte ve iş yerlerinde güvenli çalışma ortamlarının oluşturulmasına yönelik sistematik bir yaklaşım sunmaktadır. İSG uygulamaları, çalışanların güvenliğini sağlamanın yanı sıra iş verimliliğini artırmayı ve işletmelerin yasal sorumluluklarını yerine getirmesini hedeflemektedir. Amerika'da İSG uygulamaları, 1970 yılında çıkarılan Occupational Safety and Health Act (İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası) ile yasal bir çerçeveye oturtulmuştur. Bu yasa, federal hükümetin İSG standartlarını belirleme, uygulama ve denetleme yetkisini düzenlemiştir. OSHA, bu yetki kapsamında iş yerlerinde güvenlik kültürünü geliştirmek, riskleri azaltmak ve çalışanların haklarını korumak amacıyla faaliyet göstermektedir. Yasa, işverenlerin çalışanlarını tehlikelerden korumak için gerekli önlemleri alma ve belirli standartlara uygun bir çalışma ortamı sağlama sorumluluğunu net bir şekilde tanımlamıştır. OHSAS 18001 işletmelerin sağlık ve güvenlik koşullarını etkin olarak sağladıklarına ilişkin aldıkları bir kalite belgesidir. Günümüz piyasa koşullarında çokuluslu işletmelerin çalışma koşullarında tercih ettiği bir belgedir. Ancak çalışanların sağlık ve güvenliklerinin sağlanmasında işletmenin iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi sertifikasına sahip olması etkin bir sağlık ve güvenlik politikasının uygulanması için yeterli olmamaktadır. Bu amaçla çalışmada, sağlık ve güvenlik alanında ve uygulamalarında devletin etkinliğinin azaltılmasının, çalışanların korunması bakımından etkisi değerlendirilmektedir (Soy, 2010: iii).

İSG uygulamalarının temel bileşeni, iş yerlerinde tehlike ve risklerin sistematik bir şekilde değerlendirilmesidir. OSHA tarafından geliştirilen standartlar, iş yerlerinde olası tehlikelerin tespit edilmesini ve bu tehlikelere karşı koruyucu önlemlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır. Kimyasal maddelerin güvenli kullanımı, ergonomi, gürültü kontrolü, yangın güvenliği, makine koruma önlemleri ve kişisel koruyucu donanım kullanımı gibi konular, İSG uygulamalarının ana unsurları arasında yer almaktadır. Risk değerlendirme süreçleri, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesine yönelik proaktif bir yaklaşımı benimsemektedir. Denetim ve yaptırım mekanizmaları, Amerika'daki İSG uygulamalarının önemli bir parçasını oluşturmaktadır. OSHA, iş yerlerini düzenli olarak denetlemekte ve standartlara uyum sağlamayan işletmelere cezai yaptırımlar uygulamaktadır. Bu denetimler, özellikle tehlikeli sektörlerde daha yoğun bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Bu durum bağlamında Soy (2010) çalışmasında iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasında devletin rolündeki değişim ele alınmıştır. OHSAS 18001 standardı örneğiyle yapılan çalışma, devletin iş sağlığı ve güvenliği alanındaki rolünün evrimini ve bu değişimlerin iş yerlerinde nasıl uygulandığını incelemiştir. İş yerlerinde güvenlik standartlarının ihlal edilmesi durumunda işletmeler para cezalarına çarptırılmakta ve

ciddi durumlarda iş yerleri kapatılabilmektedir. Bu durum, işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine daha fazla önem vermesini sağlamıştır.

İleri düzey güvenlik ekipmanlarının kullanımı, dijital denetim araçları ve otomasyon sistemleri, iş yerlerinde güvenliği artırmak için kullanılan yöntemler arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra İSG alanında bilimsel araştırmaların teşvik edilmesi ve bu araştırmaların sonuçlarının uygulamaya aktarılması, iş kazalarının önlenmesine ve güvenli çalışma koşullarının oluşturulmasına katkı sağlamıştır. OSHA'nın belirlediği standartlar, iş yerlerinde güvenli çalışma ortamlarının oluşturulmasını sağlamış ve iş kazalarının azaltılmasında etkili olmuştur. İşyerinde çalışanların güvenliğinin tam anlamıyla sağlanabilmesi için; çalışma koşullarının gereğine uygun hale getirilmesi, işyerinde maruz kalınabilecek tehlike ve risklerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Özellikle işverenlerin, ilgili yasal mevzuat ışığında, yapılan iş ile ilgili gelişen teknolojiyi yakından takip ederek, geri kalmış teknolojinin neden olabileceği kaza riskleri önlemesi, gereksinmelerine uygun koşulları, tehlike ve riskleri belirlemeleri gerekmektedir (Aker, 2019:98). İSG uygulamaları, denetim, eğitim ve yenilikçi yaklaşımların bir araya getirilmesiyle sürekli olarak geliştirilmekte ve çalışanların güvenliği için daha etkin çözümler sunmaktadır. Bu uygulamalar, Amerika'da İSG kültürünün güçlenmesini sağlamış ve çalışma hayatında standartların yükseltilmesine önemli katkılar sağlamıştır.

Amerika'daki İSG uygulamalarının bir diğer önemli unsuru, iş yerlerinde kazaların ve meslek hastalıklarının kayıt altına alınmasıdır. OSHA Yasası'nın 8. maddesi, işverenlerin ciddi iş kazalarını, ölüm vakalarını ve meslek hastalıklarını belirli bir süre içerisinde OSHA'ya bildirmelerini zorunlu kılmaktadır. Bu raporlamalar, ulusal düzeyde istatistiksel verilerin oluşturulmasına olanak tanımakta ve iş sağlığı ve güvenliği politikalarının geliştirilmesinde önemli bir kaynak oluşturmaktadır. OSHA, bu verileri analiz ederek iş yerlerindeki tehlike kaynaklarını belirlemekte ve risklerin azaltılmasına yönelik önlemler geliştirmektedir. Bununla beraber eğitim faaliyetleri, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki İSG uygulamalarının merkezinde yer almaktadır. OSHA, hem işverenlere hem de çalışanlara yönelik eğitim programları düzenleyerek, iş yerlerinde güvenlik bilincinin artırılmasını sağlamaktadır. Eğitimler, çalışanların tehlike kaynaklarını tanımasını, acil durum prosedürlerini öğrenmesini ve kişisel koruyucu donanımları etkin bir şekilde kullanmasını amaçlamaktadır. İşverenler ise çalışanlarının bu eğitimlere katılmasını sağlamakla ve onların İSG konusunda bilinçlenmelerine katkıda bulunmakla yükümlüdür. OSHA, iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin etkisini artırmak için modern teknolojilerden yararlanmaktadır. Özellikle sanal gerçeklik ve simülasyon teknolojileri, tehlikeli iş ortamlarının güvenli bir şekilde simüle edilmesine olanak tanımakta

ve çalışanların bu ortamlarda deneyim kazanmalarını sağlamaktadır. Tüm bunlarla beraber Amerika'da İSG uygulamaları sektörel bazda farklılık göstermekte ve her sektörün kendine özgü riskleri dikkate alınarak düzenlemeler yapılmaktadır.

5. TÜRKİYE VE AMERİKA MEVZUATLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

5.1. Hukuki Temellerin Karşılaştırılması

Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nde iş sağlığı ve güvenliği (İSG) ile mesleki eğitim konularına ilişkin hukuki düzenlemeler, iki ülkenin sosyoekonomik yapısı, tarihsel gelişimi ve

hukuk sistemleri doğrultusunda şekillenmiş ve farklı yaklaşımlar benimsenmiştir. Her iki ülkede de İSG ve mesleki eğitim, çalışanların haklarını koruma ve iş kazalarını önleme amaçlarına hizmet etmekte ancak bu hedeflere ulaşmada kullanılan hukuki çerçeve farklılık göstermektedir. Bununla beraber Skiba (2020) çalışmasında mesleki eğitim ve öğretimin güvenli iş gücü yetiştirilmesindeki rolü tartışılmıştır. Çalışma, mesleki eğitimde güvenli çalışma uygulamalarının nasıl entegre edileceği ve bu eğitimlerin işçilerin güvenli davranışlarını nasıl şekillendirdiği konusunda öneriler sunmuştur. Türkiye'de İSG düzenlemelerinin temelini 6331 sayılı *İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu* oluşturmuş ve bu kanun, Avrupa Birliği müktesebatı ile uyum sürecinde geliştirilmiştir. Bu kanun, iş sağlığı ve güvenliğini kamu ve özel sektör ayrımı gözetmeksizin tüm işyerlerinde uygulanabilir hale getirmiştir. Kanun, risk değerlendirmesi yapılması, iş sağlığı ve güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi görevlendirilmesi gibi işverenlere yükümlülükler getirmiştir. Aynı zamanda çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine tabi tutulması ve güvenlik önlemlerinin alınması zorunlu hale getirilmiştir. İş sağlığı alanında görevli hekimlerin, meslek örgütleri vasıtasıyla bu alana müdahaleleri, işverenlerin ciddi karşı koyuşu ile karşılaşmakta, hukuk dışında destekleri bulunmamaktadır (Şişli, 2007:216). Türkiye'deki İSG hukuku, merkezi bir yapıya sahip olup, bu alandaki düzenlemeler büyük ölçüde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından denetlenmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde ise İSG mevzuatının temel dayanağını 1970 yılında çıkarılan *Occupational Safety and Health Act* (İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası) ve bu yasa kapsamında kurulan *Occupational Safety and Health Administration (OSHA)* oluşturmaktadır. Amerika'daki İSG hukuku, federal bir yapıya sahip olduğu için, düzenlemeler eyalet bazında farklılık gösterebilmekte ve bazı eyaletler OSHA'nın belirlediği minimum standartların ötesinde kendi İSG düzenlemelerini uygulamaktadır. Bu durum, iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarında esneklik sağlamış ancak standartlaştırmayı zorlaştırmıştır. OSHA, federal düzeyde İSG standartlarını belirleyen, uygulayan ve denetleyen bir kurum olarak iş yerlerindeki güvenliği sağlamayı hedeflemiştir. Mesleki eğitimle ilgili düzenlemelerde de iki ülkenin hukuki temelleri farklılık göstermektedir. Türkiye'de mesleki eğitim 3308 sayılı *Mesleki Eğitim Kanunu* ile düzenlenmiş ve Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde yürütülen mesleki eğitim politikalarıyla desteklenmiştir. Bu kanun, mesleki eğitim gören bireylerin iş yerlerinde teorik bilgiyle birlikte pratik beceriler kazanmasını hedeflemiştir. Türkiye'de mesleki eğitim, hem örgün eğitim kurumlarında hem de iş yerlerinde uygulamalı eğitimlerle desteklenmektedir. Kanun, mesleki eğitim sırasında iş sağlığı ve güvenliğine özel bir önem atfetmekte ve

öğrencilerin güvenliğini sağlamak için işverenlere sorumluluklar yüklemektedir. Bununla beraber Sevimli (2013) çalışmasında Türk Borçlar Kanunu m.417 ve İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu çerçevesinde işçinin kişiliğinin korunması konusu ele alınmıştır. Çalışma, işçilerin haklarının korunması ve işyerindeki güvenli çalışma koşullarının sağlanması açısından yasal düzenlemelerin nasıl bir rol oynadığını analiz etmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde mesleki eğitim, *Carl D. Perkins Career and Technical Education Act* (Perkins Yasası) ile desteklenmekte ve bu yasa, federal fonların eyaletlere dağıtılması yoluyla mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesini sağlamaktadır. Perkins Yasası, mesleki eğitimde standartların oluşturulmasını ve iş piyasasının ihtiyaçlarına uygun eğitim programlarının geliştirilmesini zorunlu kılmıştır. Bunun yanı sıra mesleki eğitimin iş sağlığı ve güvenliği standartlarıyla uyumlu hale getirilmesi hedeflenmiştir. Çıraklık ve staj programları ise federal düzeyde *Registered Apprenticeship Program* ile düzenlenmiş ve iş sağlığı ve güvenliği boyutunu da içeren detaylı bir yapıya kavuşturulmuştur. Amerika'daki mesleki eğitim sistemi, daha fazla esneklik ve iş piyasası odaklılık sunmaktadır. Hukuki temellerin bir diğer önemli karşılaştırma noktası, denetim ve yaptırım mekanizmalarıdır. Türkiye'de İSG uygulamaları, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından düzenli denetimlerle takip edilmekte ve standartlara uyum göstermeyen iş yerlerine idari yaptırımlar uygulanmaktadır. Türkiye'de mevzuata aykırılık durumunda para cezaları, faaliyet durdurma ve işyeri kapatma gibi yaptırımlar öngörülmüştür. Amerika'da ise OSHA, iş yerlerinde denetim yapma ve standartlara uymayan işverenlere yüksek para cezaları uygulama yetkisine sahiptir. Ayrıca çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği ihlallerini doğrudan OSHA'ya bildirebilmekte ve bu mekanizma iş yerlerinde hesap verebilirlik kültürünü artırmıştır.

Her iki ülkede de hukuki temeller, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün oluşturulmasında ve mesleki eğitim süreçlerinin güvence altına alınmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ancak Türkiye'nin İSG düzenlemeleri, Avrupa Birliği normlarına daha fazla uyum göstermekte ve merkezi bir yapıya dayanırken Amerika'nın düzenlemeleri, federal ve eyalet düzeyinde farklılıklar göstererek daha desantralize bir yapıya sahiptir. Bu durum, iki ülkenin İSG ve mesleki eğitim uygulamalarında hem avantajlar hem de zorluklar yaratmıştır. Her iki ülkenin mevzuatları, çalışanların haklarını koruma ve iş yerlerinde güvenli çalışma ortamları sağlama hedefine ulaşmak için önemli katkılar sağlamıştır. Genel olarak Karahan (2014) çalışmasında sağlık kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği konusu ele alınmıştır. Çalışma, sağlık sektöründe çalışanların güvenliğini sağlamak için gerekli olan iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini incelemiş ve bu alandaki yasal düzenlemeler ile uygulamalara odaklanmıştır.

Hukuki temeller açısından Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nde iş sağlığı ve güvenliği (İSG) ile mesleki eğitimin ilişkilendirilme biçimi, uygulama yöntemleri ve denetim mekanizmaları, her iki ülkenin ekonomik, sosyal ve idari yapılarındaki farklılıklardan etkilenmektedir. Türkiye'de 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 5. maddesi, işverenlerin riskleri önleme ve değerlendirme yükümlülüklerini açıkça tanımlamakta, bu yükümlülüklerin mesleki eğitim süreçlerinde de geçerli olduğunu vurgulamaktadır. Özellikle stajyerler ve çıraklar gibi mesleki eğitim gören bireylerin çalışma ortamlarında karşılaşılabilecekleri risklerin minimize edilmesi için önleyici tedbirlerin alınması zorunlu tutulmaktadır. Kanunun bu hükmü, işverenlerin mesleki eğitim sırasında öğrencilerin sağlık ve güvenliklerini koruma sorumluluğunu artırmakta ve bu alandaki denetimlerin kapsamını genişletmektedir. Türkiye'de İSG düzenlemeleri, 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nun 25. maddesi ile desteklenmekte ve bu madde, mesleki eğitim gören bireylerin çalışma hayatına hazırlanırken iş sağlığı ve güvenliği bilincinin kazandırılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu düzenleme, öğrencilerin sadece mesleki bilgi ve beceri kazanmasını değil, aynı zamanda güvenli çalışma kültürünü içselleştirmesini hedeflemektedir. Bu bağlamda Karaboğa (2014) çalışmasında metal sektöründe iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin fayda-maliyet açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışma, bu eğitimlerin çalışanlar üzerindeki etkilerini ve bu tür eğitimlerin sektördeki iş sağlığı ve güvenliği düzeyini nasıl iyileştirdiğini ekonomik bir bakış açısıyla incelemektedir. Mesleki eğitim sırasında öğrencilere teorik İSG eğitimi verilmekte, ardından bu bilgilerin uygulamalı eğitimlerle pekiştirilmesi sağlanmaktadır.

Çalışanlarla aynı koruma kapsamına dahil edilen öğrenciler, işletmelerde güvenli çalışma koşullarında eğitim alarak hem bireysel güvenlik farkındalıklarını artırmakta hem de işyerindeki genel güvenlik kültürüne katkıda bulunmaktadır. Türkiye'deki hukuki temeller, iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarında merkezi bir denetim sistemi benimsenmesine olanak tanımakta ve denetimlerin etkin bir şekilde uygulanması için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nı yetkilendirmektedir. 6331 sayılı Kanun'un 26. maddesi, işverenlerin İSG yükümlülüklerini yerine getirmemesi durumunda uygulanacak idari yaptırımları detaylandırmakta ve bu yaptırımların caydırıcılığını artırmak amacıyla para cezası, faaliyet durdurma ve işyeri kapatma gibi tedbirleri içermektedir. Bu düzenleme, İSG kurallarının hem çalışanlar hem de mesleki eğitim gören bireyler için eksiksiz bir şekilde uygulanmasını sağlamaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde ise OSHA'nın yaptırım mekanizması, işverenlerin İSG standartlarına uyum göstermesi için güçlü bir araç sunmaktadır. OSHA, iş kazalarının ve meslek

hastalıklarının önlenmesi amacıyla işyerlerini düzenli olarak denetlemekte ve standartlara uymayan işverenlere yüksek miktarda para cezaları uygulamaktadır. Buna ek olarak çalışanların OSHA'ya doğrudan şikayette bulunabilmesi, işyerlerindeki güvenlik ihlallerinin hızlı bir şekilde tespit edilmesini sağlamaktadır. Bu mekanizma, Amerika'da İSG politikalarının daha hesap verebilir bir şekilde uygulanmasına olanak tanımaktadır. Bu bağlamda Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nde İSG ve mesleki eğitim politikalarının hukuki temelleri, iki ülkenin idari ve hukuki yapılarına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Türkiye, Avrupa Birliği müktesebatıyla uyumlu, merkezi ve standart bir yapı benimseyerek İSG ve mesleki eğitimi entegre bir şekilde düzenlemekte, Amerika ise federal yapısı sayesinde daha esnek ancak standartlaşma açısından zorluklar yaratan bir yaklaşımı benimsemektedir. Her iki ülkenin hukuki düzenlemeleri, iş sağlığı ve güvenliği kültürünü yaygınlaştırmayı ve mesleki eğitim süreçlerinde güvenliğin sağlanmasını hedeflemekte ancak bu düzenlemelerin uygulanmasında karşılaşılan farklılıklar, ülkelerin ekonomik ve sosyal önceliklerine dayalı olarak şekillenmektedir.

5.2. İş Sağlığı ve Güvenliği Politikalarının Benzerlikleri ve Farklılıkları

Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nde iş sağlığı ve güvenliği (İSG) politikaları, çalışanların güvenliğini sağlamayı ve iş kazalarını önlemeyi hedefleyen temel prensipler çerçevesinde şekillenmiştir. Her iki ülkenin İSG politikaları, bu amaç doğrultusunda belirli benzerlikler taşıırken, uygulanma yöntemleri ve hukuki düzenlemeler açısından önemli farklılıklar göstermektedir. Bu benzerlik ve farklılıklar, ülkelerin ekonomik yapıları, mevzuat sistemleri ve kültürel yaklaşımlarından kaynaklanmaktadır. Her iki ülkede de İSG politikalarının temel amacı, çalışanların sağlıklarını ve güvenliklerini korumak, işyerlerinde güvenli bir çalışma ortamı oluşturmak ve iş kazalarını önlemektir. Bu bağlamda hem Türkiye'de hem de Amerika'da İSG politikaları risk değerlendirme esasına dayanmaktadır. İşverenler, çalışanların maruz kalabileceği tehlikeleri önceden belirlemek ve bu riskleri minimize etmek için gerekli önlemleri almakla yükümlü kılınmıştır. Ayrıca çalışanların İSG konusunda bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi her iki ülkede de zorunlu hale getirilmiştir. Bu eğitimler, çalışanların güvenlik kültürünü benimsemelerini sağlamakta ve iş kazalarının önlenmesine katkıda bulunmaktadır. Bu kapsamda Laberge vd., (2017) çalışmasında mesleki eğitim programlarında iş sağlığı ve güvenliği konusu ve cinsiyetin öğretmenlerin stratejileri ile güç ilişkilerine etkisi incelenmiştir. Çalışma, iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin öğretmenlerin yaklaşımına nasıl şekil verdiğini ve cinsiyetin bu bağlamdaki rolünü analiz etmektedir.

Benzerliklerden biri de İSG politikalarının sektörel farklılıkları dikkate almasıdır. Türkiye ve Amerika, tehlikeli sektörlerde (örneğin madencilik, inşaat ve tarım) daha sıkı İSG politikaları uygulamakta ve bu sektörlerde faaliyet gösteren işverenlere ek yükümlülükler getirmektedir. Bu sektörlerde çalışanların güvenliğini sağlamak için özel yönetmelikler ve standartlar geliştirilmiştir. Özellikle maden ve inşaat sektörlerindeki yüksek iş kazası oranları, her iki ülkede de bu alanlara yönelik İSG politikalarının önceliklendirilmesine neden olmuştur. Her iki ülkede de İSG politikaları, yasal bir çerçeveye ile desteklenmekte ve denetim mekanizmalarıyla uygulamaya geçirilmiştir. Türkiye’de İSG politikaları, 6331 sayılı *İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu* ile düzenlenmekte, denetim ve uygulama süreçleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Amerika’da ise bu görev, *Occupational Safety and Health Administration (OSHA)* tarafından yerine getirilmektedir. OSHA, federal düzeyde İSG standartlarını belirlemekle kalmayıp, bu standartların işyerlerinde uygulanmasını da sağlamaktadır. Benzer şekilde Türkiye’de de iş yerleri düzenli olarak denetlenmekte ve İSG standartlarına uymayan işletmelere idari yaptırımlar uygulanmaktadır.

Genel olarak Türkiye ve Amerika arasında İSG politikalarının uygulanması açısından önemli farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’de İSG politikaları merkezi bir yapı üzerine kurulmuş olup düzenlemeler genellikle Avrupa Birliği direktifleri ile uyumlu hale getirilmiştir. Bu durum, Türkiye’nin İSG politikalarını büyük ölçüde standartlaştırmasını sağlamıştır. Amerika’da ise federal bir yapı bulunmakta ve eyaletler, OSHA’nın belirlediği minimum standartları uygulamakla birlikte, kendi İSG düzenlemelerini oluşturma yetkisine sahiptir. Bu durum, eyaletler arasında uygulamalarda farklılıkların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Örneğin Kaliforniya eyaleti, OSHA’nın standartlarına ek olarak daha katı İSG politikaları uygulamaktadır. Çalışanların iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin davranışları, işyerlerinin sağlık ve güvenlik performansının en önemli unsurudur. Zira iş kazası ve yaralanma gibi olumsuz sonuçların en önemli sebebi, iş sağlığı ve güvenliği açısından güvenli olmayan davranışlardır. İşyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği iyileştirmeleri yanında çalışanların güvenli olmayan bu davranışlarını değiştirmeye yönelik girişimlere de ihtiyaç bulunmaktadır (Aktay, 2014:144). Eğitim ve farkındalık oluşturma faaliyetleri, her iki ülkede de İSG politikalarının önemli bir parçasıdır ama bu faaliyetlerin kapsamı ve uygulanma yöntemleri farklılık göstermektedir. Türkiye’de iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri genellikle işverenler tarafından sağlanmakta ve işyerinde düzenlenen programlar aracılığıyla yürütülmektedir. Amerika’da ise OSHA, hem işverenlere hem de çalışanlara yönelik geniş kapsamlı eğitim materyalleri ve rehberlik hizmetleri sunmaktadır. Ayrıca çalışanlar OSHA’ya doğrudan şikayette bulunarak iş

yerlerindeki güvenlik ihlallerini bildirme hakkına sahiptir. Bu durum, iş yerlerindeki hesap verebilirlik kültürünü güçlendirmiştir. Tüm bunlarla beraber yaptırım mekanizmaları da iki ülke arasında farklılık göstermektedir.

Türkiye’de iş sağlığı ve güvenliği standartlarına uyulmadığı durumlarda, işverenlere para cezaları, işyeri kapatma ve faaliyet durdurma gibi yaptırımlar uygulanmaktadır. Benzer şekilde Amerika’da da OSHA, standart ihlallerine karşı yüksek para cezaları ve hukuki yaptırımlar uygulamakta, ancak bu cezalar genellikle daha caydırıcı nitelikte olmaktadır. Ayrıca Amerika’da çalışanlar iş yerlerindeki güvenlik ihlallerine karşı daha geniş bir hukuki koruma altındadır. Türkiye’nin merkezi bir yapıya sahip olması, İSG politikalarının standartlaştırılmasını kolaylaştırmış; ancak Amerika’daki eyalet temelli yaklaşım, yerel ihtiyaçlara uyum sağlama konusunda daha fazla esneklik sunmuştur. Her iki ülke de İSG politikalarını geliştirme ve iş kazalarını önleme konusunda önemli adımlar atmış ancak uygulamadaki farklılıklar, ülkelerin hukuki ve idari yapılarından kaynaklanmıştır. Bununla beraber Meydanlıoğlu (2013) çalışmasında sağlık çalışanlarının sağlığı ve güvenliği ele alınmıştır. Çalışma, sağlık sektöründe çalışanların karşılaştığı riskler ve bu risklere karşı alınması gereken güvenlik önlemleri üzerine odaklanmış, sağlık çalışanlarının güvenliğini sağlamak için önerilerde bulunmuştur.

Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri’nde iş sağlığı ve güvenliği (İSG) politikalarının uygulanması, yasal düzenlemelerin yanı sıra kültürel ve ekonomik dinamikler tarafından da şekillenmektedir. Türkiye’de 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 4. maddesi, işverenlerin çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlama yükümlülüğünü açık bir şekilde düzenlemektedir. İşverenler, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek amacıyla risk değerlendirmesi yapmak, çalışanlara gerekli koruyucu ekipmanları sağlamak ve tehlikeleri ortadan kaldırmakla yükümlü tutulmaktadır. Benzer bir şekilde Amerika’da Occupational Safety and Health Act (OSHA Yasası), işverenlerin çalışanların güvenliğini sağlamak için gerekli önlemleri almasını zorunlu hale getirmektedir. Bununla beraber Türkiye’de İSG politikalarının uygulanmasında denetim mekanizmaları merkezi bir yapıya sahiptir. 6331 sayılı Kanunun 24. maddesi, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği denetimlerini düzenlemekte ve bu denetimlerin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yürütülmesini hükme bağlamaktadır. Türkiye’deki denetim mekanizması, işyerlerinde güvenli çalışma ortamlarının sağlanması ve işverenlerin yasal yükümlülüklerini yerine getirmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır. Bu denetimler sırasında İSG standartlarına uyulmadığı tespit edildiğinde işverenlere idari para cezaları, işyeri kapatma veya faaliyeti durdurma gibi yaptırımlar

uygulanmaktadır. Amerika’da ise OSHA, işyerlerindeki denetimleri yürütmekte ve bu süreçte işverenlerin İSG standartlarına uygun hareket edip etmediğini değerlendirmektedir. OSHA’nın yaptırım gücü, yüksek para cezaları ve hukuki süreçlerle desteklenmekte, bu durum işverenler üzerinde daha caydırıcı bir etki yaratmaktadır. Bu konu bağlamında Aktay (2014) çalışmasında iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin, iş güvenliği kültürü üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Çalışma, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin iş güvenliği kültürünü nasıl şekillendirdiği üzerinde durmuştur. Tüm bunlarla beraber eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri, Türkiye ve Amerika’daki İSG politikalarının önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Türkiye’de 6331 sayılı Kanununun 17. maddesi, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine katılımını zorunlu kılmakta ve işverenlerin bu eğitimleri düzenlemekle yükümlü olduğunu belirtmektedir. Türkiye’de İSG eğitimleri genellikle işyerinde düzenlenen programlarla sağlanmakta ve çalışanların karşılaşabilecekleri tehlikeleri tanımaları ile bu tehlikelere karşı önlem alabilmeleri amaçlanmaktadır. Amerika’da ise OSHA, işverenlere ve çalışanlara yönelik geniş kapsamlı eğitim materyalleri ve rehberlik hizmetleri sunmakta, böylece işyerlerinde İSG bilincinin artırılmasını hedeflemektedir. Ayrıca Amerika’da çalışanlara işyerlerindeki güvenlik ihlallerini doğrudan OSHA’ya bildirme hakkı tanınmıştır. Bu durum, işyerlerinde hesap verebilirlik kültürünü güçlendirmiş ve çalışanların güvenlik konusundaki rolünü daha aktif hale getirmiştir.

Genel olarak her iki ülkede de İSG politikaları, sektörel farklılıkları dikkate alarak uygulanmaktadır. Türkiye’de tehlikeli iş kollarında özellikle madencilik ve inşaat gibi sektörlerde, işverenlerin ek yükümlülükler üstlenmesi zorunlu hale getirilmiştir. Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği ve İnşaat İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği gibi düzenlemeler, bu sektörlerde karşılaşılan özgün risklere yönelik önlemleri detaylandırmaktadır. Amerika’da ise OSHA’nın belirlediği standartlar, tehlikeli sektörlerde daha sıkı uygulanmakta ve işverenlerin bu alanlarda çalışanların güvenliğini sağlamak için özel tedbirler almasını zorunlu kılmakta ama Amerika’da eyalet düzeyindeki farklılıklar, sektörel uygulamalarda çeşitlilik yaratmakta ve bazı bölgelerde standartların daha düşük düzeyde kalmasına yol açmaktadır. Bu bağlamda Türkiye’de İSG politikalarının uygulanmasında, Avrupa Birliği müktesebatına uyum çabaları önemli bir rol oynamaktadır. Bu süreç, İSG politikalarının daha sistematik ve standart bir yapıya kavuşmasını sağlamış ve işyerlerinde güvenli çalışma kültürünün oluşturulmasına katkıda bulunmuştur. Buna karşın uygulamada karşılaşılan bazı zorluklar, özellikle denetimlerin etkinliği ve çalışanların İSG konusundaki bilinç düzeyinin artırılması açısından iyileştirme gerekliliğini ortaya koymaktadır. Amerika’da ise federal yapı, İSG politikalarının esnek bir şekilde uygulanmasını sağlamış ancak eyaletler

arasında ortaya çıkan uygulama farklılıkları, ulusal düzeyde standartlaşmayı zorlaştırmıştır. Bu kapsamda Mutlu ve Altuntaş (2017) çalışmasında Türkiye’de 1974-2016 yılları arasında iş sağlığı ve güvenliği alanında yapılan lisansüstü tezlerin profili incelenmiştir. Çalışma, bu tezlerin içeriklerini, araştırma konularını ve metodolojik yaklaşımlarını analiz ederek iş sağlığı ve güvenliği alanındaki akademik eğitimin gelişimini değerlendirmiştir. Tüm bunlarla beraber Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri’nde İSG politikaları, çalışanların güvenliğini sağlamayı hedefleyen benzer bir anlayışa dayanmakta ama bu politikaların uygulanma yöntemleri, iki ülkenin yasal yapıları ve kültürel farklılıkları nedeniyle çeşitlilik göstermektedir. Türkiye’de merkezi ve standart bir yapı benimsenmiş, bu durum İSG politikalarının ulusal düzeyde daha homojen bir şekilde uygulanmasını sağlamıştır. Amerika’da ise federal yapı, yerel ihtiyaçlara uyum sağlama açısından avantaj sunmuş ancak uygulamada bölgesel farklılıklara neden olmuştur. Her iki ülkede de İSG politikalarının geliştirilmesi ve iş kazalarının önlenmesi için eğitim, denetim ve yaptırım mekanizmalarının güçlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

5.3. Mesleki Eğitim ve İş Sağlığı ve Güvenliği İlişkisindeki Farklılıklar

Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri’nde mesleki eğitim ile iş sağlığı ve güvenliği (İSG) arasındaki ilişki, her iki ülkenin ekonomik, sosyal ve yasal yapıları doğrultusunda farklı şekillerde yapılandırılmıştır. Bu iki alanın birleşiminde, hem mesleki eğitim süreçlerinde güvenliğin sağlanması hem de meslek öğrenen bireylerin İSG farkındalığı ile yetiştirilmesi hedeflenmekte ama bu hedeflere ulaşmada kullanılan yöntemler ve düzenlemeler arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’de mesleki eğitim ve İSG arasındaki ilişki, özellikle 3308 sayılı *Mesleki Eğitim Kanunu* ve 6331 sayılı *İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu* ile düzenlenmektedir. Mesleki eğitim gören bireylerin işletmelerde beceri eğitimi ve staj süreçlerinde güvenliklerinin sağlanması bir yasal zorunluluk haline getirilmiştir. İşverenler, mesleki eğitim alan öğrencilerin güvenli bir ortamda çalışmasını sağlamak ve bu kişilere İSG eğitimi vermekle yükümlü kılınmıştır. Ayrıca mesleki eğitim programları kapsamında İSG’nin temel prensiplerine yer verilmekte ve öğrencilerin güvenlik kültürü ile iş hayatına hazırlanmaları amaçlanmaktadır. Türkiye’de bu süreç, merkezi bir yapı ile düzenlenmekte ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı iş birliğiyle yürütülmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri’nde ise mesleki eğitim ve İSG ilişkisi, federal ve eyalet düzeyindeki düzenlemelerle şekillenmektedir. Mesleki eğitim, özellikle *Carl D. Perkins Career and Technical Education Act* (Perkins Yasası) ve *Registered Apprenticeship Program* gibi yasal çerçevelerle desteklenmiştir. Amerika’da mesleki eğitim programları, iş piyasasının

ihtiyaçlarına daha fazla odaklanmakta ve yerel düzeyde esneklik sunmaktadır. Bu programlarda İSG'nin yer alması, özellikle yüksek riskli sektörlerde önceliklendirilmiştir. Federal düzeyde faaliyet gösteren *Occupational Safety and Health Administration* (OSHA), mesleki eğitim sırasında İSG standartlarının uygulanmasını sağlamakta ve işletmelerde staj yapan öğrencilerin güvenliklerinin korunmasına yönelik düzenlemeler yapmaktadır. Türkiye'de mesleki eğitim ve İSG ilişkisi, genellikle daha standart bir yapıya sahiptir. Genel olarak Soy (2010) çalışmasında iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasında devletin rolündeki değişim ele alınmıştır. OHSAS 18001 standardı örneğiyle, devletin iş sağlığı ve güvenliği alanındaki rolünün nasıl evrildiği ve bu değişimlerin işyerlerinde uygulamalara nasıl yansıdığı tartışılmıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliği müktesebatıyla uyum çabaları, mesleki eğitim programlarına İSG boyutunun daha sistematik bir şekilde entegre edilmesini sağlamıştır. Bu kapsamda öğrencilerin mesleki eğitim sürecinde yalnızca teknik bilgi değil, aynı zamanda iş sağlığı ve güvenliği konusunda da bilinç kazanmaları hedeflenmiştir. İşletmeler, mesleki eğitim gören bireylerin güvenliğini sağlamak için belirli prosedürleri uygulamak zorundadır. Risk değerlendirmesi yapılması, kişisel koruyucu donanım sağlanması ve çalışanların maruz kalabilecekleri tehlikelere karşı önleyici tedbirler alınması gibi yükümlülükler, işverenlere yasal bir sorumluluk olarak yüklenmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde ise mesleki eğitim ve İSG ilişkisi daha esnek bir yapıya sahiptir. Çıracılık ve staj programlarında işletmelere geniş bir hareket alanı tanınmakta ve programların tasarımı işverenlerin ihtiyaçlarına göre şekillenmekte ama OSHA'nın belirlediği minimum İSG standartları, tüm işletmelerde uygulanmak zorundadır. İş sağlığı ve güvenliği kanunu ve mevzuatlarınca açıkça belirtilen işyerlerinde uyulması gereken talimatlara uygun çalışıldığı takdirde riskler minimum seviyeye inecektir. İşçiler, çalıştıkları işle ve ortamla ilgili tehlikeleri iyi bilmeli, gerekli her türlü eğitime katılmalı, eğitim sonucunda edindiği bilgileri uygulamalıdır. Kazaya sebebiyet verebilecek, yorgunluk, stres ve benzeri durumlar yaşandığında işe ara vermeli ve dikkatsiz davranışlardan kaçınmalıdırlar (Aker, 2019:102). Özellikle yüksek riskli sektörlerde mesleki eğitim programlarının İSG ile entegrasyonu sıkı denetimlere tabi tutulmaktadır. Bununla birlikte, mesleki eğitim sürecinde öğrencilerin güvenliğini sağlamak için eyalet bazında farklı düzenlemeler yapılmaktadır. Bu durum, yerel ihtiyaçlara uyum sağlama açısından avantaj sunarken, standartlaşmayı zorlaştırmaktadır. Türkiye'de İSG'nin mesleki eğitimle ilişkilendirilmesi, öğrencilerin meslek yaşamlarına daha hazır bir şekilde başlamalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Mesleki ve teknik liselerden mezun olan öğrenciler, iş sağlığı ve güvenliği konusunda temel bilgiye sahip olarak mezun olmakta ve bu bilgiyi iş yerinde uygulayabilmektedir. Buna karşılık Amerika'da mesleki eğitim

programlarının daha piyasa odaklı olması, öğrencilerin teknik becerilerini geliştirmelerine öncelik vermekte ve İSG konusundaki farkındalık, özellikle tehlikeli sektörlerde daha fazla önem kazanmaktadır. Tüm bunlarla beraber bir diğer önemli fark, denetim ve yaptırım mekanizmalarında ortaya çıkmaktadır. Türkiye’de mesleki eğitim gören öğrencilerin iş kazalarına karşı korunması,

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın düzenli denetimleri ile sağlanmaktadır. İş kazaları ve meslek hastalıkları, çok sayıda insanın hayatını tehdit etmekte ve büyük mali kayıplara neden olmaktadır. İş yaşamındaki sağlık ve güvenliğe dair olumsuzlukların ve kayıpların en önemli nedeni bireylerin iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin pozitif bir kültürden yoksun olması ve bu konudaki bilinç seviyesinin düşüklüğüdür. İş kazalarını ve iş yaşamından kaynaklanan sağlık sorunlarını azaltmanın en önemli yolu işyerlerinde iş güvenliği kültürü oluşturmaktır (Aktay, 2014:iii). İşverenlerin İSG kurallarına uymaması durumunda para cezaları ve idari yaptırımlar uygulanmaktadır. Amerika’da ise OSHA, mesleki eğitim sürecindeki İSG ihlallerini denetlemekte ve işletmelere karşı daha yüksek para cezaları uygulayabilmektedir. Ayrıca Amerika’da öğrenciler ve çalışanlar, işyerlerindeki güvenlik ihlallerine karşı daha geniş bir hukuki koruma altındadır. Türkiye’de daha merkezi ve standart bir yapı benimsenmişken Amerika’da yerel ihtiyaçlara uyum sağlayan esnek bir sistem bulunmaktadır. Her iki ülke de mesleki eğitim süreçlerinde İSG’ye önem vermekte, ancak uygulama yöntemleri ve düzenlemeler açısından belirgin farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar, mesleki eğitim gören bireylerin güvenli bir şekilde öğrenim görmelerini sağlamayı ve iş gücü piyasasına hazırlıklı bir şekilde katılmalarını desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda Şişli (2007) çalışmasında iş sağlığı örgütlenmesi ve işyeri hekimliği konuları ele alınmıştır. Doktora tezinde, iş sağlığı hizmetlerinin nasıl örgütlendiği, işyeri hekimlerinin rolü ve bu profesyonellerin işyerlerinde sağlık ve güvenliği sağlama konusundaki sorumlulukları tartışılmıştır.

Türkiye’de ve Amerika Birleşik Devletleri’nde mesleki eğitim ile iş sağlığı ve güvenliği ilişkisi, ülkelerin yasal düzenlemeleri, ekonomik yapıları ve kültürel farklılıkları doğrultusunda çeşitlilik göstermektedir. Türkiye’de mesleki eğitim ile iş sağlığı ve güvenliği ilişkisi, merkezi ve bütünleşik bir yapıda düzenlenmektedir. 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu’nun 18. maddesi, mesleki eğitim gören bireylerin staj ve beceri eğitimi sırasında karşılaşılabilecekleri tehlikelere karşı işverenlerin gerekli önlemleri almasını zorunlu kılmaktadır. Bu madde, özellikle tehlikeli iş kollarında çalışan öğrencilerin kişisel koruyucu donanım kullanmalarını ve çalışma koşullarının sürekli denetim altında tutulmasını hükme bağlamaktadır. Ayrıca 6331

sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 6. maddesi, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin mesleki eğitim sürecine dahil edilmesini öngörmektedir. Bu bağlamda mesleki eğitim gören öğrenciler, çalışanlarla aynı düzeyde güvenlik önlemleri ile korunmakta ve işletmelerde iş güvenliği uzmanı ile işyeri hekimlerinin gözetimi altında eğitilmektedir. İnsan hayatının öncelik taşıması nedeniyle, işletme ve üretim güvenliği konularının ikinci planda kaldığı ve uluslararası alanda iş güvenliği kavramıyla genel olarak çalışanların güvenliğinin ifade edildiği görülmektedir. Bu yaklaşım esas alındığında, kavram için aşağıdaki tanım uygun görülmektedir (İri, 2007: 2).

Tüm bunlarla beraber Amerika Birleşik Devletleri'nde ise mesleki eğitim ile iş sağlığı ve güvenliği arasındaki ilişki, federal ve eyalet düzeyindeki düzenlemelerle farklı bir yapıya sahiptir. standartlar, özellikle yüksek riskli sektörlerde daha sıkı uygulamalar içermekte ve mesleki eğitim sırasında öğrencilere güvenli çalışma prosedürlerinin öğretilmesini zorunlu hale getirmektedir. OSHA'nın 1910 numaralı standartları, işyerlerinde tehlikelerin tanımlanması, çalışanların eğitimi ve tehlikeli maddelerle çalışma koşulları gibi konuları kapsamaktadır. Amerika'da mesleki eğitim programları, bu standartlara uygun olarak tasarlanmakta ve öğrencilerin işyerlerinde karşılaşılabilecekleri risklere karşı bilinçlenmelerini sağlamaktadır. Bu çerçevede Türkiye'de mesleki eğitim süreçlerinde, öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki farkındalıklarını artırmak amacıyla iş sağlığı ve güvenliği dersleri müfredata dahil edilmiştir. Bu bağlamda T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2014) tarafından yayımlanan "Mesleki gelişim: İş güvenliği ve işçi sağlığı" raporunda, Türkiye'deki mesleki gelişim faaliyetlerinin iş güvenliği ve işçi sağlığı konularındaki yeri incelenmiştir. Çalışma, iş güvenliği ve sağlığı alanında yapılması gereken eğitimlerin önemini vurgulamış ve mesleki gelişimin bu alandaki uygulamaları ele almıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği, mesleki eğitim müfredatında iş sağlığı ve güvenliği konularının yer almasını zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda öğrenciler teorik derslerle tehlike tanımlama, risk değerlendirmesi ve güvenli çalışma yöntemleri gibi konularda bilgi sahibi olmakta, uygulamalı eğitimlerle de bu bilgileri pekiştirmektedir. Bunun yanı sıra, işletmelerde yapılan stajlar sırasında öğrencilerin güvenlik prosedürlerine uygun davranış sergilemeleri denetim altında tutulmaktadır. Türkiye'de bu süreç, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı müfettişlerinin düzenli denetimleriyle desteklenmekte ve yasal mevzuata uygunluğu sağlanmaktadır. Genel olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde ise mesleki eğitim programlarının piyasa odaklı yapısı, işverenlerin ihtiyaçlarına göre tasarlanmalarını sağlamaktadır. Özellikle çıraklık ve staj programlarında öğrencilere

mesleki becerilerin yanı sıra iş sağlığı ve güvenliği konusunda temel bilgi ve beceriler kazandırılmakta fakat Türkiye’den farklı olarak Amerika’da mesleki eğitim programlarının içeriği eyaletler arasında farklılık gösterebilmekte ve işverenlerin inisiyatifine bırakılabilmektedir. Bu kapsamda Şenkal vd., (2021) çalışmasında Türkiye’deki kapsayıcı meslek okullarında iş sağlığı ve güvenliği eğitimi ele alınmıştır. Çalışma, bu okullarda verilen iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin etkinliğini incelemiş ve öğrencilerin iş sağlığı konusundaki bilgi düzeylerini değerlendirmiştir. Ayrıca kapsayıcı eğitim anlayışının iş sağlığı ve güvenliği eğitimi üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Federal düzeyde OSHA tarafından belirlenen standartlar tüm işletmelerde uygulanmak zorunda olsa da bu standartların ötesinde düzenlemeler eyalet yönetimlerinin takdirine bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir. Bu durum, bazı eyaletlerde iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının daha gelişmiş olmasını sağlarken diğer eyaletlerde standartların daha düşük düzeyde kalmasına neden olabilmektedir. Tüm bunlarla beraber Türkiye’de mesleki eğitim ve iş sağlığı ve güvenliği ilişkisi, bireylerin iş gücü piyasasına daha donanımlı bir şekilde katılmalarını hedeflemektedir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun 5. maddesi, mesleki eğitim gören öğrencilerin sigorta kapsamına alınmasını zorunlu kılmakta ve bu süreçte meydana gelebilecek iş kazaları ile meslek hastalıklarının sonuçlarının karşılanmasını güvence altına almaktadır. İşyerlerinde çalışan insanlar için sağlıklı ve güvenli çalışma koşullarının sağlanması, iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi, ölümlerin ve sakatlanmaların ortadan kaldırılması veya azaltılması sadece yasal düzenlemelerle ya da fiziki tedbirlerin alınmasıyla mümkün olamamaktadır (Aktay, 2014:v). Bu düzenleme, öğrencilerin yalnızca güvenli bir ortamda eğitim görmelerini sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda olası mağduriyetlerin önüne geçmektedir. Amerika’da ise öğrencilerin sigorta kapsamındaki durumu eyaletler ve işletmeler arasında farklılık gösterebilmekte ancak federal düzeyde uygulanan kurallar çerçevesinde asgari koruma sağlanmaktadır. Tüm bunlarla beraber Özgüler vd., (2016) çalışmasında mühendislik fakültesi öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği eğitimi yeterliliği incelenmiştir. Çalışma, bu öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda ne kadar bilgi sahibi olduklarını, aldıkları eğitimlerin yeterliliğini ve bu eğitimlerin mesleki yaşamlarında nasıl bir etki oluşturacağını değerlendirmiştir. Tüm bunlarla beraber Türkiye’de mesleki eğitim ile iş sağlığı ve güvenliği arasındaki ilişki, daha merkezi ve standart bir yapı ile düzenlenmektedir. Amerika Birleşik Devletleri’nde ise bu ilişki, daha esnek bir yapıya sahip olup eyalet bazında farklılaşabilmektedir. Her iki ülkede de mesleki eğitim sürecinde İSG’nin önemi kabul edilmekte ve bu alandaki uygulamaların geliştirilmesi hedeflenmektedir. Türkiye’nin Avrupa

Birliği normlarına uyum çabaları, mesleki eğitimde İSG'nin daha güçlü bir şekilde vurgulanmasını sağlamışken Amerika'da piyasa odaklı yapı, öğrencilerin teknik becerilerinin geliştirilmesine öncelik tanımaktadır. Bu farklılıklar, ülkelerin sosyal, ekonomik ve yasal yapılarına bağlı olarak şekillenmekte ve mesleki eğitim ile İSG'nin entegrasyonunda farklı yaklaşımlar sergilenmesine yol açmaktadır. Bu bağlamda Stankova vd., (2021) çalışmasında iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin çalışanlar arasındaki bilgi seviyesini değerlendiren bir araştırma yapılmıştır. Çalışma, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilgi düzeylerini analiz etmiş ve bu eğitimin etkinliğini belirlemeye yönelik bir anket çalışması yapmıştır.

6. SONUÇ

Sonuç olarak bu çalışmada Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nde mesleki eğitim ve iş sağlığı ve güvenliği (İSG) mevzuatları, her iki ülkenin çalışanlarının sağlık ve güvenliklerini koruma, iş kazalarını önleme ve güvenli çalışma koşulları sağlama hedefleri doğrultusunda şekillenmiş ve uygulanmaktadır. Bu iki ülkenin İSG ve mesleki eğitimle ilgili düzenlemeleri, tarihsel, sosyal, ekonomik ve hukuki yapıların etkisiyle farklılaşmakta ancak ortak noktalar da barındırmaktadır. Yapılan karşılaştırmalar, her iki sistemin güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koymakta ve İSG ile mesleki eğitimin entegrasyonu açısından önemli çıkarımlar sunmaktadır. Türkiye'de İSG mevzuatı, 6331 sayılı *İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu* temelinde şekillenmiş ve işyerlerinde risklerin değerlendirilmesi, güvenlik kültürünün geliştirilmesi ve çalışanların korunması konularına odaklanmıştır. Avrupa Birliği müktesebatı ile uyumlu olan bu düzenlemeler, merkezi bir yapı ile yürütülmekte ve tüm sektörlerde standart bir şekilde uygulanmaktadır. Mesleki eğitim ise 3308 sayılı *Mesleki Eğitim Kanunu* ile düzenlenmiş ve bu süreçte bireylerin hem teknik beceriler kazanması hem de İSG bilinci ile iş hayatına hazırlanması hedeflenmiştir. Türkiye'de mesleki eğitim ve İSG'nin birbirine entegre bir şekilde yürütülmesi, meslek öğrenme süreçlerinde güvenliğin sağlanmasına ve bireylerin iş kazalarına karşı bilinçlendirilmesine katkı sağlamıştır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde ise İSG politikaları, 1970 yılında kabul edilen *Occupational Safety and Health Act* (İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası) temelinde oluşturulmuş ve federal düzeyde *Occupational Safety and Health Administration (OSHA)* tarafından yürütülmektedir. Amerika'da mesleki eğitim, özellikle *Carl D. Perkins Career and Technical Education Act* gibi yasalarla desteklenmiş ve iş piyasasının ihtiyaçlarına odaklı bir yapı kazanmıştır. Çıracılık ve staj programları, federal ve eyalet düzeyinde düzenlenmiş, İSG ile mesleki eğitim arasındaki bağ özellikle tehlikeli sektörlerde güçlendirilmiş ama federal yapının getirdiği esneklik, eyaletler arasında standartların farklılaşmasına neden olmuştur. Bu durum, yerel ihtiyaçlara uyum sağlamayı kolaylaştırırken, uygulama birliğini zorlaştırmıştır. Her iki ülkede de mesleki eğitim ile İSG arasındaki ilişki, iş gücü piyasasında nitelikli ve bilinçli çalışanların yetiştirilmesine yönelik önemli bir araç olarak görülmektedir. Türkiye'de daha merkezi ve standart bir yapı benimsenmiş, İSG ve mesleki eğitim konularında ulusal düzeyde tek tip uygulamalar öncelik kazanmıştır. Buna karşılık Amerika'da yerel ihtiyaçlara göre şekillenen esnek bir sistem uygulanmakta, eyaletlerin kendi düzenlemelerini yapma yetkisi sayesinde bölgesel farklar göz önünde bulundurulmaktadır.

İSG ve mesleki eğitim mevzuatlarının uygulanması, her iki ülkede de işverenler, çalışanlar ve kamu otoriteleri arasında bir sorumluluk paylaşımı ile yürütülmektedir. Türkiye’de işverenlerin İSG kurallarına uyması, düzenli denetimler ve yasal yaptırımlarla desteklenmiş; çalışanların eğitimi ve bilinçlendirilmesi ise işyerlerinde sağlanmıştır. Amerika’da ise OSHA, çalışanlara işyerlerindeki güvenlik ihlallerini bildirme hakkı tanımış ve denetim mekanizmalarını daha caydırıcı hale getirmiştir. Bu durum, Amerika’da hesap verebilirlik kültürünün güçlenmesini sağlamıştır. Mesleki eğitim süreçlerinde İSG’nin bir bileşen olarak yer alması, öğrencilerin sadece mesleki beceriler kazanmasını değil, aynı zamanda güvenli çalışma yöntemlerini öğrenmelerini de sağlamıştır. Türkiye’de mesleki ve teknik okullarda İSG eğitimleri standart bir müfredata entegre edilirken Amerika’da bu eğitimlerin kapsamı ve yoğunluğu sektör ve eyalet düzeyinde farklılaşmaktadır. Bu farklılık, iki ülkenin eğitim ve iş piyasası politikalarındaki önceliklerinden kaynaklanmaktadır. Türkiye’nin merkezi yapısı, standart uygulamaları kolaylaştırırken; Amerika’nın federal yapısı, yerel ihtiyaçlara uyum sağlama konusunda avantaj sağlamıştır. Bu karşılaştırma, her iki ülkenin de kendi sistemlerini geliştirmesi ve İSG ile mesleki eğitimin entegrasyonunu daha da güçlendirmesi için bir rehber niteliği taşımaktadır. İlerleyen süreçte, her iki ülkede de güvenlik kültürünün daha yaygın hale getirilmesi ve mesleki eğitim süreçlerinin bu kültürle daha fazla bütünleşmesi hedeflenmektedir.

İlerleyen süreçte hem Türkiye hem de Amerika Birleşik Devletleri’nde mesleki eğitim ve iş sağlığı ve güvenliği (İSG) arasındaki entegrasyonun güçlendirilmesi, sürdürülebilir bir iş gücü yaratılması açısından kritik bir öneme sahip olmaktadır. Türkiye’de merkezi bir yönetim sistemiyle, mesleki eğitim süreçlerinin İSG politikalarıyla daha sıkı bağlar kuracak şekilde düzenlenmesi, bireylerin iş hayatına daha bilinçli bir şekilde başlamalarını sağlamış ama uygulamadaki bazı eksiklikler, özellikle denetimlerin etkinliği ve İSG eğitimlerinin pratikteki sonuçları açısından iyileştirilmesi gereken alanlar olduğunu göstermektedir. Bu alanlarda uluslararası iyi uygulama örneklerinden yararlanılması, Türkiye’de İSG ve mesleki eğitim politikalarının daha ileri bir seviyeye taşınmasına katkıda bulunabilecektir. Tüm bunlarla beraber Amerika Birleşik Devletleri’nde ise federal yapı sayesinde esneklik sağlanmış olsa da, eyaletler arası uygulama farklılıklarının oluşturduğu standartlaşma sorunları dikkat çekmektedir. Eyaletler arasında İSG uygulamalarındaki bu çeşitlilik, bazı bölgelerde iş kazaları ve meslek hastalıklarının daha fazla görülmesine neden olmuştur. Bu durum, federal düzeyde daha kapsamlı bir koordinasyon mekanizmasının kurulmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca mesleki eğitim programlarının İSG ile entegrasyonunun daha da

artırılması, özellikle yüksek riskli sektörlerde staj ve çıraklık süreçlerinde çalışan öğrencilerin güvenliğini sağlamada daha etkili bir çözüm sunabilecektir. Her iki ülke açısından bakıldığında mesleki eğitim ve İSG politikalarının başarıya ulaşabilmesi için kamu kurumlarının özel sektörün ve sivil toplum kuruluşlarının iş birliği içinde çalışması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. İSG kültürünün toplum genelinde yaygınlaşması ve bireylerin bu konuda bilinçlendirilmesi, hem iş kazalarının hem de meslek hastalıklarının önlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, eğitim süreçlerinin daha fazla teknoloji ile desteklenmesi, dijital araçlar kullanılarak çalışanların ve öğrencilerin risk farkındalığının artırılması gibi yenilikçi yaklaşımlar geliştirilmelidir. Her iki ülke de iş kazalarını ve meslek hastalıklarını azaltmaya yönelik çabalarını sürdürmekte ve mesleki eğitim süreçlerini bu hedefle daha uyumlu hale getirmektedir.

Genel olarak Türkiye’de merkezi yönetim anlayışıyla şekillenen İSG düzenlemeleri, işverenlerin sorumluluklarını net bir şekilde tanımlamakta ve çalışanların haklarını güvence altına almakta ama uygulama süreçlerinde karşılaşılan zorluklar, işyerlerindeki denetimlerin yeterliliği ve eğitimin iş gücü üzerindeki somut etkileri konularında bazı eksiklikler barındırmaktadır. Özellikle mesleki eğitim kurumlarında verilen İSG eğitimlerinin pratik uygulamalarla desteklenmesi gerekliliği, sahada yaşanan iş kazaları ve meslek hastalıklarının azaltılması açısından önem taşımaktadır. Teorik eğitimin yanı sıra uygulamalı eğitimlerin artırılması, öğrencilerin iş hayatına daha bilinçli bir şekilde hazırlanmasına katkıda bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, Türkiye’de mesleki eğitimin İSG ile entegrasyonunun sağlanmasında işverenlerin sorumluluklarının artırılması gerekliliği ön plana çıkmaktadır. İşyeri eğitim programlarında İSG’nin zorunlu bir bileşen olarak yer alması, çalışanların ve stajyerlerin güvenli çalışma ortamlarında deneyim kazanmalarını sağlamaktadır. Denetim mekanizmalarının daha sistematik hale getirilmesi, cezai yaptırımların caydırıcılığının artırılması ve işverenlerin teşvik mekanizmalarıyla desteklenmesi, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün yaygınlaşmasına katkı sunmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri’nde ise eyaletler arası uygulama farklılıklarının oluşturduğu standartlaşma sorunları dikkat çekmektedir. Federal hükümet tarafından belirlenen genel çerçeve, eyaletlere esneklik sağlarken, uygulama farklılıklarının iş kazaları ve meslek hastalıkları üzerinde yarattığı etkiler çeşitli sektörlerde gözlemlenmektedir. Özellikle yüksek riskli sektörlerde çalışan işçilerin eyaletten eyalete değişen standartlarla korunması, iş gücü içinde güvencesiz durumlar yaratmaktadır. OSHA’nın belirlediği genel kuralların daha sıkı bir şekilde denetlenmesi, işverenlerin ve çalışanların sorumluluklarını daha net bir biçimde yerine

getirmelerine katkı sağlamaktadır. Mesleki eğitim süreçlerinde ise iş güvenliği bilincinin artırılması, yalnızca iş kazalarının azaltılması açısından değil, aynı zamanda çalışanların mesleki becerilerini güvenli bir ortamda geliştirebilmeleri açısından kritik bir öneme sahip olmaktadır. Amerika’da çıraklık ve staj programlarının iş sağlığı ve güvenliği ile ne kadar uyumlu hale getirildiği, iş piyasasında uzun vadede çalışan verimliliğini ve güvenliğini doğrudan etkilemektedir. Federal düzeyde uygulanacak yeni teşvik mekanizmaları, mesleki eğitim kurumları ile iş dünyasının daha yakın çalışmasını sağlamaktadır. İşverenlerin İSG kurallarına daha sıkı bir şekilde uymalarını sağlamak için yeni yaptırımlar ve teşvikler üzerinde durulmakta, aynı zamanda iş kazalarını bildirme mekanizmalarının güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri’nin İSG ve mesleki eğitim sistemleri arasındaki farklar, her iki ülkenin farklı sosyo-ekonomik ve hukuki yapılarına dayanmaktadır. Türkiye’de daha merkezîyetçi bir sistem uygulanırken, Amerika’da eyalet düzeyinde farklılaşan bir yapı bulunmaktadır. Bu durum, Türkiye’nin iş sağlığı ve güvenliği konusunda daha standartlaştırılmış bir yaklaşım benimsemesini sağlamakta, ancak yerel ihtiyaçlara yönelik esnek çözümler üretilmesini sınırlamaktadır. Amerika’da ise yerel yönetimlerin farklı düzenlemeler yapabilmesi, iş sağlığı ve güvenliği konusunda inovatif çözümler geliştirilmesine olanak tanımakta ancak uygulama birliğinin sağlanmasını zorlaştırmaktadır. Her iki sistemin güçlü ve zayıf yönleri değerlendirildiğinde, Türkiye’nin daha uygulamalı ve sektörel bazlı İSG eğitimlerine yönelmesi, Amerika’nın ise federal düzeyde standartları güçlendirmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. İş kazalarının ve meslek hastalıklarının azaltılması için her iki ülkede de iş sağlığı ve güvenliği bilincinin toplum genelinde yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu doğrultuda, eğitim süreçlerinin daha fazla teknoloji ile desteklenmesi, dijital eğitim platformları aracılığıyla İSG farkındalığının artırılması, sanal simülasyonlar ve interaktif öğrenme araçlarının kullanılması gibi yenilikçi yaklaşımlar giderek daha önemli hale gelmektedir.

İleriye dönük olarak mesleki eğitim süreçlerinin iş sağlığı ve güvenliği politikalarıyla daha etkin bir şekilde bütünleştirilmesi, hem çalışanların güvenliğini artırmakta hem de iş piyasasında daha bilinçli bir iş gücü yaratmaktadır. Türkiye’de bu süreç, ulusal politika çerçevesinde daha merkezi bir biçimde yürütülmekte ve özellikle Avrupa Birliği uyum süreci kapsamında belirli standartlar doğrultusunda şekillenmekte ama sahadaki uygulamaların iyileştirilmesi ve işyerlerinde iş güvenliği kültürünün daha fazla benimsenmesi, uzun vadeli hedefler arasında yer almaktadır. Amerika’da ise eyaletler düzeyinde yapılan farklı düzenlemelerin iş sağlığı ve güvenliği üzerindeki etkileri daha sistematik bir şekilde analiz

edilmekte, federal politikaların eyalet politikalarıyla uyumlu hale getirilmesi için çeşitli öneriler geliştirilmektedir. Özellikle yüksek riskli sektörlerde, İSG'nin mesleki eğitim süreçlerine daha güçlü bir şekilde entegre edilmesi, gelecekte iş kazalarının azaltılması açısından kritik bir strateji olarak değerlendirilmektedir. Mesleki eğitimde İSG bilincinin artırılması ve iş güvenliği kültürünün daha etkin bir biçimde yaygınlaştırılması, her iki ülkenin de uzun vadeli iş gücü politikalarında öncelikli hedefler arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda mesleki eğitim süreçlerinin iş sağlığı ve güvenliği (İSG) politikalarıyla daha etkin bir şekilde bütünleştirilmesi, sadece iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesine yönelik değil, aynı zamanda çalışanların bilinçli ve güvenli çalışma kültürünü benimsemelerine katkı sağlamaktadır. Türkiye'de bu süreç, daha çok yasal düzenlemeler ve merkezi denetimler yoluyla yürütülmekte, işyerlerinde alınması gereken önlemler ve çalışanlara sağlanan eğitimler belirli standartlar çerçevesinde uygulanmaktadır. Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerde İSG uygulamalarının tam anlamıyla yerine getirilmediği, yeterli denetim sağlanamayan sektörlerde iş kazalarının daha yüksek oranlarda gerçekleştiği görülmektedir. İşverenlerin bu konudaki farkındalığının artırılması, çalışanların İSG konusunda bilinçlendirilmesi ve mesleki eğitim süreçlerinde bu bilincin daha etkin bir şekilde kazandırılması, uzun vadede Türkiye'nin iş sağlığı ve güvenliği alanındaki politikalarının güçlenmesine katkıda bulunmaktadır. Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nde mesleki eğitim ile iş sağlığı ve güvenliği arasındaki entegrasyonun güçlendirilmesi, sadece çalışan güvenliğini artırmakla kalmamakta, aynı zamanda ekonomik ve sosyal faydalar da sağlamaktadır. İş kazalarının azaltılması, işgücü verimliliğinin artmasını sağlamakta, sağlık harcamalarını düşürmekte ve iş gücü kayıplarını minimize etmektedir. Türkiye'de bu sürecin daha etkin bir şekilde yürütülmesi için mesleki eğitim programlarının içeriklerinin güncellenmesi, İSG eğitimlerinin daha uygulamalı hale getirilmesi ve işyerlerinde öğrencilere sağlanan staj programlarının güvenli çalışma ortamlarını garanti edecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. İş kazalarının önlenmesi konusunda sadece teorik bilginin yeterli olmadığı, çalışanların sahada birebir deneyim kazanarak risk farkındalığını artırmasının önemli olduğu göz önünde bulundurulmaktadır. Bu doğrultuda, sanal simülasyonlar, artırılmış gerçeklik uygulamaları ve interaktif eğitim materyalleri gibi teknolojik yeniliklerin mesleki eğitim süreçlerine entegre edilmesi gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Türkiye'nin bu alandaki politika çerçevesini güçlendirebilmesi için özellikle Avrupa Birliği ülkelerindeki iyi uygulama örneklerinden faydalanması, iş sağlığı ve güvenliği konusundaki başarılı ülkelerin sistemlerini kendi yapısına adapte etmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Aker, A. (2019). İş Sağlığı Ve Güvenliğinde 5x5 Matris Ve Fine-Kinney Yöntemi İle Risk Değerlendirme Ve Metal Sektöründe Uygulanması. *Yüksek Lisans Tezi*.

Aktay, N. (2014). İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminin İş Güvenliği Kültürüne Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*.

Alicioğlu, S. C. (2018). Sağlık Bakım Hizmetleri Personelinin Meslek Hastalıkları Ve İş Kazalarına Karşı Bilinç Düzeyleri: Ankara'da Eğitim Ve Araştırma Hastanesi Örnekleri. *Yüksek Lisans Tezi*.

Başoğlu, İ. A. (2007). AB' Ye Giriş Sürecinde Türkiye'deki KOBİ Destek Sisteminin AB İle Karşılaştırılması. *Yüksek Lisans Tezi*.

Bulut, M. (2022). Türkiye'de İş Sağlığı Ve Güvenliğinin Asli Unsurlarından Meslek Hastalığının Akademik İhmali: Bibliyometrik Bir Analiz. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 1, 70-89.

Chatigny, C. (2022). Occupational Health And Safety İn İntial Vocational Training: Reflection On The İssues Of Prescription And İntegration İn Teaching And Learning Activities. *Safety Science*, 147, 105580.

Demir, S. (2016). İnsan Kaynakları Yönetiminin Bir Fonksiyonu Olarak İş Sağlığı Ve Güvenliği. *Yüksek Lisans Tezi*.

Demirtuyi, T. (2013). TMS19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar Standardının Yasal Mevzuat Açısından İncelenmesi Ve Bir Uygulama Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*.

Eraslan, E., Cansaran, C. (2020). İş Sağlığı Ve Güvenliği Algısının Değerlendirilmesi. *Journal Of Turkish Operations Management*, 4(1), 357-368.

Karadağ, T. (2022). Askeri Birliklerde İş Sağlığı Ve Güvenliğinin Verimliliğe Etkisi Ve Çözüm Önerileri. *Doktora Tezi*.

Karahan, B. (2014). Sağlık Kurumlarında İş Sağlığı Ve Güvenliği. *Yüksek Lisans Tezi*.

Karaboğa, Ö. (2014). Metal Sektöründe İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimlerinin Fayda-Maliyet Açısından İncelenmesi. *İş Sağlığı Ve Güvenliği Uzmanlık Tezi*.

Laberge, M., Tondoux, A., Tremblay, F. C., Maceachen, E. (2017). Occupational Health And Safety İn A Vocational Training Program: How Gender İmpacts Teachers' Strategies And Power

Relationships. *New Solutions: A Journal Of Environmental And Occupational Health Policy*, 27(3), 104829111772572.

Meydanhoğlu, A. (2013). Sağlık alışanlarının Sağlığı Ve Güvenliği. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(3), 192-199.

Mutlu, N. G., Altuntaş, S. (2017). Türkiye’de 1974-2016 Yıllarında İş Sağlığı Ve Güvenliği Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Profili. *Karaelmas Fen Ve Mühendislik Dergisi*, 7(2), 509-535.

İri, A. (2007). OHSAS 18001 İş Sağlığı Ve Güvenliği Yönetim Sistemi. *Yüksek Lisans Tezi*.

Olca, Z. F. (2019). Mutfakta İş Sağlığı Ve Güvenliği. *ABMYO Dergisi*, 53, 21-34.

Özgüler, A. T., Kaya, K., Kağzmanlı, B. (2016). Mühendislik Fakültesi ğrencilerinin İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimi Yeterliliği. *Eğitim Ve ğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(10), 75-86

Soy, E. (2010). İş Sağlığı Ve Güvenliğinin Sağlanması Devletin Rolndeki Değişim (OHSAS 18001 rneği). *Yüksek Lisans Tezi*.

Sevimli, K. A. (2013). Türk Borçlar Kanunu M.417 Ve İş Sağlığı Ve Güvenliği Kanunu Işığında Genel Olarak İşçinin Kişiliğinin Korunması. *alışma Ve Toplum*, 1(36), 107-148.

şenkal, O., Kanık, R., Sezgin, M. E., şenkal, . A. (2021). Occupational Health And Safety Education At Inclusive Vocational Schools In Turkey. *SAGE Open*, 11(4).

Skiba, R. (2020). Vocational Education And Training And The Development Of Safe Workers. *Creative Education*, 11, 1617-1639.

şişli, Z. (2007). İş Sağlığı rgtlenmesi Ve İşyeri Hekimliği. *Doktora Tezi*.

Stankova, G., Tzacheva, N., Hristova, L. (2021). Occupational Health And Safety Training – A Snapshot Of Employees’ Level Of Knowledge. *Journal Of IMAB - Annual Proceeding (Scientific Papers)*, 27(3), 3905.

Soy, E. (2010). İş Sağlığı Ve Gvenliğinin Sağlanması Devletin Rolndeki Değişim (OHSAS 18001 rneği). *Yüksek Lisans Tezi*.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2014). *Mesleki Gelişim: İş Güvenliği Ve İşçi Sağlığı*. Ankara.

Yıldız, D. (2014). Çevre Politikasının Bütünleştirilmesi Ve Bölgesel Gelişme: Türkiye Örneği.
Yüksek Lisans Tezi.